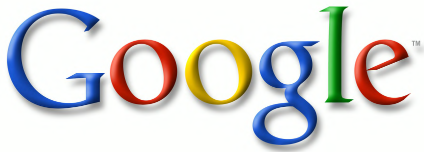
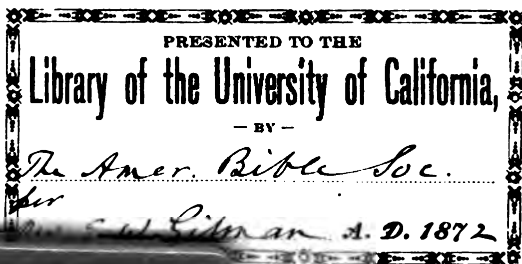

Google

ACT
APOSTELNU.

THE

ACTS OF THE APOSTLES,

TRANSLATED INTO

The Arrawack Tongue;

BY THE REV. THEODORE SHULTZ,

IN

EIGHTEEN HUNDRED AND TWO.

NEW YORK:

PUBLISHED BY THE AMERICAN BIBLE SOCIETY,

INSTITUTED IN THE YEAR MDCCCXVI.

1850.

ACT APOSTELNU.

ACT APOSTELNU.

CAP. I.

ATENENNUATTU bumün, Dansissia Theophilus! dabulitissiaru Kárta 'lukku dahakaka hidda tumaqua Jesus anissia amallikutassia muttu ukunnamün,

2. Luussünwaria mân kia kassakkabbuhü munirurén, kakunnattu aijumündahükai kassakku ullua ubannamuniruba, Likissidahüssiannu-Apostelnu ké-umüm üssatti üjahü abbu lanibenna amallikuttan lui kansissia namün ukunna.

3. Lui kaküttiwábu adittikittoakubá, lakünnekunnua kakün hiddabia ukunnamünnije lansissiannu umün, juhun manswattu lanissia abbu luparrükittunnuabenna, lüraijattoakuba biama lukkuhu kassakkabbuhü ukuñamânje nannakkannirukkumün, ladiaka baddia Gott adaijahükoana ukunnamün namün.

4. Ika lahürkidakuttunbennaje laddikoa, ladiaka namün, mákunnunnanibia Jerusalemwaria, nawábaddünnibia jumün bânja, Awawa—aijumünkundi—assikahittissia namün ubura, Jesus adiassia ukunnamün nakannabün ullukkudi.

5. Johannes assukussakuba lukkunnu Wuniabu abbu rubuün, kañ hui assukussahüpa üssatti üjahü abbu, mébennan tuhu kassakkabbuhü adikki. La Jesus namün.

6. Kañ nai ahürkedati nabbukoawa Jesus amün, ahadakuttai hiddiamañ:- Wadaijahün, bussikipa baha ika diarru Israelinu umün, nadaijanassiakoana bia hidda ba? Na lumün.

7. Kañ Jesus aonnabaka namün: hui kurru umün adit-

tikittahüssiabiattu kia Wijua kassakkabbuhü diarru, Awawa—aijumünkundi rubuün adittissia lumonnua turraha, lóaja ladaijahünniwani uduma:

8. Kañ hui kabbuküpa üssatti üjahü ütattahü ukunna, andittipa hukunnamün; ahakati bia baddia hui dakuñamün namün, Jerusalem mün bânja, ika Judea ukuñamân, Samaria baddia ukuñamân, tumaqua Wunabu ubañamân ku—La Jesus.

9. Gidia lanibenna adian: aijumündahükai nakussi umükanna, abba wuraru ké annika aijumunirunakussi uria i.

10. Addika nanikai lukuña, lakuunnunnibu kassakkumuniru, hakannaba! biamañu Wadîlinu halliratti káken adinama namün, hiddiamañ adian:

11. Hui Wadîlinu Gallilüakunnana, hañña adinamakoaha addikin kassakkumuniru? Liraha Jesus annikahükilli huuria kassakkumuniru, andipate ba, wakarruhu haddikin lakunnun aijumuniru dîn—Na Engel nu adian.

12. Gidikki nakujoa Jerusalem muniru ba, kia hurruru issîwaria, tiri Oli uhurrura, mawaikilletta Jerusalem uria.

13. Nandinbenna Jerusalem mün, nakudoa abba Bahü ullukkumün, namuda Surabandi hiddiamutti Jesus kansissiañu: Petrus, Jacobus, Johannes, Andreas, Philippus, Thomas, Bartholomeus, Mattheus mutti, Jacobus, Alphei aditti ku, ika Simon nassakilli Zelotes, Judas Jacobus uhukiti baddia.

14. Nai namaqua abbalüwai dia ré na kuba ikkaké nabbukoawa, akujaboahü, aijintoahü ullukku naijuhuñu hiarunu uma, Maria Jesus uju uma ku, luhukijutti uma baddia.

15. Tuhu diarru kassakkabbuhü ukunna ahürküdananika juhulli Lansissiannu—Abbatiman lukku tuijuhu nabbukoawa—, Petrus akünnekoa nannakannirukkumün, ladia-
.. namün hiddiamañ:

16. Hui Wadilinu, dahukijutti! tukkudaha Prophet David wakilli abulitissia, üssatti üja hü aijumudahüssia labbu, Judas, abukuttukuttáli Jesus, ukunnamün, ullukkudirén anihüssia hiddan.

17. Liraha—Judas—abba webennatti kuba i, Wamallitakoanti umüm assimakittuti kuba baddia i, ahakati bia i lukunnamün wama rén.

18. Lui ké annika lumakkuburukkuan üjauna kia—Doada âlin—uhurrurakan lumonnuan, lissipuddoa loaja hidda, lipiru attikiddoa aijumünneria, awakiddunnua annaküddiburén, tumaqua litte baddia ipilladdoa Wunabumün.

19. Tuhu kamaijana hiddan namaqua Jerusalemkunnana umün; kia uduffia nassánin turraha—Doada âlin—uhurrurakan Akeldama,—aparrahü üjaunaru hurruru—maru lukku adian ullukku.

20. Prophet David abulitissia kuba wakilli tuburamüm lükârtan—Psalmu—ubanna hiddin: Lüssiqua amallukkududahüpa, hallikai kurru kassikoama tullukkumün baddia—La David. Ikka hiddaba: abba assikahüpa nannakannirukkumün Apostel bia i (Judas) üjalukkuduwa, (biamakuttihibennanunibia hiddaba je nabbukoawa, naddikkoadiwa). La kubaru abuletin Prophet David ullukkudi.

21. Kiahanna ikissidan wappai, annuwân diarru abba Wadili, addikittikubali Wadaijahün Jesus Christus aijahaddün wannakannirukkumün,

22. Assukussahü Johannes uwaria rén, kia kassakkabbuhü kakunnamünkurru aijumündahüka wauria i, muniru mân; gidiamutti wamattikubali ahakatibiapa wama rén Jesus Christus akünnekuñua ukunnamün.

23. La Petrus. Ika nadinamukittaje biamannu namükanna, Joseph, Barsabas nahüssia umün, aboakâ Justus baddia, Matthias mutti.

24. Kiänibenna nakujabuaka Wamallitakoanti umün nai biamañu ukunnamün hiddiamañ adian abbu: Bui Wadaijahün! adittiti nallua, budukuttaté u, hallikainai biamañu ibennatti—bui boaja bikissidaka,

25. Ahakati bia i—Apostel ké—, Judas amassikandoakilli üjalukkuduwa biai baddia.

26. Adittìkittahünnanika, Matthias ké adittikittahüka hidda assikoati Apostel bia nai abbakuttihibeñakuñu uijuhuwa, kiahanna lui añikahüpa hidda nannakannirukkumün dañuhuwaria.

CAP. II.

KIA ipirrukurru Sondaka—tiri Pingsten—andamanika, abbalüwai dia ré na kuba (Jesus kansissiannu) nabbukoawa.

2. Kaimattu awadulli ahumadün, dia ta baddia ikkaké aussa abbákarén ahumadün kassakkuwaria, kia ebekitta bahü tumán, kallukkumünkusru nabaltin.

3. Ika addikahüka Jesus kansissiannu ukunna naije akullebetahüssia hikkihi eheludun dia ma, majauwakoan namaqua namân âdi.

4. Namaqua lansissiañu ebekittoa üssatti üjahü abbu, na-ussa baddia abbânu adian ullukku ahakan, üssatti üjahü assikissia namün ullukkudirén.

5. Ikka Jerusalem münniküba kassikoan assikati Juduñu, namaqua kassakku abbumünti ükkürküahü ibennatti.

6. Kamaijananibenna tuhu kakañaküкumuttu adian, naijuhu ahürküelaka baddia, mallukkun ti dia na kuba hiña, namaqua nakannabün nawaja nadianiwa ullukku nahakan ukunnaria.

7. Kiahanna namaqua abukoa üja, pahia, Gallileakuñana manina naha namaquakebé ahakatibu baha? na namunnikoawa.

8. Hallikakebéwa wai akunnabün wawaja wadianiwa wamaqua, wibikiddussiakubá ullukku:
9. Haruwai Parthiakunnana, Meduskunnana, Elamkunnana, nai kassikoátti Mesopothamiamün, Judeamün, Cappadociamün, Pontusmün, Asiamün baddia,
10 Phrÿgiamün, Pamphÿliamün, Egÿptenmün, Libÿamün mawaikilletti Cÿrenen uria ku, abbawariätti Romamün kassikoattibe baddia, Juduñu, annikahüssiannu Juduñu uijuhuwa mutti,
11. Cretakunnana, Arabiakunnana ku; wai wamaqua akannaba nahakassiabu wawaja wadianiwa ullukku Gott manswattu anissia ukunnamün-na namünnikoawa Apostelnu amün.
12. Kiahanna pahia—na abukunnua üja abbu tukunamün; kia uduña abbanu: hammahü kebépa turraha? Abbanu imitâkaje hiddiamuttu adian abbu ba.
13. Somoleje semetu winu abbu, na; gidîn hürrüküka kubá kurru nadián namüñikoawa Apostelnu ukunnamün.
14. Ikka Petrus, abbakuttihibennañu Jesus amallikuttassiannu uma baddia akünnekoa hidda, hiddia ré la aussün adian namün: Hui Judunnu, dansissiannu Wadilinu, humaqua abbanu baddia Jerusalemkunnana, hadittoalî, hakudukutta hukkujukku lukkuamonnua dadiassiapa.
15. Hikissin namün ullukkudi mámmolehüa je, keben wakarruhu haddalli maijumünkoatanika;
16. Tumorrua Prophet Joel wakilli adiassiakubáru ullukkudi rubu ta tumaquakebé, hiddia ké la kubá:
17. Wahaddia tukuda addikittu kassakkabbuhü ukunna anihünnibiapan—hiddia ré la Wamallitakoanti loaja adian: Dai assonnukundappa daijawa namaquakebé wunabu ubañatti âdi, ika haditti ütti hutunutti mutti aijumudâpa mánikikoamuttu tuburamün; hibikiddulliannu addikin mappa üraija, hü ebébenu awakai-uttubün nappa

24. Kiänibenna nakujabuaka Wamallitakoanti umün nai biamañu ukunnamün hiddiamañ adian abbu: Bui Wadaijahün! adittiti nallua, budukuttaté u, hallikainai biamañu ibennatti—bui boaja bikissidaka,

25. Ahakati bia i—Apostel ké—, Judas amassikandoakilli üjalukkuduwa biai baddia.

26. Adittîkittahünnanika, Matthias ké adittikittahüka hidda assikoati Apostel bia nai abbakuttihibeñakuñu uijuhuwa, kiahanna lui añikahüpa hidda nannakanniruk-kumün dañuhuwaria.

CAP. II.

KIA ipirrukurru Sondaka—tiri Pingsten—andamanika, abbalüwai dia ré na kuba (Jesus kansissiannu) nab-bukoawa.

2. Kaimattu awadulli ahuñadün, dia ta baddia ikkaké aussa abbákarén ahuñadün kassakkuwaria, kia ebekitta bahü tumán, kallukkumünkusru nabaltin.

3. Ika addikahüka Jesus kansissiannu ukunna naije akullebetahüssia hikkihi eheludun dia ma, majauwakoan namaqua namân âdi.

4. Namaqua lansissiañu ebekittoa üssatti üjahü abbu, na-ussa baddia abbânu adian ullukku ahakan, üssatti üjahü assikissia namün ullukkudirén.

5. Ikka Jerusalem münniküba kassikoan assikati Juduñu, namaqua kassakku abbumünti ükkürküahü ibennatti.

6. Kamaijananibenna tuhu kakañakü)kumuttu adian, naijuhu ahürküelaka baddia, mallukkun ti dia na kuba hiña, namaqua nakannabün nawaja nadianiwa ullukku nahakan ukunnaria.

7. Kiahanna namaqua abukoa üja, pahia, Gallileakuñana manina naha namaquakebé ahakatibu baha? na na-munnikoawa.

8. Hallikakebéwa wai akunnabün wawaja wadianiwa wamaqua, wibikiddussiakubá ullukku:

9. Haruwai Parthiakunnana, Meduskunnana, Elamkunnana, nai kassikoátti Mesopothamiamün, Judeamün, Cappadociamün, Pontusmün, Asiamün baddia,

10 Phrÿgiamün, Pamphÿliamün, Egÿptenmün, Libÿamün mawaikilletti Cÿrenen uria ku, abbawariätti Romamün kassikoattibe baddia, Juduñu, annikahüssiannu Juduñu uijuhuwa mutti,

11. Cretakunnana, Arabiakunnana ku; wai wamaqua akannaba nahakassiabu wawaja wadianiwa ullukku Gott manswattu anissia ukunnamün-na namünnikoawa Apostelnu amün.

12. Kiahanna pahia—na abukunnua üja abbu tukunamün; kia uduma abbanu: hammahü kebépa turraha? Abbanu imitâkaje hiddiamuttu adian abbu ba.

13. Somoleje semetu winu abbu, na; gidîn hürrüküka kubá kurru nadián namüñikoawa Apostelnu ukunnamün.

14. Ikka Petrus, abbakuttihibennañu Jesus amallikuttassiannu uma baddia akünnekoa hidda, hiddia ré la aussün adian namün: Hui Judunnu, dansissiannu Wadilinu, humaqua abbanu baddia Jerusalemkunnana, hadittoalî, hakudukutta hukkujukku lukkuamonnua dadiassiapa.

15. Hikissin namün ullukkudi mámmolehüa je, keben wakarruhu haddalli maijumünkoatanika;

16. Tumorrua Prophet Joel wakilli adiassiakubáru ullukkudi rubu ta tumaquakebé, hiddia ké la kubá:

17. Wahaddia tukuda addikittu kassakkabbuhü ukunna anihünnibiapan—hiddia ré la Wamallitakoanti loaja adian: Dai assonnukundappa daijawa namaquakebé wunabu ubañatti âdi, ika haditti ütti hutunutti mutti aijumudâpa mánikikoamuttu tuburamün; hibikiddulliannu addikin mappa üraija, hü ebébenu awakai-uttubün nappa.

18. Kiakéwai kassakkabbuhü ukuña dassonnukupai (üssatti) daijáwa dassananutti Wadîlinu hiarunu mutti âdi, maddikikoamuttu nânti aijumudân wakil tuburamün.

19. Ikka manswattukebé dai anîpa aijumün kassakku ubanna, wunabu ubana baddia araijattikittin naddikinniwa, üttennahü hikkihi ku, kullehelli (dia maru) baddia.

20. Haddalli ebessupa wullirukuhu bia, dia tuppa katti üttü bia ba, tukkudaha ipîrrukurru karaijarupa Adaijahü ükkassakkabbun andin ubura,

21. Ika namaqua akujabuati Adaijahü umün üssakebé nappa—maru. Gott loaja—La Prophet Joel kubá—La Petrus.

22. Ika Petrus aussa ba adian: Hui Wadîlinu Israelinu! hakannabaté hiddiamuttu dadian humün: Jesus Nazarethkundi, Gott uria andittikill, kamaijanakûmutti humün lütattahü ukunna, manswakûmuttu lanissia baddia, hadittikoanawa—hadittissiahüa tumaqua Gott anikubáru labbu hannakannirukkumün ba.

23. Luiké, adittissiakubá lumonnua ullukkudi, lóaja likissitu assikunnua benna—heikanibiai—hui hóaja hubukuttakubai, humakkuburukkua uduña Heidinu umün howallakudikittoa kaballadarrâtu adda ukunnai, huparrükittin baddia i.

24. Kihia Gott ahannubukitta heikahü ullukkuwaria hiddabai, luübukutta baddia tumaqua ahudahü ükarrîn luuria; lui (kaküttiwâbu) mámmallikebéka majauquan ahudahü ullukkumün.

25. David ahaka hiña kubá luburamün hiddîn: kaijalukku ti dia la Adaijahün dámün, düüssamariakai—jahaddiai da uria—haña kurru aübukittoama luuria de.

26. Kiahanna dallua hallikebbe, daija akkoahüddoa bukunnamün ku: dipîru kebé baddia ahákubüntuppa awâbaddün bubura abbu:

27. Mamallikebé ba hinnapa aübakebén hitti ullukkumün de dallua ku, mansibupa baddia, bui üssattikill ipîru kullun wunabu ukkuburukkumün.

28. Kidduaheintu kakühü umamuniru waburukku badittikittakubá hidda de; bübekittipa hallikebbéhü abbu bussibuamonnuade. La kubá David lukunnamün aijumudân.

29. Ikka Petrus hiddia ma adiássabun: Hui Wadîlinu, dahukiutti, missiré hali ahakakuttun humonnuade kubákaddi üssatti David ukunnamün, lui ahudakubá, lipîru akartahüka ba, lihittiättina wamunnika koa dannuhu baddia.

30. Prophet kuba lui, addittissia baddia hiddiamuttu Gott lumün assikakubáru tattakebémuttu adiahü: kidduaheinikebé bui ükkürküa wâbu uria aputtîkidüpai Christus, badaijahükoana ahabula adiáku lanibia abaltin (badikkilukkumün)—Adaijahüwâbu biai—La kubă Gott David umün.

31. Kia adittin lanika, ladiâka baddia Christus akünnekunnua ukunamün tuburamün hiddiamañ: lüja majauquatuppa kurru lihittiättina ullukku, dia ta mamallikebépa lipîru kullun wunabu ukkuburukkumün—maru David.

32. Gott ahannubukittai lui Jesus ahudahü ullukkuwaria; kiahanna waddikin ullukkudi wai wamaqua ahakâtibu lukunnamünnihü.

33. Gidia lanibenna aijumündahün Gott üüssamaria, litti—aijumunkundi—adiassiakuba lumün ullukkudi, lui kabbukün üssatti üjahü luuria baddia, lussonnukubi tuhu haddikissiabu hakannabussiabu ku wâdi.

34. David mámudakuba kassakkumuniru, kihia la kubá adian hiddin: Adaijahü adiâka dadaijahün—Christus ké—umün:

35. Bubaltaté düüssamaria, dassikin uburamünnije—assikakuttun bäme—kaimatti bumünbukutti ahabulawa—La David—La Petrus.

36. Ika lahakâka ba: Hui Israel ükkürküa umân, hadittoalî kiahañ: hui umün kreusukunna aparrükittutikill Jesus, Gott lóaja assikakuba wunabu ubannamámutti adaijahün wâbu, nüüssadakoantin biai ku—la Petrus.

37. Akannabün nanika gidiamuttu ladiân, manswakû ta aijakun nallua, nadiâka hidda Petrus umün, abbanu Apostelnu umün baddia: hamahü wanîpa kiahanna Wadilinu Wabukeinutti?—Na.

38. Ikka Petrus ma namün: hakuîkittaté humawa mammallihü ukkuburukku abbu aboattu uria—Hüüssadakoanti ibiti—, hussukussukuttoalite Jesus îri ullukkumün, humassikân ahaikassiakoanawa: ika kabbukün huppaî üssatti üjahü humonnuawa.

39. Hui ké umün, hüssanutti mutti umün, namaqua waikilleriätti Gott assimakanupa tibiti umün baddia, assikahüssia hüa tukkuda Gott ahakassia—dassikipa üssatti daijawa—maru ladiân. La Petrus.

40. Juhussábutukoan adiahü abbu Petrus ahakahakadünnije, aijumudân namün hiddin: hírékedikittoalî naha makkuburukkuatti ujuhu uria—La.

41. Iménikuhu abbu annikitti gidiamuttu ladiâni wa namonnua, assukussukuttoa hidda nu. Kiakéwai abbaruwai rubuün kassakkabbuhü ukuña, assikahüka Jesus kansissiannu uijuhuwa: kabbuin tausend ibiti nabbukoawa.

42. Apostelnu ahakan äme assikawakoa rubuna hidda, nabbukoawa rubuna, nakarridabun mehlí, akujabuahü amün na kubá baddia nabbukoawa.

43. Ikka hammarruhu anda namaqua ullua amün: juhurru manswattu, nadittikoanawa anihüssia hidda Apostelnu abbu.

44. Namaqua mahittiti Wamallitakoanti umün üsseikahü abbu nabbukoawa rubu-hiña kubá hürrüküren nakkuburukku nañikühu tabbu.

45. Na ussa aijukarrân nassiquai nâni ku; allukkudân nawan namâmutti ümün namünhittissia ullukkudi baddia.

46. Tumaqua kassakkabbuhü ukuñamân abbaruwai relluahü ti dia'na ahürkedaka Gott üssiqua—kerhi—ullukkumün, akarridabun mehli jahamaria tahamaria nassiquamün, abujunnua baddia,

47. Ussanüwai rubu na Gott umün hallikebbetu jahakanduttu ulluahü abbu nabbukoawa, abbanu lukkunnu üsseikahü rubuün—ma namün. Adaijahü kassakkabbuhü mâ andikitta lansissiannu uijuhu ukkuburukkumuniru je juhussabutti nüüssadükittunnuanti.

CAP. III.

IKKA Petrus akunna Johannes uma Gott üssiqua—ketki ké—ullukkumuniru akujabuahü amün, haddalli allammadâmanika, jumün dissiänikuba je ullukkudi.

2. Jumüntu abba Wadîli beleti aputtikidinnikubâ, lañihükittoa abbanu umün, kassakkabbuhü mâ nassika badkia kerki issîbu—tiri üssabettuamünî, lukujabünti akudutti kerki lukku uria lamünhittissia.

3. Addikin lanika andinnije Petrus Johannes mutti nakudunti kerki ullukkumün baddia, luussa akujabünnije abba hammatalli ukunnamüntu na uria.

4. Kañ Petrus tattakûn addika libiti Johannes uma, ladiâka lumün: baddikaté wakunna! La Petrus.

5. Belétikill addika hidda nibiti, awâbaddüti labbukünti lamünhittissia na uria, ubura.

6. Lumorrua Petrus adiâka lumün hiddiamañ: platta, karrukulli üssaberu küssa mámünda ballîn; kihia damüntu assikindappa bumün, Jesus Christus Nazarethkundi îri udüma bakünnekupa, buussupa aijahaddün—La.

7. Ika Pétrus abukutta lükkabbu uussamaria, lükün-

nekakutta hiddai, nikebén lukuttiwa, lukurru ku tattabuddika hiddan;

8. Lüddehidda, üssa ré la mallikun adinamün akunnun baddia, lakudoa hiña nai—biamañu Apostelnu—uma kerki 'lukku, lüjahadda, hallikebbeni uduña lüddehidda, üssanüwai la baddia Gott umün.

9. Namaquakebé jumünti addika lüjahaddün, akannaba ba üssanüwai—lân Gott umün.

10. Üssaré nadittissia hiddai, kiahañ—beletikubali lirraha sé! wakill üssa bettu kerki issîbu amün abattinkill lui baddia hüa ba i! jumünniké lannikinti lamünhittissia abattikuñu kerki 'lukku uria lumonnua, kidduaheinikebé luilikéwai, pahia—ma abukunnua üja abbu manswattu lumün anihüssia ukunnamün.

11. Liraha belétikubáli wakarruhu üüssadükittulliäti Petrus Johannes mutti amün lanika, namaqua lukkunnu adallida nibiti (akaussânije) tukkudaha bahü üttakarra—tiri Salomonis—ullukku, pahia—na nabbukoawa.

12. Petrus addika manika tuhu, hiddia ré la aonnaban nadiân: Hui Wadîlinu Israelinu, hamma bia tumukütta-kahü? Nawaja ütattawa ukunna uîniku küssa umün aija-haddükitta baha lirraha! hui addikittibu wakuña—hukkuburukkuamonnua wamün? La Petrus.

13. Ikka luussa ba: takurru ballîn! kañ hadittoalî, Lui Abraham, Isaac, Jacob mutti namallitakoanti, Waburatti umallitakoanti ku adaijahükittoa hinna i Jesum likinnikan ladditti, luilikéwai hui assikittin Pilatus issîbuamonnuaî, lihi apussidahittika ballini;

14. Humorrua amullidânibennai üssattiwabu üjalukku, akujaba rubu hâ abba kapparkatti lissikama apussidün humün lüjalukkudoa:

15. Kañ hui aparrakubai Wadaijahün kaküttiwâbu; lihi aküñekakutta Wamallitakoanti umün ahudahü ulluk-

kuaria ba, kiahañ waddikin wadittin ku ullukkudi ré wahakabu baddia humün.

16. Lui iri uduñña, wassikân läme, wattukkoân labbu uduñña rubuün anihüssia kia manswattu lihi hadittissiaî beletikubáli ukuña wabbu: ika üüssadükittulliätti—kidduaheinikebé bui (Damallitakoanti) aburuwattüpade—lân kidduaheintu ullua abbu tattan assikan Jesus Christus äme uduñña, lüüssadakubá hinna baddia hakussi umükanna.

17 Daditta ballîn dahukijutti! hui madittinmahüa gidiamuttukubá aninî hadainassiannu uma ré.

18. Lumorrua Gott, lóaja wakill tuburamün kubáru ahakakuttun, aijumudân, namaqua lui Prophetenu umün, Jesus Christus amonaikatunnua aparrükittunnua ku ukunnamün, ullukkudirén anihiñakubá hiddan.

19. Uüssadükittunnua rubu hâli kiahañ, hakuîkittate baddia mammallihü ükkuburukku abbu aboattu uria hüüssadakoanti ibiti, humassikân arradahünnibian huuria;

20. Kia ahaikadakoanattu kassakkabbuhü andiparu Adaijahüwâbu umaria hibiti uburamün; Lui iññékudun bennaî Jesus Christus, aijumudassia humün wakill luburamün, ubura ba:

21. Luilikéwai abukuttun luppa kassakku lumonnua, kia kassakkabbuhü kakunnamünnituppa tumaqua Gott ahakakuttussiá wunabu aussün waria üssattikuba Prophetenu umün ullukkudi, anihün ubura.

22. Waburatti umün Moses kubá adiân hiddin: Adaijahü humallitakoanti abba dai diamutti Prophet iññekudupa huijuhunna ibenna hañakañirukkuaria hibiti, lui adiahüssiapa humün ullukkudi huppa anîn, assikân läme baddia.

23. Ikka namaqua massikânti likidaha andittipali Prophetni adian äme, abullehedawâbukebéhüpa harran Gott üssanutti ukkuburukkuaria—la Moses—ma Petrus.

24. Ikka ladiaka hiddaba; Gidia na namaqua Prophete-

nu, Samuel kakükoalanika uwaria, namaqua laddikitti Prophetenu mutti aijumujumudâkubá tukkudaha kassakkabbuhü ukunnamün tuburamün.

25. Naha Prophetenu üssanutti hüa hü, Gott ibettirahüssiätti üssanutti baddia hü, lui ké üwüsseikadahittikaje huburatti hiddia lanika adiân Abraham umün: abba bui addikitti andittipali bui ükkürküa uria mün üüssadükittin mappa namaqua ükkürküahünnu Wunabu ubannamân—máru Gott lóaja Abraham umün.

26. Gott aküñekakuttun bennai ladittiwâbu Jesus ahudahü ullukkuwaria limékudakubá bânja hibiti i, üwüssadün lanibia hü, lakuîkittakuttun aboattu uria libitiwa abbuhü.

CAP. IV.

APOSTELNU gidiakoamanika adiân lukkunnu umün, Priesternu, kerki ipilti Adaijahün, Sadduceernu mutti anda nibiti:

2. Manswa kûmutti kaiman Jesus kansissiannu umün, namallikuttan ukuñaje lukkuñu, namaijanattoan namün Jesus abbu aküñekunnua ahudahü ullukkuwaria ukunnamün ukunnaria.

3. Kiahaña nabukuttaje lansissiañu, nassika katattadükoanattu bahü ullukkumün, mauttia uburaje, bakküllama hiddan uduma.

4. Juhulli akañabutti üssattu Apostelnu adiân ibenna, assikaka Wamallitakoanti äme, ika assikâti Wadîlinu uijuhu abbádakabbu tausend nabbukoawa kubá.

5. Mauttia ipilti nadaijahüñu, nai tujukûti, ahakahü alininu mutti ahürrüküdaka nabbukoawa Jerusalemmün:

6. Dia ta baddia ipillibetti Priester Añas, Caiphas, Johannes, Alexander mutti, namaqua abbanu ipilti Priesternu ibennatti ku.

7. Nai adinamukittinbenna nañakannirukkuwaje Apostelnu, nahadakuttaje hiddiamañ: hallikai ütattahü abbu, hallikai iri uduñña küssa gidiamuttu hanissia? na Apostelnu umün.

8. Petrus ibé üssatti maribénti üjahü abbu aonnabaka nadian: hui Adaijahünnu, Israelinu tujukûti mutti hakannabate!

9. Hahadakuttuanikau, awahüddün üssaré diarru, kia üssattu anihüssia likidaha belétikubáli umün, kaduñattu lui üüssadükittoa hiddaba ukunnamün:

10. Kiahaña adittikittahükahü, humaqua Israelinu umün baddia, likidaha Jesus Christus Nazarethkundi, aparrükittutikill kreu ukuna humün, lumorrua Gott umün assimakittuati ahudahü ullukkuwaria hiddaba uduñña rubuün, lui iri tattan wassân udumma, lihi hissibumüntibu üüssadahüka lükarrîn uria ba.

11. Luilikewai, hui amutákubali ballîn, assikahükubá kihia namaqua Adaijahün bia, nüüssadakoantin bia ba i.

12. Abbâkurru üüssadakoana 'lukku Jesus Christus uriattu, abbâkurru iri, luuriattu, kassaku abbumüntu, kadummattunnibiaje üüssadükittunnua Wunabu ubannatti.—La Petrus namün.

13. (Adaijahünnu) addikin nanika Petrus Johannes mutti ukunna, hallika na mámmarrunnihüa, hallikebbétu ullua abbu gidiamuttu ahakân missirén namükanna, nakannaba ba kaînikuttiwâbu, ahakakü alininu ibenatti kurru naha, pahia!—ma nakunnamüñ, ika nadittissia hiña narraha Jesus umattikubánu.

14. Naddika baddia lihi üüssadükittulliäti adinamün Apostelnu amün, namorrua mañallîn rubu hiña hammatalli adiân kia üjalukku.

15. Naputtîkidikittinbenna nannakannirukkuwariaje Apostelnu, nadiâka nabbukoawa, nahakâka hiddiamañ:

16. Hallika wappa bahá narraha umün? tukkuda manswattu anihüssia nabbu amaijanattoa hidda namaqua Jerusalemkunnana umün, üssa ré naditta tukunnamün ba, dia wai baddia mámmallîn rubu wa eberunnua na urian;

17. Kañ tattátu adiâhü abbu wahakâli namün, hallikai kurru umün nanibia ahakân likidaha (Jesus) îri ukunnamün, tuhu nanissia mánibia attabân tumaquadi baddia.

18. Na namünnikoawa. Nassimakinbennaje Apostelnu nibiti ba, tatta ré nadiâka namün: hallummünnikurru ahakânhuppa lihi (Jesus) îri ukunnamün, gidia mân huppa amallikuttân ukunna abbânu Jesus ukunnamün. Na Jesus kansissiannu umün.

19. Kañ Petrus Johannes mutti aonnabakan nadiân: hóaja humonnua bahá hadittoabu, üssáma, Gott kansissia ullukkudikuma küssa baha, wassikâkuma baha hui äme Wamallitakoanti âdin?

20. Wai mammallipa aübunnua ahakân waddikissiáru wakañabussiáru ku ukunnamün uria—na Petrus Johannes mutti namün.

21. Namorrua Adaijahünnu—máñallipa kia tân—ma, nakujukutta na uriaje ba, má-uttikin kebé na hüa hammatalli, kadummattuma naijulattün Apostelnu ansi, namarruhü hüa lukkunnu ubura, namaquakebé üssanüwai na Gott umün tuhu anihüssia ukunnamün.

22. Uüssadükittulliätikill biama lukku wijua aputtikidinnibennai.

23. Adaijahüñu akujukuttun benna na uria je, Jesus kansissiannu, nanda naijuhunnus ibiti hiddaba, nahakâka namün tumaquakebé ipillibetti Priesternu tujukûti mutti adiassia namün ukunnamün.

24. Tuhu diarru akannabün nanika, abbalüwai ti dia na hürrkürén akujabuân kakañakükû Gott umün hiddiamañ:

Wadaijahün, bui kê Jehovah, amallitittikubá kassakku wunabu bà, bara tirrakkumüntu baddia.

25. Bui ké ahakakuttakubá bussanti Prophet David umün hiddin: hamña udumña bahá heidinu amassikandoa damün? hamña bia lukkunnu anihittin makuahürubumuttu?

26. Ipilti Adaijahünnu ahürrüküdâka Wanabu ubannamün, gidia nadainassiannu uijuhu ahurruda nabbukoawaba ,Adaijahüwâbu üjalukku, Christus erabuddikki ku,—la kubá Wamallitakoanti Prophet David abbu (Jesus ukunnamün wakill luburamün.)

27. Ikka naussün ba, Ehé; kidduaheinikebé Herodes, Pontius Pilatus mutti, heidinu, Israelinu baddia uma ré kubá ahürküdün, likinnikan üssakebémutti bussa, likidaha üssatti üjahü abbu üüssadüssiättikubáli Jesus erabuddikki,

28. Bui adittissia wakill luburamün bumonnua, bui bikissi báwa ullukkudi ku anihünnibian tumaquakebê.

29. Kiahanna bakannaba Adaijahü, tattatu nadiân waijalükku, bussika bussananutti umün, máñarrunnihüa, hallikebbehü abbu ba nânti ahakahakadün üssattu bukunnamüntu adiahü.

30. Bukkabbu bakkillikabbuté wadiâkumün, buburuwattüntiu, juhulli karrîti üüssadunnua nanibia nakarrîn uria, juhurru manswattu karaijama üssakebémutti bussa Jesus udumma, nadittikoanawa.—Na nabbukoawa.

31. Gidia nanibeña akujaboân, bahü kallukkumüntu nahürrüküdan arrukussân; namaqua tullukkumünti âdi anda hidda üssatti üjahü, na-ussa baddia hallikebbehü abbu ahakân üssattu Gott ukunnamüntu adiâhü ukunnamün.

32. Ikka assikâti ujuhu abbalüwai ulluahü ti dia na kubá nabbukoawa, hürrükürén kanniku baddia, kiahañ—

daiântuhu—abba küssa—daiân kia ba—mánina namüñi-
koawa.

33. Manswattu ütattahü abbu Apostelnu ahakaka Jesus
aküñekunnua ba ukunnamün, ipirrutu üsseikahü namân
amün.

34. Abbâkurru mahallêti nañahannirukkumünkubá. Ma-
monaikati umân aijukarrâka nahurruru nassiqua ku, anda
naijukarrákü üjauna abbu, nassika Apostelnu ukutti
amünnîn.

35. Kia ibennaria assikahüssiakubá namamutti umün
namünhittissia ullukkudi.

36. Ikka Joses—Barnabas—Apostelnu mahüssia umün
—ahaikadoahü ukkuburukku aditti—maru lukku adian
ullukku—

37. Levi ükkürküa ibennatti, Cÿpernkundi ba, kakuba-
nikai, kañ lujukarrá luhurrurakan, landa luuttikaru plat-
ta abbu, lissika baddian Apostelnu ukutti amün.

CAP. V.

IKKA abba Wadîli Ananias, lireitu Sapphira mutti ai-
jukarrá nakubân baddia,

2. Kañ lannikáru platta ibenna lui aijakattan lireitu adit-
tahüá lumonnua, tuüba rubuün abbu lui anda, lissika
baddian Apostel ukutti amün.

3. Petrus adiâka: Ananias, hamma redumma Jawahü
ebekittoa bullua, bumullidânti üssatti üjahü umün, katti-
kebbessiän tukkudaha aijukarrahüssiáru ukubân üjauna
uria?

4. Tuhu bukubân bânihüan! üssanima buibânimân ika
bumonnua; tuijukarráhü bennan, tüjauna bamünnikan
kurru baha? Hamma udumma kiahanna gidiamuttu bul-
lukkumünnikan? Lukkunnu—wai ké—umün kurru bu-

mullidibi, üssatti üjahü kéwai üjalukku.—La Petrus Ananias umün.

5. Ananias akannaba lanika Petrus adiân, attikida wunapuddi, luüboa ahákubün hidda. Kiahañ namaqua tuhu akannabuttin manswakû na hammarrun.

6. Abbanu ibikiddulliannu aküñekoa, annikan lipîru bahü ullukkuwaria, akarrata hiddai.

7. Kabbuin Stundu—kampanna akulattuñu—adikki, ahudáli ireitu akudoa baddia kia bahümün, máditintahüa anihüssiäbi ukunnamün.

8. Petrus ahadakutta tumün: tikinniké hissikibi wamün huijukarráhüssia hukubân üjauna? bûssa, bahakalitede üssahuabu—la Petrus tumün. Toonnabaka ladiân: Ehé, tikiñ.—ta.

9. Ika Petrus adiâka tumün hidda: hamma bia hui biaman hürkürén amullidân, ikissidahittin diarru üssatti üjahü umün? Badittoalî, äkarratüttibi bireti ipîru—Wunabu ukkuburukkumün—bahassubuledelikahiddaje, nannikintibu jaharia luînabbu.—La Petrus.

10. Nikebén ta attîkida Petrus ukuttimün, tuhúda hidda. Ibikiddulliannukuñu akudoa nanika ba, auttikanin ahudáru, nannikan tipîru bahü ullukkuwaria, nakarrata baddianin tireti amün.

11. Kia uduma Jesus ükkürküanibuün, akannabutti tuhu manswattu ukunnamün ba, namarruntoa.

12. Ikka Apostelnu ükkabbu abbu juhurrukebe manswattu anihüssia namaqua umükanna. Abbalüwai ti dia na kubá baddia tukkuda bahü üttakarra—nassâkurru Salomons—ullukkumün nabbukoawa.

13. Abbanu—kaimatti diarru namün—mamallika aijulattün nansi, lukkunnu umün kaijumüntinakubaje uduma.

14. Ika assikâti ujuhu hitté na auahüntunnua, añikahüs-

siakubá nannakannirukkumün baddia je juhulli Wadîlinu hiarunu mutti.

15. Karrîti naputtikidikitta baddia bahü ullukkuwaria waburukkumün, nassika nakurra ullukku nabukullu ullukku baddia je, Petrus aballîn aijabuttanibia lüja karrîti âdi, nüüssadünti nakarrî uriaje, uburamün.

16. Tikiradditu üssiquawariätti uijuhu anda baddia juwaria karrîti abbu, aijulattahüssiannu jawahü umün abbuba Jerusalemmuniru nibiti, ika namamutti üüssadükittoa nakarrî uria hidda.

17. Kañ ipilti Priester, namaqua lumatti Saduceernu ibennatti.

18. Ku manswakû na simikan, aussün kiahanna nabukutta je Apostelnu, nassika Siba ullukkumün baddiaje.

19. Lumorrua abba Adaijahü Engel attulluda kassakkuda ukunna kia katattadükoanattu bahü issîbu nabbura, lakuñukutta tullukkuwariaje hiddiamuttu ladian abbu:

20. Hakunte, hudukuttoali Gott üssiqua—kerki—ullukkumün, jumünniké hâli ahakân kia tumaqua kidduaheintu kakü hü ukunnamüntu adiâhü lukkunnu umün. La Engel namün.

21. Gidia nanibenna akannabün, nakudoa hidda mautiabürén Gott üssiqua—kerki—ullukkumün amallikuttánije. Ika ipitli Priester, lumatti uma ré abalta nabbukoawa, nahürküdakutta baddia je Adainassiannu, namaqua Israelinu tujukûti mutti nibitiwa, nimékuda baddia siba ullukkumüniru je (nassananutti,) naonnakintije Apostelnu.

22. Ussananutti andin nânika kia Siba ullukkumün, máuttikin na tullukkumünnije: kiahanna nakujoa Adainassiannu ibitiba, nadiâka hiddin namün:

23. Kia katattadükoanattu bahü issîbu üssaré atattadahüka ballîn, tikittakoananutti wauttika tamün baddia,

wamorrua watulludunbennan, hallikai kurru tullukkumünnikan—na.

24. Gidia namükille akannabün ipilti Priester, Gott üssiqua Capitainu ku, abbanu ipillibetti Priesternu mutti—pahia—na, madittinni rubuna hallikakebé tanibiapa.

25. Ikka abbalüwai anda nibiti, lumaijanattoa namün: hadditoalî! Miaka hissikabunanukunnu Siba ullukkumün, adînamabu ipirrukurru kerki ullukku, amallikuttân ukunna je—la.

26. Kiahanna Capitain aussa hidda lüssananutti uma Apostelnu ibiti, aonnakinti tattahü kurru abbu je;—namarruntoa Judunnu ubura, naparrünnika Siba abbu uduña je.

27. Nakunnukuttun benna je Apostelnu, nadinamukitta ahürkedati Adaijanassiannu issîbumünnije; hiddia la ipilti Priester ahadakuttunnije:

28. Madiâniwakubá hü tatta rén, aübunnuakebé hâli amallikuttân lihi îri ukuñaje uria? maß. Humorrua humallikuttân ukunnaje abbu attabâka Jerusalem umân—Nai rubuün umün aparrükittoakubá i liraha Jesus—ha namaqua umün wakunnamün.—La ipilti Priester Apostelnu umün.

29. Petrus abbanu Apostelnu mutti aonnabaka ladiân: assikahüssia bia Wamallitakoanti, hui äme âdin.

30. Likidaha Jesus, huparrükubáli,—huijuhuddukuttun beña Kreuz ukunnai—, Gott Waburatti Umallitakoanti assimakaka ahudahü ullukkuwaria ba i.

31. Lui kewai aijumündahüka baddia Gott lütattáhü umün, AdaijahüwÂbubiai, UUssadakoanti bia bai, Israelinu baddia akuîkittama makkuburukkuahü uria luduña, kiaké namassikân uria ahaikassiakoanawa nauttikinti lamün ba.

32. Kia ukunnamün ahakâti wai, dia la üssatti üjahü baddia, assikahüssia Gott uria namaqua läme assikati umün—Na Apostelnu.

33. Gidiamuttu nanibeña akannabün, manswakebé naimattoa, nadiâka nabbu koawa ba, hallika nanibia aparrünnije ukunnamün.

34. Ika abba nebenti Phariseer, kakkuburukkuati ahakahü âlin baddia, lîri Gamaliel, namaqua Judunnu kansissia, aküñekoa, aputtikidîkitta nauria je Apostelnu, ahakâka Adainassiannu umün hiddiamañ:

35. Hui Israelinu Wadilinu! üssa ré hâli adittunnua narraha lukkunnu umün, hamahü hanissiabiapa.

36. Kebeña kurru karaija wannakannirukkui Theudas, lipirrutunnua hittiti loaja ballin, Wadilinu uijuhu bibiti hundert nabbukoawa aijuwedoa lukuñahidda, lumorrua heika hiña i, dia na baddia lumatti harran anebettunnua na urekoawa, kawandunnua diarru.

37. Lukkuñu ikissidin manika, araijattoa hiddaba lihi Theudas adikki, abbalüwai lîri Judas Gallileus, littikidâka lukunnawaje juhullikebé, lumorrua lihi baddia amaraijattoa, namaqua assikati läme añebettoakubá baddia na urekoawa.

38. Kiahanna dabute humün: huüboalité narraha lukkuñu uria; lukkunnu uriattu turraha, ika toaja aübupa.

39. Kañ Wamallitakoanti umariattuparukan, hui mamallikebípa aübukuttunnîn, abbahün—Gott üjalukku amassikandunnua hittiti hui—manibia hü assâkuttunnua—La namün. Ikka namaqua—wappai—mañ.

40. Kiahanna nassimakaka nibitüwaje Apostelnu; namakoalitedaje, nassika baddia tattatu adiahü namün: máhakânanibia Jesus îri ukunnamün abbanu umün; ika nakujukutta nauruaje.

41. Apostelnu akujuñua manika Adainassiannu issîbuwaria, habbuhiritalisi nauttikin abúrükahü imiritáhü ku lui îri ukunnaria.

42. Kihia maübunnuaré na ahakahakadün kerki ulluk-

kumün, nassiquamün baddia jahamaria tahamaria amallikuttân Jesus Christus ukuñaje.

CAP. VI.

JESUS kansissiannu uijuhu hitté rubu manika, ikaké Graecenu aussün ahuñahuñadün Hebräernu üjalukku; Hebräernu aübunnua hiña aboakâ assikassikadün nañakannirukkutu kamonaikati meretiti—buttubatti hiarunu—umün, kamünhittissia bia uria.

2. Kiahanna biamakuttihibennannu Apostelnu ahürküdakuttaje assikâti naijuhunnu, nadiâka namün hiddin: wai aijulattünnika wansiwa kia wipîru kamünhittissia abbu rubuün, ika aboâkuma, waüboama Gott adiân uria.

3. Kiaké udumma, wahukijutti! howahüddaté biamatimañ üssatti Wadîlinu, nassikân uduma kamaijanakûmutti, kabbuküssiannu üssatti üjahü namonnua baddia, hannakannirukkuwaria ibiti, ikittâkebénanibia gidiamuttu.

4. Wamorrua akujabuakoaréwappa wai, hittén amallikuttân ukunnaje, ikittân Gott ükkürküa üssattu adiâhü abbu—Na Apostelnu.

5. Ika ahürküdati—üssanüwai, wappai—ma, aonnaban hürkürén: kiahanna nikissidâka hiddiamutti: Stephanus, assikatiwâbu, ibéti üssatti üjahü abbu baddia; Philippus, Prochorus, Nicanor, Timon, Parmena mutti, Nicolaus añikittikubâli Judunnu ükkürküa ukkuburukku, Antiochiakundi ba.

6. Nai biamattimanninu nadinamukitta Apostelnu issîbumün, ika nakujabunnua benna nakunnamün, nassika nakabbu nassî adiaku.

7. Ika Gott adiâhü auhüntoa; gidia Jesus kansissiannu uijuhu hittén Jerusalem mün manswakebén: ipirrutu uijuhu Priesternu assikâka Gott adiân äme baddia.

8. Stephanus, assikatiwâbukil, ibé tattahü ukuña abbu, lanîka baddia ipîrrutu manswattu—Eméme diamuttu—lukkunnu umükaña, nadittikoanawa.

9. Jumuniru anda baddia hiddiamutti kakkuburukkuatti Libertinu, Cirenu, Alexandria mutti ahakâhü âlininu ahürkedakoana ullukkuwariätti, gidia na baddia Cilicia-kunnana, Assiakunnana ibennatti ku, nai ké ikissidahitti-kai Stephanus uîniku, nahakâka simikahü abbu lüjaluk-kukoawa.

10. Namorrua maññallirubuna Stephanus kakkuburuk-kuahü, üssatti üjahü uma ladiassia namün, üjalukku ha-ñatalli adiân (amondarubuna).

11. Kiahanna nattikidâka abbanu Wadilinu lüjalukku; nai ahakâka hiddîn: wai akannabünnikubái, wakaijät tu adiâhü assikin Moses üjalukku, Gott üjalukku ku—na Stephanus ukunnamün mullîkahü abbu.

12. Gidia nanibenna aimadûkuttunnije namaqua lukkun-nu, ahakahü âlininu, tujukûti mutti Stephanus umün, naussa libiti, nabukutta i, naijuruka baddia Adaijahünnu ahadakuttakoana bahü ullukkumüni.

13. Naonnaka namawa naha nattikidâhüssiannu; nai amullikattoaka lüjalukku hiddiamañ: lihi maübunnu-arubu la assikin wakaijättu adiâhü üssakebémuttu ker-ki üjalukku, üssattu wabbukissîa Statuta üjalukku, bad-dia.

14. Na. Ikka hiddiamuttu ladiannoa wakannaba ba: Jesus Nazarethkundi aboahüddupa tuhu wahürkedakoana arradakebén, lissikin hinnapa wamün abba Statuta ba, tukkuda Moses wamün aübussiaru üjalukkuduwa—Na mullîkahü abbu Stephanus amün.

15. Namaqua jumün ahürkedati nabbukoawa umün, ad-dikin nanika Stephanus ukunna, abba Engel issîbu dia ta araijattoa lissîbu.

CAP. VII.

IKKA ipillibetti Priester ahadakuttai Stephanus umün: kidduaheinikétai bahá naha adiâbu kurru büjalukku? la.

2. Stephanus aonnabaka: Hui Wadîlinu, dabukeinutti, dattinutti mutti, hakannabaté: Gott, tumaqua ütattahü, manswattu ükkállemé—lamünkilli, araiattoa Wattinatti Abraham umün, Mesopotamiamün lanika, mádumkin koa lanika Charran mün: hiddia la lumün:

3. Buputtikidaté bükkürküa uhurrurawaria, bujuhunnu annakannirukkuaria ku, bakute tuhu dai dawaja dadukuttuparu hurrurumuniru—la Gott Abraham umün.

4. Kiahanna luputtikida hidda Chaldeawaria, kassikoai Charranmün. Litti ahudunbenna, lui Gott kéwai andikitta tuhu hurrurumüniru i, kallukkumünnibu dannuhu hadumkin.

5. Jumünnike Wamallitakoanti massikiñima kubá lumün abba hurrurukan, lóaja lân bia tubannamün, kihia hiddiamañ la Abraham umün: wahaddia wai dai assikindappa bumün kiakéwai uhurruru, bóaja bâniwa, gidia kebé badikkiti, bussâssiañu umün ba—la Wamallitakoanti Abraham umün massâkoalanika.

6. Ikka Wamallitakoanti hiddaba lumün: badikkiti waikilleriätti dia nappa abba hurrurumün palettiju amüm, madittin nassia ukuña; jumünkunnana ahaiarudunnipaje, manswaku nappa aijulattün ansi baddia bibiti hundert wijua ukunnamâmmije.

7. Damorrua ahaiaruduttipaje badikkitiké umün, dai dáwaja aijaontindappa—la Gott Abraham umün. Kianibenna nallumussâpa juwaria, jahamuteru nassikânti däme la Gott hiddaba.

8. Ikka Gott assika Abraham umün tuhu allükahü nassîn üdda ibenna naurua emeliattu nebettirakoanawa; ki-

anibenna Abraham kassâ hiddai laditti Isaac, lallüka lissîn üdda hiña luurua tekabbuintemannile kassakkabbu-hü ukunna; dia la Isaac kassâ i Jacob, Jacob kassâ hidda-baje biamakuttihibeñakunnu kubákaddi.

9. Kañ naha kubakaddi simikarubunakubâ (nahukeinti) Joseph umün, kiahanna naijukarrân Egÿptenkunnana umünî, lumorrua Joseph uma kuba i Gott.

10. Lupussida baddia tumaqua lamonaikan uria i, lissika luîniku abbui, kakkuburukkuahü ku, Egÿpten münti ipilti Adaiajahü—koning—Pharao issîbumün,lihi aonnakâ libitiwaî Joseph, Gouverneur biai Egypten uhurruru âdi, lüssiquamünti ádi ba.

11. Ikka ipirrutu hamussiahü, manswattu kamonaikahü ku aussa Egypten uhurruru umân, Chanaan uhurruru mâ baddia, kiahañ abbâkankurru abujoahü auttikin na Wattinutti.

12. Jacob—Joseph itti ké—akannaba manika Egÿpten mün kabujoanîn, limekudáje (lüssanutti) Wattinutti ju-muniru attenénnua.

13. Tibiamattedunnua Joseph adittahüka lükahukebi-mutti umün, ika gidia ré Pharao umün kamaijanân Joseph ükkürküa baddia.

14. Joseph iññekuda kianibenna nahurrurumünniruba je, naònnakinti hebetti nattinutti Jacob—littiwâbuku ba—lumamonnurua, lumaré lükkürküa umân—kabbuin lukku abbamariakuttihibennatti tupaküttân nabbukoawa bad-dia.

15. Ikka Jacob anda Egÿptenmün hidda, luhuda jumün, gidia na (lüssanutti) Wattinutti ahudun baddia.

16. Nabbunna andikittahüssiakuba, Sichemmuniru, ak-árrtahüssia baddia kia hitti ullukkumün, Abraham wakill platta abbu aijaontakubáru Emor üssanutti uria Sichem-mün.

17. Kia kassakkabbuhü kakunnamüntukubá Gott tatta rén adian Abraham umün, ubura maijuhutanika, wakkürküa manswakû na kauahünan Egÿptenmün;

18. Abba Koning, mádittikoamuttî Joseph, andin muniru mân;

19. Lihi amullidâka wakkürküa umün, manswan la aijulatta waburatti ansi, lubulleheddükittaje nassanutti naurua, naübunnuanti ahákubün.

20. Ikka rén kubá Moses aputtîkidin, üssattiwâbu elontikan kubai, kabbuin katti ukunnamân rubu la ibikiddoakubâ litti luju mutti üssiqua ullukku.

21. Lubulleheddunnuabeña (litti luju mutti uwuria), Pharao uttu aonnakâ tumawai, tabbujani, tóaja tüssawa biai.

22. Ika Moses amallikuttukuttoakubá tumaqua Egÿptenkundutu kakkuburukkuahü ukuña, mallikuikattiwâbu la kubá lanin abbu, ladiân abbu ba.

23. Biama lukku wijua aputtîkidin lanika—dahunnupa daddikântije dabukeinutti—Israel üssanutti—la Moses lukkuburukkuamonnua.

24. Jumünnike lui addika abbalüwai Egÿptenkundi aussürubumutti bu aboâttu anini Moses uijuhutti umün, kiahanna luijumüntînadaî, lüjaontoaî kaimattikill ümün, luparrai.

25. Likissika ballîn, lubukeinutti nanibia adittin, Gott amahaijaruduknttahittinnije lükkabbu umün ukunnamün, namorrua mánnikin rubu na namonnuan.

26. Abba kianibenna laddikaka namüñiba, aimaimadünrubunanika biamân namüñikoawa, kiahanna lüwüsseikadahittikaje hiddiamuttu ladiân abbu: Wadîlinu! hamña uduña humaimaimadoaka humünnikoawa, kahukéti hüa hü! la.

27. Kañ kaimattikill libiamatetti umün, attürküda luuri-

i Moses, hiddia la lumün ba: hallikai adaijahükittoaka wâdi bu?

28. Buparrahittékuma bahâ de, miaka buparrünbunnali Egÿptenkundi dîn? la Moses umün.

29. Gidiamuttu ladiân uduña, Moses attüdda juwaria, Madian uhurrurumuniru, abbawariätti dia la kubá jumünniké, kassânije biamân ladittiutti ba.

30. Biama lukku wijua rén tanibeña aballîn, Jehovah araiattoaî tukkuda makunduttu hurrurumün, tiri Sina, hikkihi eheledunnua ibituttu kuñuka ukuburukkuwaria.

31. Gidiamuttu addíkin lanika Moses, pahia—la kia üraija ukunnamün; akunnun lanika üssa ré addikintinîn ibiti, hiddiamuttu Jehovah adiahü assikahüssia lumün:

32. Daí buttinuttikubanu Umallitakoanti kéwai de, Abraham baddia Umallitakoanti dai, Isaac Umallitákoanti dai, Jacob ku Umallitakoanti dai—la Gott adian. Ikka Moses manswakû la akurrukussâ lukunna, mañallikûn kiahañ laddikin lukunna.

33. Kañ Jehovah ahakâka lumünniba: bussappatun bupussidate bukutti uria, bumün attennakuttoabukurru uhurruru-üüssadahükan (dai jahaddian uduña.)

34. Daddikissia ballîn dai ükkürküahü kamonaikanibu Egyptenmün, dakannaba ipirrun nahákubün baddia, attúkudahiddade, dapussidüntibu tuuriaje: bakute kiahañ jahamaria, diñékudupa Egÿptenmuniru bu—la Jehovah Moses umün.

35. Likida Moses, abulledutikubáli lui juhunnu uria gidiamuttu nadiân abbu: hallikai adaijahükittoa wâdi bu? mañ, lihikéwai iñekudahüssiakubá Gott umün nibiti ba, nadaijahün bia i, lupussidünti nahaijarudukuttunnua uria je, Jehovah araijattoáli ibituttukurru kuñukumün adiân ullukkudi, lütatta abbu baddia.

36. Lui—Moses akunnukutta Egÿpten ullukkuwaria je, ipirrutu manswattu lanissiakubá baddia Egÿptenmün, kuléru bara irrakkumün ba, makunduttu uhurrurumün ku biama lukku wijua ukunnamân, nadittikoanawa.

37. Lihikewai Moses, adiâkubali Israelinu umün hiddîn: Adaijahü Humallitakoanti assikin mappa humün abbalüwai dai diamutti Prophet hui ükkürküa ukkuburukkuwaria, likidaha äme assikân huppa—la kubá Moses Wüüssadakoanti ukunnamün.

38. Luilikéwaiba, naha mallukkunniaukillimün ahurrudakebémutti Israelinu ükkürküa annakannirukkukubáli, likidaha Jehovah umatti kuba i, adia lanika Sina hurrurumünî, Wattinutti umatti kubai Moses ba, labbuküka tukkuda kaküttu—Gott umariattu—adiâhü, luibussiabia wamüñinu.

39. Lihi äme mássikahittirubuna Wattinutti, nattürküda nauruai, nassipudâka nalluamonnua abbu (Namallitakoanti uria) Egÿptenmün (dissiänikubáruje) ibitiba: nadiâka Aron umün hiddîn:

40. Bumallitaté wamallitakoananutti biau, nakunnunti wabburahü; máditinnirubuwa, hallikakebé akunnukuttutikill wahurruruwariau — Moses kewai umün anihüka bahá? Na Aron umün.

41. Ikkaké namallitahiddan abba báka üssa diamuttu üraija—namallitakoantibian—nassika tumün Osser— nüwüsseikadakoanawa—hallikebbe kû na nakkabbuwa abbu amallitisiáru ukunnamün.

42. Ikka Jehovah akujoa nauria hidda, aübün nüwüssia diaru, na ussa kassakku karaijáru ukunna äme assikân; hiddiamuttu Wamallitakoanti abulitikittakubáru Prophetinu ükârtan ubunamün nakunnamün ullukkudi: tahawai mallukkunniaukillimün koa hanika kia biama lukku Wijua ukunnamân, hissikakubá hui Israelinu ibenti Osser

bahâ damün? däme assikân tabbu diarru ba? mañ. Takurru ballîn!

43. Kañ tukkudaha hóaja humallitissiáru üraija Moloch Remphan ku, humallitakoananuttibia humonnua rubuün äme hissikâka, atturrudun tumün hukujaboan abbu; kiaké uduñña tahawai Babylonia uhurrura tahamaria dawaikilledüpahü. La Gott Prophetinu abbu nai ukunnamün.

44. Wattinutti mallukkunniaukillimün nanika, kamünnika ballîn abba Gott umün akujaboakoanattu añikahüssia biaru bahükan, Gott adiân ullukkudi, ahaka lanika Moses umün, laddikissia üja ullukkudi rén lanibia aninin kia akujabuahü ibitittu báhü.

45. Kia kéwai Wattinutti kabbuküka baddia namonnuan, nanda tabbu ba Josua uma tuhu heidinu uhurrurumüniru, kia ullukkuwaria Gott akküddakubáje namaquakebé heidinu Wattinutti uburaddi, Prophet David kakün manika muniru mân.

46. Gott üsseikarubula kubâi David, kiahanña lihi auttikahittika abba üssakebémuttu üssiqua Waburatti Jacob Umallitakoanti umün bia.

47. Ikka Salomon—David aditti—amallita Gott umün abba ipîrrutu üssattu üssiqua.

48. Lumorrua namaqua wunabu ubannamámutti âditikill ipirrun (Gott ké) kassikoarubukurru i ükkabbuhü abbu amallitahüssiaru báhü ullukkumün, kiahanna la kubá Prophet abbu hiddîn:

49. Kassakku dabaltikoana hüakan Wunabu umân dakutti ahábula hüa ba! hamahü kiahan humallitama bahá damün, dassiqua bia? hallum dai ahákubakoana bahá?

50. Mammallitinmahüssia tumaquakebé dakkabbuwa uduñña bahá?—la Wamallitakoanti Prophet Jesaias abbu. La Stephanus koaré. Ikka luussa ba hiddîn:

51. Massikânikoamutti hui, müwüssadükittoahittiti hullua hukkujukku muttu humalitakoanti umünnihü, hüttinutti amassikándunnua üssatti üjahü äme, dia ha wakarruhu koaré baddia.

52. Hallikai diäli Prophet uria hüttinutti aüboakubá baha maimahü abbu? kaimahü abbu nawahüddakubá hinna namaquakebé ibiti, naparra baddia je aijumudahalininu üssattiwâbukill ukunnamün wakill luburamün, wakarruhu kebérukubáli huuriai, huparrükittai.

53. Kia Gott assikissia Statuta lükkürküa umün habbuküssia Engelnu abbu balliñîhü ku, humorrua mánirubu ha kubá tullukkudi—la Stephanus -küddüküssinin adiân Adainassiannu umün.

54. Gidia namükille akannabün, nallua aijakoabute kaimahü abbu, attarradun narissibu naimahakandunnua lumün uduma.

55. Lumorrua Stephanus ullua ibé manika üssatti üjahü abbu, laddika aijumuniru, ika lumün araijattoa hidda manswattu Gott ükkallimé, Jesus adinamün Gott üüssamaria baddia;

56. Kiahanna la namün: hadditoalî, daddikabute hidda kassakku atulluduttu, Lukku aditti—Wüüssadakoantiké—adinamün Gott üüssamaria baddia—la.

57. Namorrua kakannakükû na assimassimadün, attakún nakkujukkuwa (ladian uria,) hürküré na abukuttunni kaimahü abbu, attürküdün Stadt ullukkuwaria i, aijúkun Siba abbu i:

58. Ikka aijukuti Siba abbu i apussida näke na uria, nassika abba ibikiddulliätti—liri Saulus—ukuttimüñîn.

59. Gidia na aparra hidda Siba abbu i Stephanus umün, akujaboa lanika kakannakükû hiddîn: Adaijahü Jesus, daija boonnakalite bumamonnuruan.

60. Ikka lukkul lussibatoaka, manswa kû la kakannakün

assimakân: Adaijahü, máijaontinrububáli namün tuhu namassikanihü. Gidea lanibenna adian, luüboa hidda ahákubün.

CAP. VIII.

IKKA Saulus hallikebbé baddia Stephanus heikanibu ukunnamün. Ikkaké manswattu aijulattahü ansi anda Jerusalemkundu Gott ükkürküa ukunnamün: kiahañ nañebettoa naurikoawa harran Judea ubannamân, Samaria ubannamân ba, Apostelnu uriatti.

2. Abbanu assikâti akarrata Stephanus ipîru, manswa kû na üwüssiatinî.

3. Kañ Saulus aboahüdda aübukuttun diarru Gott kansissiannu na urekoawaje, akudoa lanika tahamaria jahamaria nassiqua ullukkumün, luttikissiannu Wadîlinu hiarunu mutti lui aijuruka nassiqua ullukkuwaria, assikin Siba ullukkumünnije.

4. Añebettoatikubanu (assikâti) naurikoawa kihia akuña hurruru ubandi, nahakaka (Jesus ukunnamüntu) adiahü namün.

5. Philippus anda abba Samariakundu Stadt ullukkümün, lahakaka Christus ukunamün namün.

6. Jumünti uijuhu, abbalüwai ti dia na namaqua namân, añika Philippus adiassia namonnua, nassikâka täme ba naddikin nakannabün ba manswattu lanissia namükana uduma.

7. Juhulli ajauditi á uria iribéti üjahünnu akujoa hinna manswattulissimassi madün abbu, juhulli mabbunâ ti dia mutti, hikkúliti mutti üüssadoa hiddaba.

8. Manswattu hallikebbéhü Stadt ullukkumünti amünnika baddia.

9. Jumünnikubá abba Wadîli, lîri Simon, ipîlti Semettikubá i, lui aboahüddakebéje Samariakunnana ukkubu-

rukkuamonnua libbihikin abbu; ipilti wâbu daila namün lukkuamonnua baddia.

10. Gideamuttu abbu, lüssemettihü abbu ba lanibenna amullikattünnije kebennakûn aboahüddunnua nakuburukkuamonnua baddia.

11. Nân uduña ipilti, bassabanibetti mutti, namaquakebé aijuwedoa lumün—ipillibetti kewai lihi, Gott ütattahü ukunna kamünti ba lui! na hürküré lukunnamün.

12. Namorrua aussün manika assikân Philippus äme, ahakâtikill Gott adaijahükoana ukunnamüntu Evangelium namün, Jesus Christus iri ukunnamün ba, Wadîlinu hiarunu mutti assukussukuttoa hidda (Philippus umün.)

13. Wamallitakoanti äme assikaka hidda Semettikill Simon baddia ikka, lussukussâhünbenna Philippus amünniwakoarekuba i. Addika lanika jumuntu manswattu anihüssia (Philippus umün) nadittikoanawa—pahia—la tukunnamün.

14. Jerusalemmünlikunnu Apostelnu umün manibeña kamaijanan, Samariakunnana assikan hidda nu Gott adian äme, niñékudaje Petrus Johannes mutti nibiti.

15. Andin nanika jumuniru, nakujaboaka (Wamallitakoanti umün) üssatti üjahü nai baddia kabbukünti nalluamonnua ukunnamün.

16. Mandiñimakoa la kubá—üssatti üjahü—nâdi, assukussahüssiätti rubu na kubá Jesus Christus iri ullukkumün.

17. Ikka nassika nakabbuwa nadiaku, kiahan nabbukükabute üssatti maribénti üjahü nalluamonnua hidda.

18. Simon addikin manika, Apostelnu assikin nakkabbu nadiahu uduña üssatti üjahü assikahüssiakubá gidiamutti umün, hiddia ré la namün;

19. Hissikalite dai umün baddia kia ütattahü, dakkabbu ussikin abbu adiaku uduña üssatti üjahü andinti lihi âdi

ba; üssarên daijaontipa platta abbu hü—la Simon Apostelnu umün.

20. Lumorrua Petrus aonnabaka ladian: imiritahüssia bia bui, buplattan abbu ba, Wamallitakoanti assikissiaru ütattáhü aijaontahüssiabiâma platta abbu—bân bumonnua—uduña.

21. Abbâkankurru gidiamuttu Gott umariattu kabbukünbupa bui, mandinkebé tupa bukunnamün, wakaijattu mullîkattu Gott üjalukku bullua udumma.

22. Bussipudâpa kiahañ wakaijänibu uria Wamallitakoanti ibiti, akujabunnuakebé bupa lumün, lahaikassiänika tumaqua bulluamüntu aboâtu luurua bumün bahá.

23. Dannuhu dadittabute hidda, bullua ibén sipêtalli abbu, üssarêmahü bullukkumünnika kurru—la Petrus Simon umün.

24. Simon aonnabaka ladiân hiddaba, lahakaka: daijuhuñu, akujabunnuahálite Wamallitakoanti umün dai ukunnamün, mandintanibia hañatalli hadiabiru damün ibenna dakunnamün—la namün.

25. Namorrua (Apostelnu) ahakahakadün beña Wüüssadakoanti ukunnamüntu adiahü namün, nakujoate Jerusalemmuniru hiddaba, namaijanatâ ka üssattu Evangelium juhurru Samariakundutu ässekuttu Stadtnu ullukkumünti umün.

26. Ikka abba Adaijahü Engel adiaka Philippus umün hiddin: bakünnekoate, bakunte wallebumaria tahawai makunduttukurru waburukku, akuntu Jerusalem waria Gaza muniru, ullukkudi.—la.

27. Kiahanna Philippus akünnekoa hidda, lakunna jumuniru baddia. Hakannabate, abba meikurru üssiquawariätti Wadîli, jümünditi ipillibetti adaijahü ireitu—tiri Candaces, kaijumüntinatti üssanti, tumaqua kia ahurru-

dahüssia platta âñiku baddia ikittakoanti (Gouverneur diäli) anditikubá ákujabuahü ibiti Jerusalem muniru.

28. Lihi akujuabu juwaria lüssiqua muniru hiddaba, lubalta lüwagen ullukku, alésida Prophet Esaia ükârtan ubannamün.

29. Ikka üssatti üjahü adiâka Philippus umün: bûssa, bakunte tuhu Wagen ibiti—la.

30. Philippus adallidate tibiti, lakannaba hiddai lülesidin Esaia ükârtan ubannamün, lahakâka kiahann lumün: badittanu bulesidabukurru ukunnamün baddia?—la ahadakuttunnî.

31. Meikurru üssiqua wariättikill aonnabaka laidân: hallikakebe dama adittinîn, hallikai kurru imissidahüa dalesidissiáru de! bûssa, bamudate damün, bubaltate dadennamün—la akujaban Philippus umün.

32. Harawai hiddiamuttu adiahü lülesidabu ikkaké: abba sikapu aonnakahün haikanibian, dia la kubá baddia i; Sikapu üssa ajerititi tubarra amün madian rubutan, Gidia ké la mondakebékubá ba i.

33. Manswakebé amonaikattunnua lanika luüba ladaijahükoana üwüssia, maijaontinrubu la kaimatti umün; kañ hallikai baha mallikûkuma ikissidinnîn lükakü oadi? Lükakü annikiddoakuba wunabuwaria hüa! — maru Esaias.

34. Kia uduma ipilti Adaijahü ireitu üssanti adiâka Philippus umün, lukujaban abbu: hallikai ukunnamün gidia la kubá Prophet Esaias? Lui loaja lukunnamonnüa, abba ukunnamün küssa baha?—la ahadakuttunnî.

35. Philippus atulluda lülléruku hidda, luussa kia abullitahüssiaru uwaria imissidinnî, ahakan baddia Jesus ukunnamünnî.

36. Gidia na mükille akunnun waburukku ullukkudi, nandabute kirraha amün, ika Meikurru üssiquakundikil

adiâka: haruwai kirraha jahabu hidda, hamahü bahá iki-ahaddünnikan assukussukuttunnua uria de?—la.

37. Philippus adiâka lumünniba: kidduaheintu ulluahü abbu bussikahittiparuka Wüüssadakoanti äme, tama ba-ha!—ma Philippus lumün. Loonnabaka Philippus adiân, lahakâka: Ehé, dassikabute hidda, kidduaheinika damün Jesus Christüs Gott adilti ukunnamün—la.

38. Likiahadda kiahan wagen akunnun uria, nai biamân attukuda hidda tadiakuwaria wuinimün, ika Philippus assukussábu hiddai ipilti koning ireitu üssanti.

39. Amudün nanika wuin irrakuwaria, üssatti üjahü amaraiattoaî Philippus assukussutiäli akussi uria, maddi-kinrubula sabbunî, lumorrua hallikebbehü abbu lakujoa-bute lüssiqua muniru ba. Kianibenna Philippus auttika-hüka Azotus uhurrurumün, jumün aijahadda lanika tuma-quadi, lui amaijanattâka semettu Evangelium tumaqua Stadtnu ullukkumünti umün, landin Cesaria muniru mân.

CAP. IX.

SAULUS aimaimahakoaré lanika Adaijahü amallikut-tassiannu umün, luparrahittika baddia je, lan udumma akunna ipilti Priester ibiti,

2. Lukujabaka ikissi diamaru kârta naha Damasconkun-nana ipillibetti amallikuttakoananutti umün bia—naddit-tikoanawa—luuria, lakunti tabbu jumuniru, awahüd-dün Jesus kansissiannu ibennatti ibiti—dauttikiparukaje gidiamutti Wadilinu hiarunu mutti, dukürrükittupaje, aijurukun Jerusalem muniru je—la ipilti Priester umün ba.

3. Waburukku 'lukku lanika Damascon ibiti, abbâkarén abba aruleti akünda kassakkuwaria likiraddi.

4. Littikidün benna wunabumün, lui akannaba hiddia-

muttu adiâh übaddis: Saul, Saul! hammahübia kaimahü abbu boahüddün dibiti?—ta.

5. Saul aonnabaka: hallikai baha bui Adaijahü?—la. Adaijahü ahakaka: Jesus kéwai dai, kibititti bui kaimahü abbu awahüddünnibu. Manswakebépa bumün küddun, butattadunnua darabuddikki—la Jesus lumün.

6. Ikka Saulus akurrukussâ lukuña, manswattu abukoahü lüja ullukku adiâka hiddaba: Adaijahü, hañahü bansika danini bumün?—la. Adaijahü adiâka lumün: bakünnekoaté, bakunte tuhu Stadt ullukkumün, jumüntupa ahakahün bumün banissiabiapa ukunnamün—la.

7. Saulus umatti Wadîlinu akannabün takannakü ballîn, namorrua abbâ kurru üraija naddikin, nân uduña mallukkun ti dia na adinamün jumün.

8. Akünnekunnua manika Saulus wunabuwaria luttulluda lakussiwa ballîn, kañ mappa laddikin. Ikka lumatti abukutta lükkabbu, nakunnukutta Damascon muniru î.

9. Ikkaké kabbuin kassakkabbuhü mâ maddikinkebé la Saulus, makuttunma i, mattin rubu la ku.

10. Damascon münnikai abba Jesus kansissia — liri Ananias, lihi umün Adaijahü araijattoa, lahakaka lumün: Ananias—la.

11. Ika lui: dailiwai Adaijahü!—mâ loonnaban: Adaijahü adiâka lümünniba: bakünnekoate, bakunte kia waburukku, missitu—nassia umün—ullukkudi, jumünnipa bahadakuttun Juda üssiqua mün Saulus Tarsenkundikil ibiti, buuttikipai akujabua lanika.

12. Araijattoáru üraija 'lukku lui addikakubai abba Wadîli—liri Ananias—akudunnua, assikin lükkabbu ladiaku, laddikinti hiddaba—la Adaijahü Ananias umün.

13. Kañ Ananias aonnabaka ladiân: Adaijahü! lihi Wadîli manswakebé aijulattün Jerusalemmünti bansissiannu ansi.

14. Ipilti Priesternu uria lui kabbukün ütattáhü baddia, lakürrüntije namaqua akujabuati buini umün, kia kamaijana hiña i damün juhulli abbanu ukunnamün—la Ananias.

15. Lumorrua Adaijahü adiáka lumünniba: akunnunrububali lamün, dáwaja dikissidassia luilikéwai, dai îri ukunnamün ahakatibiapai heidinu umün, Adaijahünnu — Koningnu — umün ku, Israel üssanutti — Judunnu — umünba.

16. Dai dáwaja adukuttun dappai hallikakebénibiapa lujulattün lansiwa dai îri ukunnaria—la Ananias umün.

17. Ikka Ananias aussa hidda jumuniru, akudoa kia bahü ullukkumün, lissika lükkabbu ladiaku, lahakaka lumün: Dahukiti Saul! Lui araijattoakubálibu jahamariattu waburukku 'lukku banikaruka Adaijahü Jesus imekudakubá bibiti de, baddikinnibiaba bu, babbukünti baddia bullu amonnuai üssatti üjahü—la Ananias Saul umün.

18. Ikkaké tillipe ti dia ta attîkida takulukkuwaria, nikebé lui addikin üssa rén hiddaba: lakünnekoa, lussukussukuttoabute hidda.

19. Labujunnua adikki, lütattadoakubá lansiwa hidda. Ikka Saulus mattibiattu kassakkabbuhü ukunna majauquarubu la Damasconmünti Jesus kansissiannu amün.

20. Ikka uwaria ré luussa hidda ahakan Judunnu ükerki ullukkumün Christus ukunnamün; kidduaheinikebé Gott aditti luikéwai—la namün.

21. Namorrua akannabutti ladiân—pahia—ma lukkunnamün, nadiáka baddia: marradünhittikai lihi wakill kaimahü abbu Jerusalemmün namaqua akujabuati likidaha (Christus) îri umün, mandinnibu la baha jahamuteru baddia, landikittintije naha diäli akkürrahüa ipilti Priesternu umamüniru? Luilikewai né!

22. Na Saulus amün namünnikoawa. Lumorrua Saulus

hitté la kubá atattadunnua lukuburukkuamonnua, lumadiândükittaje Damasconkunnana Judunnu, ladittikittin lui Jesus Christus likiñikan Wüüssadakoantini ukunnamün abbu je.

23. Juhurru kia adikki, Judunnu ahürrüküdâka nabbukoawa, nadiâka baddia, hallika nanibia aparrünî Saulus.

24. Kañ Saulus umün kamaijana hiddan gidiamuttu nanihittissia lumün: ikka Judunnu ikittakutta abbanu umün kassakkabbuhü kassakkudahü ku tumaqua waburukku ukunnamân, naparrüntî Saulus.

25. Namorrua abbanu Jesus kansissiannu aonnakai Saulus kassakkuda ukkuña, nawarukudukuttai abba tau abbu attimettaru (ipirrutu) habba ullukku bahü issiwaria wunabu müniru, (lattüddünti kaimatti lumün uria Stadt üjaboamaria.)

26. Saulus andin manika Jerusalemmün, jumünti Jesus kansissiannu amünnintî, namorrua namaqua manswa kû na hammarun lubura, Saulus assikâti bu dannuhu—mákidduaheinîn koa ta namün.

27. Barnabas kihia aonnakai lumamün, lakuñukutta abbanu Apostelnu ibitii, limissidabaje, hallika la Saulus waburukku 'lukkudi kubá addikinî Adaijahü, hamahü la (Jesus) adiaka lumün ikka, hallikakebé la (Saulus) baddia mámmarruñihüa ahakâka Jesus ukunnamün Damasconmün—la Barnabas abbanu Apostelnu umün Saulus amün.

28. Ikka Jesus kansissiannu umatti kuba i Saulus kassakkabbuhü umân. Mahabburihüa lui ahakahakadün Adaijahü Jesus îri ukunnamün abbâmün;

29. Gidia ré la küddüküssinin Graecenu Judunnu umün baddia, namorrua nai awahüdda naparrünti i ibiti.

30. Gidia nanibenna akannabün lubukeinutti, nassikaka Cesariamuniru luma, juwaria nimekuda Tarsenmuniru ba i.

31. Gidia ta Gott ükkürküa kebettirakubá namünne-

koawa, abbanu lukkunnu umünekoawa ku, Judea ukunnamân, Galilea ukunnamân, Samaria ukunnamân ba, kaijuhukebé na kubá, (Gott) Adaijahü umükanna rén aijahadda rubu na, nallua aijakuttunnua üssatti üjahü umün kidduaheintu ahaikadoahü ukuburukku abbu.

32. Petrus aijahaddün manika, addikântije assikabittiti tumaquadimaria, landa assikatikunnu Lÿddakunnana ibiti baddia.

33. Jumünniké luuttikai abbalüwai mabbunâti dia mutti —liri Eneas—karrîtikubá kabbuintiman wijua ukkunnamân püllakoân lüjakkadakoana 'lukku.

34. Lihi umün ladiâka Petrus: Jesus Christus üüssadalite bukarrîn uria bu: bakünnekoate, büüssadate bóaja büjakkadakoana—la Petrus.

35. Nikebén lakünnekoabute hidda. Namaqua Lüddakunnana Saronkunnana mutti addikin i Eneas, nassikaka Wamallitakoanti äme baddia.

36. Joppe ullukkumünnika ba abba assikatu hiaru—tiri Tabitha—aboakâ Dorcas—nassia umün, kamaijanakúmuttu juhurrukebé üssattu tanissia, kamonaikatti umün m̃ajaunahüa tissikin namünhittissia uduñ̃a ba.

37. Ikkaké kia aussa karrîn, tuhuda baddia: tipîru nanibenna assukussun, nassika Sura ubannan.

38. Jumünti assikâti umün kamaijana manika Petrus jahaddiän Lÿdda uria, Joppenmün ladumkin uduñ̃a; nim̃ekudaje biamannu Wadîlinu libiti, nakujabünti i, landinnibia namün (Lÿdda muniru) laddikântije ukunnamün.

39. Ikka Petrus akünnekoa, lakunna nama hidda; landinbenna nibiti, namudükitta ahudaru ipîru amün i Sura ubañna: namaqua buttubatti hiarunu akaussâkai Petrus; aijahü ullukku nadukutta baddia i tumaqua äkehü karrassoñe ku akkudahüssia aküssahüssia ba Tabitha umün kaküкoatanika.

40. Lumorrua Petrus akujukuttünbenna luuria je, lakullussibattoaka lukujabuaka ba, lissipudâka kianibenna kia ahudáru ipîru ibiti, hidiamuttu adiân abbu: bakünnekoaté Tabitha!—la Petrus.

41. Ikka tütulluda takussiwa; addikin tañikai Petrus, tubalta. Lumorrua Petrus abukutta tükkabbu, lakünekakutta hiddaban; lissimakin beñaje assikâtikunnu buttubatti hiarunu mutti libitiwa, ladinamukittabu nassîbumün kakütuwaiba.

42. Gidiamuttu amaijanattoakubá Joppen ukunnamân, kiahanna juhulli mahittika Adaijahü umün nallua ullukkua.

43. Kebennakûn majauqua rubu la Petrus Joppenmün likidaha báka üdda üüssadahü âlinkil—Gerberké—lîri Simon üssiqua ullukkumün.

CAP. X.

CESARIAMÜNNIKA abba Wadîli—liri Cornelius—naha Soldarunu uijuhu—Italica—nassia umün Capitain.

2. Gott äme assikâti, kansitti Wüüssadakoanti umün lüssiquamünti uma rén, assikitti juhulli kamonaikati umün namünhittissia, akujaboakoaremutti Gott umün.

3. Lui addika üssahuabu kassakkabbuhü ukuña, haddalli allammadatanika, Gott Wadaijahün Engel abba üraija 'lukku akudunnua lüssiquamün ahakâti lumün: Cornelius—la Engel.

4. Cornelius addika manika lukunna labukoa üja, ladiaka: hammahü bu Adaijahüli?—la. Engel aonnabaka ladiân: bukujabuan, buburuwattünhittissia kamonaikati umün addika hidda Wamallitakoanti lóaja, kakkuburukkuakoan lumün;

5. Kiahanna bimñekudaté Wadîlinu Joppenmuniru, naonnakinnibia i Simon, nassâkilli Petrus, bumamonnurua.

6. Nauttikipai kassikoatikill bara üllebumün assudahüssiaru üdda üüssadahü âlin Simon üssiqua ullukkumün; lui ké ahakâpa banînti ukunnamünnibu—la Engel. Cornelius umün.

7. Lakujunnuabenna Engel Cornelius uria, lissimakaka biamân lüssananutti, abbalüwai lamünniwakoarémutti Soldarunu ibeñatti, Gott äme assikâtikill namaré libitiwa;

8. Ladiânibeña namün tumaquakebé ukunnamün, limekuda Joppenmüniru hiddaje.

9. Abba kia adikki, limekudussiannu waburukku lukku nanika Stadt ibiti, Petrus amuda Sura ubanna akujabuahü ibiti haddalli wamün tanika.

10. Kianibenna hamussia i, ika läkinhittikuma. Uüssadün nanika lukuttunniwa, abuttadoa ti dia la;

11. Laddika kassakku atulludutu, juwaria baddia ipîrrutu halliráru kimissa diamâru aekehü attûkudun, libiti lukullabulukku akkürrahüa tukunnamünnikoawa, attûkudahüka wunapud di.

12. Kia ullukkumünnikan tumaqua bibiti kakuttitu wunabu ubannattu illikin, tawadumuttu, aroadatu issehünnu baddia, kuddibijunu kassakku abbumüntu ku.

13. Ika abba kakannakükû muttu adiáhü adiâka lumün: bakünnekoaté Petrus, buparranu, bukutta tabbu—ta.

14. Kañ Petrus aonnabaka hiddîn: takurru, Adaijahü! mákuttunnimakubá de abbâhün hamatalli iribétu—heidinu dissiaru küssa—abbu.

15. Ika tibiamatedunnua turraha adiâhü adiâka lumün ba: Gott amaribendahüssiakurru, méribéntinbupa.

16. Kabbuinihürén tanibeña anihün gidîn, kia kimissa diamâru annikiddahükan kassakkumuniru hiddaba.

17. Hamahü baha daddikissiäbi, hallikakebé uduma gidiamuttu araijattoabi damün?—Petrus tamün lukuburukkuamonnua lanika—hakannabate, ikka rén Cornelius

iñekudussiannu ahadâkuttun benna Simon üssiqua ukunnamün, bahassubullemünnika hiddaje,

18. Nassimakaka ahadâkuttun baddia Simon nassâkilli Petrus adumkin tullukkumün ukunnamün.

19. Petrus akuburukkuattoakoalanika laddikissiäbikurru ukunna, araijattuti üjahü adiâka lumün hiddiamañ: badittoalî kabbuin Wadîlinu awahüddabu bibiti;

20. Bakünnekoaté kiahañ, buttûkudali, bakunte namarén, kidduaheini nadiân kurru bahá—mân buppa, dai dáwaja iñekudakuba bibitije—la üjahü.

21. Ika Petrus attûkuda, lakuña Cornelius iñekudussiannu libiti amün, hiddia la namün: huballitâbukill dailiwai, hañahü udumma handa jahamuteru?—la namün.

22. Naonnabaka ladiân: likidaha Soldarunu Adainassia, Capitain ké—lîri Cornelius—assikâti wâbu, kansitti i Wüüssadakoanti ba, namaqua Juduñu umün kamaijanatti tuduña baddia, lui umün ahakahükan araijattuti Engel abbu, loonnakittinnibia lüssiquamuniru bu, lakannabünti buuria üssattu adiâhü ukunnamün—Na.

23. Lakudukuttunbenna je, ladumkitta baddia kia üssiquamünnibaje. Mauttia Petrus aussa hidda nama, gidia na abbanu Joppenkunnana assikâti baddia lumà rén.

24. Abba kiänibenna nandabuti Cesariamuniru hidda. Cornelius awâbadda nabbura hidda, lahürkedáka baddia je laháanu, luijuhunnu muttu libitiwa.

25. Petrus akudunnua manika lüssiquamün, Cornelius akunna Petrus erabuddikki, lutturruda lukutti umün akujabuan abbu.

26. Lumorrua Petrus aküñekukuttai hiddia lan abbu: bakünnekoali, lukku dai baddia rubuün—la.

27. Gidia lumükille adiân lakudoa, luuttika ahürrküdati uijuhu Cornelius üssiquamün.

28. Ikka ladiâka namün: hui humaqua aditta ballîn,

Judunnu dissiän ullukkudi mañallikebéje akunnun Galettiju (Juduñu maijuhumâssiañu) üssiquamün, kebettiran diarru namünnikoawa; kañ Wamallitakoanti lóaja adittikittakubáde, hallikai kurru lukkuhu damuttâma—Webenti kurru lihi, iribé ti dia mutti lui né—mân dâma abbânu.

29. Huballitânibenna de, hamahü kurru mallikuka ikiahaddunnua dandin hibiti uria de. Kiahanna hahakalite, hammahübia hoonnakitta hibiti de?—la Petrus.

30. Cornelius aonnabaka ladiân: bibiti kassakkabbuhü uwaria makuttunma hüa danika wakkarruhu diarru, ikkatukuba dakujabuan dassiquamün haddalli allammada manika. Bakannaba! abbakarén abba Wadîli üssattu kallimettu äkehü lukuña adînama dassîbumün, hiddia la damün:

31. Cornelius, bukujabuan lakannaba Gott, üssattu kamonaikati umün banissiáru kakkuburukkuakoa i Gott ba;

32. Biñekudalite Joppenmüniru, aonnakittin juwaria i Simon, nassâkilli Petrus, adumkiti assudahüssia üdda üüssadáhü âlin—lîri Simon—bara üllebumüntu üssiquamün, lihi andinbenna bamün ahakapa bu—la damün.

33. Kia adikki diñekuda bibiti, üssanüwai bandinnibu damün (ukunnamün.) Gott umükanna ahürrküdati wabbukoawa hiddau wai wamaqua, wakannabünti tumaqua Gott ahakakuttassiaru bumünniu ukunnamün—la Cornelius.

34. Petrus atulluda lüllérukku, ladiâka hiddîn: wakkarruhu dadittabute, kidduaheinikebé Gott akussi umükanna namaqua lukkuhu hürrüküré kaijaunân,

35. Namaqua ükkürküahünnu ibennatti kansihittiti i Wamallitakoanti, läme assikahürubumutti kansikittunnua hiñapa Gott umün.

36. Tukkudaha Wamallitakoanti wakilli Israelinu umün assikissia üssattu adiâhü, aijumudâti tabbu kia anditti-paru kebettirakoana Jesus Christus abbu hadittissia. Li-hikéwai (Jesus Christus) namaquakebé Adaijahün.

37. Hadittissia ba tumaqua anihüssia Judea uhurruru ukunnamân—tuussaru Gallileamün, Johannes aijumudas-siakubaru assukussáhü adikki:

38. Hallika la Gott üüssadakubá i Jesus, Nazarethkun-dikill, üssatti üjahü abbu, manswattu lütatta ukunna abbu ba; lui kéwai aijahaddakubá jahamaria taha-maria, üssattu kebé la kuba anîn, üüssadün baddia je namaqua jawahü umün aijulattahüssiannu tuuria, Wa-mallitakoanti lumatti kubá udumma—maru adiâhü lu-kunnamün.

39. Kia tumaqua lanissia Judea uhurruru ukunnamân, Jerusalemmün ku, kidduaheinti ahakâti wai. Lihi (Jesus) naparrakubá, naijuhudukutta adda ukuña ba i.

40. Lumorrua Gott assimakakubá tekabbuinte ukunna ahudahü ullukkuwaria hiddaba i, lüraijattikitta namaqua-kebé lukkuñu umün kurru ballini.

41. Kañ wai likissidassiannu ahakati bia lukunnamün umün rubuün, wai—lakünnekunnuabenna ahudahü ulluk-kuwaria—akuttutikubánu, wattitikubánu luma re umün Gott araijattikittai Jesus.

42. Tatatu adiâhü lissikissia wamün ba, wahakahakadün-nibiaje namaquakebé umün lukunnamün, kidduaheinihü ullukkudi mammarrunnihüa wanibia adiân, hallika la Gott assikakubái Jesus umün ütattáhü, lüjaontinnibiapaje na-maquakebé kakükoamutti, ahuduttikubanu ba umün nanissiakubá ullukkudi (najauna)—la wamün.

43. Lui ukunnamün baddia namaqua Prophetenu aiju-mujumudâka adiân hiddîn: mahittiti lumün nallua ulluk-kua umân auttikin nappa ahaikassiakoanawa tumaqu

namassikân uria lîri äme nassikân udumma—maru Prophetenu Jesus ukunnamün; La Petrus namün.

44. Gidia koa lanika adiâñ, üssatti üjahü andabu hidda namaqua akannabuttin ladian âdi.

45. Petrus uma andanu assikati Judunnu pahia—ma, üssatti üjahü uîniku assonnukahünbu baddia heidinu âdi udumma.

46. Nakannaba hinna Cesariakunnana abbâ—palettiju—adiân ullukku ahakân namünnikoawa, üssanüwai man Namallitakoanti umün baddia.

47. Ika Petrus aonnabaka: hallikai baha ikiahaddama wai diamutti kabbukün üssatti üjahü namonnua, assukussáhü uria je?—la.

48. Kiahanna lahakáka namün, assukussahünnibiaje ñarraha Adaijahü îri ullukkumün. Assukussaliañu akujaba hiñai namünnikoalanti abbanu kassakkabbuhü ukunnamün—na lumün.

CAP. XI.

JUDEAMÜNTI Apostelnu umün nabukeinutti umün ba kamaijana hiddan: heidinu annikinbenna Gott adiâhü namonnua baddia.

2. Petrus andin manika Jerusalemmüniru, allükahüssiañu issîn üdda ibenna na uria—Judunnu keise—aimaimadai, hiddia na lumün:

3. Bui akudunnuakubá hiña heidinu üssiquamün, mallükünmassiannu—issîn üdda na uria—abbu bukutta ba—na.

4. Kañ Petrus aussa kainabân ahakân namün hiddîn:

5. Joppenmün akujaboadanika, abuttadoati dia da kubâ, ikka abba üraija araijattoa damün, ipîrrutu halliraru kimissa diamaru äke, bibiti tukulubulukku akkürrahüa tukunamünnikoawa attûkudahün kassakkuwaria dibitimuniru.

6. Addikin danika tukunna, karaija hidda damünnîn tumaqua bibiti kakuttitu wunabu ubannattu illikin, tawadumuttu, aoñkiddáru issehünnü baddia, kassakku abbumüntu kuddibijunu ku.

7. Ikka abba adiâhü dai akannaba baddia, ahakân damün: Petrus baküñekoatê, buparrá, bukuttatê tabbu baddia—ta damün.

8. Damorrua aonnaban rubu da: takurru, Adaijahü, abbâkurru heidinu dissiattu—iribé diamaru—akuttahü akudoa dallérukkumün—da.

9. Tumorrua kia adiâhü aonnabaka dadiân tibiamattedunnua kassakkuwaria hiddîn: Gott amaribendahüssiáru, méribentinbuppa—ma.

10. Gidia ta anihün kabbuinihürén, kiänibenna tumaqua annikiddahüka kassakkumuniru hiddaba.

11. Ikka rén adinama hinna kabbuin Wadilinu dassiqua issîbumün, iñekudahüssiakubanu Cesariawaria dibitiwa.

12. Üssatti üjahü adiâka damün, dakunnunnibia nama ré—üssama kurru bahá!—mân dama. Narraha abbatimañ wahukiutti akuña dama baddia, waiké akudoa kianibenna likida Wadîli üssiqua 'lukku.

13. Lui adiâka wamün ba: abba Engel araijattoa damün, adínamutti dassiquamün, ahakâti damün hiddîn: biñekudaje Wadîlinu Joppenmuniru, naonnakinti i Simon, nassâkilli Petrus—bibitiwa.

14. Lihi ahakâpa üssattu adiâhü bumün, kaduñattupabu üüssadükittunnua bussiqua ullukkumünti uma ré—ma Engel damün—la wamün.

15. Aussündanika adiân namün: Üssatti Üjahü andabute nai âdi, wakill attenennuwaria wâdi landin dîn.

16. Nikeben dakuburukkuattoaka hiddiamuttu Adaijahü adiassiakubaru adiâhü wamün ukunnamün: Johannes

assukussakubá wuniabu abbu, humorrua hui assukussahüpa üssatti üjahü abbu— maru Jesus adianiwa.

17. Gott assikinbenna nai umün manswattu uîniku, wai assikatikubanu Adaijahu Jesus Christus äme umün lissikissiakubá dîn, hallikakebé mallikkukúmade dai ikiahaddunnua Gott uria je?—la Petrus.

18. Gidia namükile akannabün, haika hidda nakuburukkü, üssanaüwai na Gott umün baddia, nahakaka ba: Gidia la Wamalli takoanti kanseboakubá je heidinu ku, nakuîkittanibia üssattu kakühü ibiti baddia—Na namünnikoawa.

19. Tukkudaha Stephanus amün andáru aijulattahü ansi ukunnaria añebettutikubanunaurikoawa, akunnakunnada tühu hurruru ubandi Phoeniciamuniru. Cÿprus mutti, Antiochia ibiti ku, ahakâka Judunnu umün rubuün üssattu Evangelium.

20. Abbanu nebenti Wadîlinu Cÿprus kunnana, Cÿrenakunnana mutti anda Antiochiamuniru, nadiâka Graecenu umün baddia kia semettu Evangelium Adaijahü Jesus Christus ukunnamün.

21. Adaijahü ütattahü namamünnika, ika ipîrrutu uijuhu assikâka, nassipudáka aboâttu uria, Wamallitakoanti ibiti.

22. Jerusalemmüntu Gott ükkürküa umün kamaijananibenna kia tumaqua, nimekudaî Barnabas juwaria, akunnun lanibia tuhu hurruru ubandi Antiochia ibiti, laddikântije.

23. Barnabas andin manika jumuniru, laddikin beña Gott assikissiáru üsseikahü namün baddia, habbuhürikaî, lukujabakaje namaquakebé: tattaré assikâkoananibia Adaijahü äme nallua ullukkua.

24. Lihi (Barnabas) assikati wâbukubá, lullua baddia ibé üssatti üjahü abbu, mahittikumahü abbu ba. Ikka manswattu uijuhu aijuwedoa Adaijahü umün.

25. Barnabas akujoa kiänibeña Tarsenmuniru, luwahüd-

dünti Saulus ibiti ba: luuttikinbennai lakunnukutta Antiochiamuniru i.

26 Jumüntu Gott ükkürküa amünniwakoanakubá abba akoadaru Wijua, namallikuttá Wüüssadakoanti ukunnaje ipîrrutu uijuhu, kiahanna namallikuttassiannu Antiochiamün assâkuttoakubá Christiani atteñenuwaria namaqua uburadi.

27. Ikkarén Prophetenu anda Jerusalemwaria Antiochiamuniru.

28. Abbalüwai nebenna, lîri Agabus, aküñekoa, adittikitta üjahü abbuje, aijumudân hiddîn: abba manswattu hañussiahü andin hinnapa namaqua wunabu ubannamámutti amün—la wakill tuburamün. Kia kéwai anda baddia Claudius Kaiser manika nakunnamün.

29. Kiahanna Jesus kansissiannu—wamünîn ullukkudipa wassîkassikadün wamaqua umân, waburuwattüntije wabukeinutti Judeakunnana umün—na namünnikoawa. Gidia ré nanissiakubá baddia, nimekudukutta kianibenna nassîkassîkadáru Barnabas Saulus mutti umün jumünti tujukûti ibiti.

CAP. XII.

IKKAKE Koning Herodes abukuttaje abbanu assikâti ukuburukkuwaria, luijulaijulattünti nansi.

2. Luparra baddia kassiparra abbu i Jacobus Johannes uhukiti.

3. Addikin lanika Judunnu habbuhiritalisi haikanije ukunnamün, hitté rubu la kaiman, lubukutta baddia i Petrus. Ikka dissiänikubáje Judunnu akuttun maburahadikittu mehli abbu.

4. Lubukuttuñibenna i Petrus, lissika Siba ullukkumünî, likittákutta bibitinu hürrükan uijuhu Soldarunu umün baddia i, luputtîkittahittika Ostern addikki Judunnu issibumünnî.

5. Petrus ikittákuttahüka Siba ullukkumün ballin, kañ Jesus kansissiannu akujabarakoaré na Gott umün lukunnamün.

6. Kia kassákkuda ukunna, kadikkitu Herodes adinamukittahittika Judunnu umünî, Petrus adumka biamá Soldarunu annakannirukkudi, lükkabbu akkurrahüa biama kallena abbu, abbanu ikittáti ikittáka kia bahü issibumün ba.

7. Hakannabaté, abba Adaijahü Engel araijattoabuté tuhu bahü üttakarra ullukku, abba aruleti akünda tullukkumün ba; lihi Engel aburükai Petrus aruma ukunna, lahannubukittai, ladiaka lumün: bakünnckoate mehérahuâbu. Nikebén lükallena attîkida lükkabbu ukunnaria hidda.

8. Adaijahü Engel ahakaka lumün ba: badepussudoalité, bussappatu bussika bukunnawa—la. Ikka Petrus anika hidda ladiân ullukkudi. Kiahanna lui Engel adiâka ba: bultada wadikebémuttu bukapúti bukunna bakunte dainabu—la.

9. Aputtîkidin lanika, Petrus akkodâka lukunna, mákidduaheinînkoa lumün gidiamuttu Engelnu abbu anihüssiai ukunnamün, kañ abba araijattoaru issîbu üraija ti dia ta kubá lukuburukkuamonnua.

10. Gidia nanibenna akunnun attenennuattu ikittákoananutti Soldarunu uijuhu ukuburukkudi, tibiamattetu diamaru tumoñuatu üijuhu añakannirukkudi ba, nanda kia sîparallitu bahüssibu, Stadt ullukkumuniru nakudoakoanawa, ibiti hidda; turraha atulludoabu toaja naburahü. Aputtîkidin nanika, nakunna abba Waburukku üssiqua arilukkutu ullukkudî, ika nikebén Engel amaraijattoa luuria.

11. Petrus addikoa lanika lumoñua, ladiâka: wakarruhu dadittabute, kidduaheinikebé Adaijahü imekudakubá lui

Engel dibiti, lui ké apussida Herodes ükkabburukkuwaria de, Judunnu kaimahü abbu awahüddün dibiti uria ba —la.

12. Gidia lumükillé akkuburukkuattoan, lakuña hidda Maria—Johannes nassâkilli Marcus uju—üssiquamuniru, jumüntu juhulli ahürkedáka akujaban baddia.

13. Petrus akulattün manika bahüssibu ukunna, abba ikittakoantu—tiri Rode—anda tamün tadittinnibian.

14. Takannabün benna Petrus adianiwa, hallikebbehü uduñña mátulludun rubu ta bahüssibu, tüdallida nibiti tadiâka namün: bahüssubullemünnikai Petrus—ta.

15. Námorrua aonnaban tadiân: Aijauditu á bui baha! —na. Tahamuté rubu tadiân—kidduaheinikebé luilikewai—ta. Kïahaña na hiddaba: Petrus Engel baha lihi né—na.

16. Kañ Petrus hitté rubu la akulattün. Atulludun nanika lubura, naddika hiddai—pahia—na abukoahü üja abbu lamün.

17. Kañ Petrus lükkabbu abbu lanibenna awadün, majauqua nánti, ladiâka namun, hallikakebé la akunnukuttunnua katattadükoanattu bahü ullukkuwaria Adaijahü umün, ika lahakâka namün ba: kia tumaqua amaijanattoanhali Jacobus umün, wahukiutti umün baddia.

18. Luputtíkidin benna nassiqua ullukkuwaria, lakuña abbamuniru. Harrunnaha manika, ni rubu kurru nabukoa üja Soldarunu, hallikaké anihünbennai Petrus ukunnaria.

19. Herodes mauttikin lanikai Petrus lowahüddünnibenna libitiwa, lahadakuttun baddia je Soldarunu ihittaran ukunnariattu adiâkoana bahü ullukku abbanu umükanna, lujurukutta abbâmüniru je, nabbuk ünti naijauna. Lui allumussoabu baddia Judeawaria Cesariamuniru, jumünniké lüssikoattoa hidda.

20. Ikka Herodes ahodoahittika Tÿruskunnana Sidon-
kunnana mutti ibiti, namorrua hürrküré na anda lamün,
nattikidânibennai Koning ipilti üssanti—liri Blastum —
üwüsseikadahitti na luma: nahurrurukunnana abujakubá
hiña Koning uhurruruwaria ukunnaria.
21. Ikka abba ikissidahittu kassakkabbuhü ukuña,
Herodes assika üssattu Koning dissiaru äke lukunna, lu-
balta adaijahü abaltikoana adiáku, lahakaka abba wadi-
kebémuttu adiáhü namün.
22. Kiahanna lukkunnu assimakaka hiddîn: lukkuhu
adian kurra turraha, Gott adiânwabu tuhu né!—na la-
mün.
23. Ikka uwaria rén abba Adaijahü Engel aburükaka
i, ladaijahükittunnua hittin kurru i Gott uduña; lipîru
äkehükan issehünnu umün, luüboa ahákubün tukünnaria
baddia.
24. Tumorrua Gott ukunnamüntu adiahü attabâka
tumaquadi, hitté rubu ta kauahünnân.
25. Barnabas Saulus mutti aninbenna kia naijuhunnu
adiassia namün ullukkudi, nakujoabute Jerusalemwaria
hiddaba, naonnaka Johannes, nassâkilli Marcus namawa
Antiochiamuniru i.

CAP. XIII.

GOTT ükkürküa Antiochia amünnikubá baddia hiddia-
mutti Prophetenu amallikutta koananutti ba: Barna-
bas Simon mutti—nassâkill Niger—Lucius Cÿrenekundi
baddia, Manahen ibikiddoati ipilti Adaijahü Herodes uma
ba, Saulus ku.
2. Gidia nanika ikittan Gott umün nakujabuan abbu,
makuttunniman abbu ba, üssatti üjahü adiâka: hanuwate
Barnabas Saulus mutti hañakannirukkuaria, (humon-

nuawa,) naninibia tukkuda, kibitittukubá de dawaja assimakanijé—la namün.

3. Kiahanna makuttun ma hüa nakujabuaka, nassika nakkabbu nassî adiaku, nakuñukutta na uriaje.

4. Nai üssatti üjahü iññekudahüssiannu anda hidda Seluciamün, juwaria naussa barádi meju ullukku Cÿprus uhurrurumuniru.

5. Andin nanika jumünditu Stadt—tiri Salamis ullukkumün, namaianattoáka Gott ukunnamüntu adiâhü Judunnu umün nahürküdakoana ullukku; namakuba baddia i Johannes, likittantije.

6. Naija haija haddün benna kia kaîri ubandi Paphos muniru, na—uttikai abba semetti, mullikatikill prophet, Judu ké—lîri Bar Jesus—

7. Lui adumka Gouverneur Sergius Paulus—kakuburukkuatti Wadîli—üssiquamün. Lihi Adaijahü assimakinbenna libitije Barnabas Saulus mutti lakannabahittika Gott adiâhü ukunnamün.

8. Kañ semettikill, assâkuttuti Elÿmas ku, ikiahaddoa nauruai, jura lañsi baddia aübukuttuni lihi Adaijahü Gott äme assikan uria.

9. Saulus—nassâkilli Paulus—ullua ibé ussatti üjahü abbu, laddika lukunna, ladiâka lumün:

10. Jawahü aditti ké bui, bullua ibé tumaqua mullîkahü abbu, simikahü abbu ba, tumaqua üssarémahü umün kaimatti wâbu bui, maübunnuarubuhittikabu amullikattoanije, aboahüddün tabbun Gott ibitittu waburukku ba uria.

11. Badittoali kiahañ! Adaijahü ükkabbu burabuddikkibute; makussittipabu, kebennapa bui maddikinnîn haddalli ükallimé—la Paulus lumün. Nikebén lakussiwa awulirukkuddoa, mappa laddikin hidda: aijahaddün lanika lowahüdda abukuttuti biai, akunnukuttunti baddia i ibiti.

12. Gouverneur addikin manika gidiamuttu anihüssia, lahittika Wamallitakoanti umün lullua ullukkua, pahia—la Adaijahü ukunnamüntu adiâhü amün baddia.

13. Paulus lumatti mutti aussün benna meju ullukku Paphos uria, nandabute hidda Pamphilia kunduttu Stadt —tîri Pergenmün. Lumorrua Johannes akunna nauria, lakujoa Jerusalem muniru, loaja likissitu, hiddaba.

14. Aijahaddün nanika Pergen uria tuhu hurruru ubandi, nanda Pisidia kundu Stadt Antiochia ullukkumün, jumün nakudoa Saterdaka ukunna kerki ullukku, nabattabu ba.

15. Statuta diamaru adiâhü nanibenna alesedün, Prophetenu anihüssia baddia, kerki ikittakoanti assîkitta hiddiamuttu adiâhü namün: Wadîlinu, Wahukiutti, abba üssattu adiâhü hadiânika, kabbuttukubama hahaikadün abaltiti ukuburukku, hahakâpa kiahañ—la.

16. Ikka Paulus akünnekoa, lowada lükkabbu abbu je, lahakâka hiddîn: Israelinu Wadîlinu, assikahittiti Gott äme, hakannabate:

17. Tuhu Israelinu ükkürküa umallitakoanti ikissidâkaje Waburatti, lipirruttoan kia ükkürküa, Egÿptenmün abbawariätti dia nanika: manswattu lütattahü (lükkabbu,) abbu lakunnukutta kia uhurruruwariaje.

18. Biama lukkuwijua ukunnamân üsseikarubulakubá namün jakketa málukkunniaukillimün, ballika namassikandunnua aboakâ läme.

19. Chanaan ukkuburukkuwaria biamattiman ükkürküahünnu lanibeña, arradün, lui allukkudâka tuhu hurruru nawân, nawaja nân bian.

20. Kia addikki lissika namün (Richternu) Nadaijanassiannu bia, bibiti hundert funfzig wijua ukunnamân Prophet Samuel muniru rén.

21. Ikka uwaria nakujabaka Wamallitakoanti uria, lissi-

kintije abba Koning (ipillibésâbuti Adaijahü) nâdiwa: kia ullukkudi Gott assikissia namün i Saul, Kis aditti, Benjamin ükkürküa ibennatikill, biama lukku Wijua ukunnaman ba.

22. Luübukuttun benna i Saul Adaijahüñi uria, landikittai David, Koning biai nâdi, kakunnamünkill lui lóaja hiddiakubá adian: dauttikaî üssatti Wadîli David, Jesse aditti, dansika daddikissiawai, lui ké anîpa tumaqua dansissia ullukkudittu báddia—la Gott David ukunnamün.

23. Lihi (David) adikkiti uria, Gott aputtîkidakubai Jesus, Israelinu Uüssadakoanti bia i, lóaja wakill lisikissia adiâhü ullukkudi.

24. Johannes aussün manika aháкahákadün Israelinu ümün bânja, Jesus uburadi, kia assukussáhü, nakuîkittanti Namallitakoanti ibiti ba ukunnamün.

25. Lumorrua Johannes ahákahákadünbenna Jesus ukunnamün, ladiâka: hallika ha baha damün?—ma. Christus kurru dai! kañ hadditoali, andittipali dainabbu umün maijaunattide dapuldin lüssappattun lukutti uria—la Johannes—ma Paulus namün.

26. Ikkà aussün ba là: Wadîlinu Dabukeinutti, Abraham adikkiti, humaqua assikahittiti Gott äme mutti, hadittoali ba, hui kebé ibiti tuhu üüssadakoanattu adiâhü imekudahüssia hinna.

27. Jerusalemmün kassikoati, nadaijanassiannu mutti madittinmanî balliti nalesidün tumaqua Saterdaka umâ tukkuda Prophetenu lukunnamün aijumudassia adiâhü nakârtan ubannamün, kihia waparrüpai—nân uduña anissia hidda Prophetenu abullitin ullukkudi harran.

28. Máuttikin nanika hammatalli, kakunnariattuma haikanî, kihia nakujabaka Pilatus uria luparrükittunnua ukunnamün.

29. Tumaqua wakill abulitahüssia lukunnamün ullukkudi

nanibenna aübunnua adikki, nannikan lipîru kreuz ukunnaria, nassika hitti ullukkumün hiddan.

30. Lumorrua Gott assimakakubá ahudahü ullukkuwaria ba i,

31. Juhurru kassakkabbuhü naddika baddia i lumaré andanu Gallileawaria Jerusalemmuniru, nai ké ahakâka naddikin ullukkudi lukkunnu umün lukunnamün.

32. Waikiahañ amaijanattoabuté hü tukkuda Gott waburati umün lóaja assikakubáru aijumudân adiâhü ullukkudi; lanissia hidda wamün—nassanutti—harran, lissimakin ahudahü ullukkuwaria ba i Jesus, abbu.

33. Kiaké udumña Gott abulitikitta Prophet David umün: bui ké daditti wâbu, dannuhu dai kassâ bu—la kubá Jesus ukunnamün.

34. Gidia la hiddaba lissimakini ahudahü ullükkuwaria, lipîru máturunmânti ukunnamün ba: tumaqua dagnaden dassikissiabiapa humün ukunnamün kubaru dadiân David umün, danîpa kidduaheinikebé hü—la Gott.

35. Kiahañ David abbâmün hiddaba: bui (Dadaijahün) mansipa, üssattiwâbukill ipîru turunnibia wunabu ukkuburukkumün—la Jesus ukunnámün.

36. David aninbenna lükakümân Gott kansissia ullukkudi, luüboa ahâkubün, kiänibeña lipîru assikahüssia littinatti ipîru amün, turunnikubá bân.

37. Lumorrua Gott assimakakubali ahudahü ullukkuaria ipîru máturuñimakuban.

38. Lihi kéwai umün adittikittahükabute wakkarruhu kia ahaikassiakoanawa tumaqua hümassikan uria ukunnamünhü.

39. Hadittoalî! Wadîlinu, dabukeinutti! lui äme assikati üüssadükittupa baddia, tukkuda Moses assikissiakubáru Statuta mañallimassia apussidinnije uria kebé lumün.

40. Adittunnuakebé hali humonnua, mandinmanibia hiddiamuttu Wamallitakoanti Prophetenu umün ahakâkuttussia, hukunnamün:

41. Haddikate amuttârubumuttide, pahia—hâli, aboahüddunnuarubu huppa, hükassakkabbun ukunna danibute hammatalli ipîrrutu, kakunnamün ahakahüparukahü, hui mammallikebépa mahittiñîn hullua ullukkua—maru kubá Gott Prophetenu abbu—la Paulus.

42. Juduñu aputtîkidin nanika kerki ullukkuwaria, heidinu akujabakaje Paulus Barnabas mutti, Sondaka arilukku nahakânti gidiamuttu adiâhü namünniba ukunnamün.

43. Ahürküdati aputtîkidinbeña harran kerki ullukkuwaria, juhulli Judunnu, assikati Judunnu biahittiti mutti akkodâka Paulus Barnabas ku ukunna, üssaremutti adiân namün, aijumudanije, Gott ügnaden amünniwakoarenama.

44. Abba Saterdaka kia adikki, juhullikebé Stadt ullukkumünti ahürrüküdaka nabbukoawa, nakannabünti Gott adiâhü.

45. Juduñu addikin nanika manswattu naijuhu, simikarubuna, naussa kiahañ adiadiadün Paulus ahakassiäbikurru üjalukku, imîtamîtadün badiân.

46. Namorrua Paulus Barnabas mutti mañarunnihüa adiâka namaqua umükaña hiddîn: üssakubá ballîn, wahakânibia Gott ukunnamüntu adiahü humün bânja, humorrua hóaja hubulledünbenna huuruan, majauna ti dai ha mannikinhittin kia imehuabuttu kakühü humonnua, wân udumma wakunnupa tabbu huuria heidinu ibiti.

47. Hadittoali kiahañ! Gidia la kubá Adaijahü wamün: Dai assikakuba hü, aruleti diahanibia aküdün heidinu umün, nüwüssawa nauttikinti namaqua wunabu ubannatti damün habbu — la Gott wamün—morubu na Paulus Barnabas mutti.

48. Heidinu akannaba nanika gidiamuttu, hallikebbé ku na namonnua, üssanüwai na baddia Namallitakoanti ukunnamüntu adiâhü uduñia: Gott äme assikâka ba nai likissidahüssiannü imehuabuttu kakühü ibiti harran.

49. Ikka Gott adiâhü attabâka tuhu hurruru ukunnamân.

50. Kañ Judunnu attikidâkaje assikahittiti, üssatti hiarunu ba, abbanu jumünti Adainassiannu mutti Apostelnu üjalukku, naijulattüküttantije Barnabas Paulus mutti ansi, nabulleda nakkabbura uria baddia je.

51. Namorrua Apostelnu apaddukuda kattullehü nassappattun ukunnaria nâdi; kianibenna nanda Iconiamün hidda.

52. Ikka namallikuttassiannu ullua ebekittahüka üssatti üjahü abbu, hallikebbéhü abbu ba.

CAP. XIV.

ICONIAMÜN Apostelnu ahürrüküda nanika Judunnu ükerki 'lukku namâ ré, nahakahakadün baddia Wamallitakoanti ukunnamünnije, kiahanna juhulli Judunnu Gräecenu mutti assikaka hidda.

2. Namorrua mássikanikoamutti Judunnu attikidâka aimahâkuttábáddiaje heidinu, Jesus kansissiannu üjalukku.

3. Jumünnikakoan Apostelnu kebennakûn, mammarrunnihüa nahakâka namallikuttan Wamallitakoanti ukunnaje, Adaijahü ikidduaheinta baddia lügnaden ukunnamüntu nadian manswattu Apostelnu ükkabbu umün anihüssia abbu nadittikoanawa.

4. Kiahaña naha Stadtkunnana uijuhu añebettoakubá naurikoawa; abbanu Judunnu umattikuba, abbanu kebettiraka Apostelnu uma ba.

5. Heidinu Judunnu mutti nadaijanassiannu uma alamu-

lukku da nanika, naijulattüntije Apostelnu ansi, aijakun Siba abbu baddiaje.

6. Gidiamuttu tanibeña kamaijanân namün, nattüdda juwaria, Lycaonia uhurrurumüntu Stadt, tiri Lystren Derben ku munîru, tikiraddi maria ba.

7. Jumünniké namaijanattoa semettu Evangelium namün.

8. Lystramünnikai abbalüwai beléti, lui Wadîli luju kaddibeju 'lukkuwaria aputtîkidittikubá beléhüa, maijahaddünkoamassia i, ballâkoa rubu la.

9. Lihi akannaba Paulus adiân; Paulus addikin manika lukunna, laditta hidda lulluamonnua, karîtikill umün kidduaheinîn hinna Wamallitakoanti mallikûkuma üüssadüñî lükarrîn uria;

10. Lan uduña Paulus kakannaküku adiân lumün: missirébupa adinamün bukutti abbu—la. Nikebé belétikill addehüdda, lüjahadda baddia.

11. Addikitti uijuhu Paulus anissiäbiru, kakannaküku na assimakâka hürküren Lycaonia adiân ullukku hiddin: Umallitakoananutti lukkunnu dia na buté wakkarruhu; nattukuda aijumüneria wibiti hiña.

12. Nassâka kiahanna i Barnabas Jupiter, Paulus naritai Mercurius, kaînikutti ladiân namün uduña.

13. Kia Stadt issibumünti Jupiter üpriesternu anda bâka abbu, kanetta abbu ba Apostelnu üssiqua issîbumün, Osser hittiti ahurruduttu lukkunnu uijuhu umaré namün—nüwüsseikadükoanawa—

14. Gidia na mükille akannabün Paulus Barnabas mutti, nattükeda nawaja nakunnattu ükapputin, nadallida bahassubulemünti uijuhu ukkuburukkumün, nassimakaka, nadiâka namün:

15. Wadîlinu, haña bia gidiamuttu hanîn? Lukkuhu wai hüa, ahudutti bia baddia u hui dîn, wamaijanattoarubu

hü hüssipuddünnibia gidiamuttu makuahüttu aboâttu
uria kaküttiwâbu. Wamallitakoanti ibiti, amallititi kassak-
ku, wunabu baddia, bára, tumaqua tirrakumüntu ku.
16. Usseikahü abbu lihi addikakuba wakill heidinu
aijahaddün nikissitu waburukku ullukkudi.
17. Kibia maübunnua rubu la na uria, juhurru üssattu
lissikinniu kassakkuwaria, likîkittau Wuin wuraru ukku-
burukkuwaria, wabunnahüssja assammukudoa tuduña
ba, gidia la kubá baddia ebekittinniu Wallua abujoahü
abbu, hallikebbéhü abbu ba—Na Apostelnu namün.
18. Gidia nanika adiân jurahü 'lukku ansi naübukutta
hidda naosser uria je.
19. Ikka Antiochiawaria Iconiawaria baddia anda Ju-
dunnu jumuniru, attikidâkaje ahurrudutti lukkuhu Apos-
telnu üjalukku, naijukaî Paulus Siba abbu, naijuruka
Stadt ullukkuwaria baddia i, nikissida haika hiñai Paulus.
20. Lumallikuttassiannu nanibeña akaussânî Paulus, la-
künnekoa hidda, lakunna Stadt ullukkumünniba. Abba
kianibenna lui aputtîkida juwaria Barnabas uma, Derben
muniru;
21. Namaijanattoanibennan üssattu Evangelium jumün-
diti umün, namallikuttan tukuña baddiaje, nakujoa tul-
lukkuaria Lÿstra, Iconia, Antiochia muttu muniruba.
22. Jumünnike natattadoa namallikuttassiannu ukkubu-
rukkuwa; naijumudâku baddia je mahittinkoarenanibia
Nüüssadakoanti umün nallua ullukkua; juhurru kamo-
naikahü ullukkudi wai wamaqua akudunnuamappa Gott
adaijahükoana ullukkumuniru uduña.
23. Gott ukkürküa umân ukuburukkuwaria nikissidani-
bennaje abbanu, tujukûti bia, nakujabuan amün, nassikin
nakkabbu nassî adiâku abbu, mákuttun rubu na hüa
akujabuaka Namallitakoanti umün, lirekedintije mahittiti-
kunnu lumün lumonnua ukunnamün.

24. Gidiananibenna akujunnua juwaria, akuñakunnadin Pisidia ubandi adikki, nanda Pamphylia mün hidda.

25. Pergenmün nadiânibenna Wamallitakoanti ukunnamüntu adiâhü namün, nanda Attaliamün hidda.

26. Juwaria naussa báradi meju ullukku Antiochiamuniru, juwaria nimekudahüssiakuba Gott üsseikahü abbu nanînti tukkudaha dannuhu naübussiaru ibiti.

27. Andin nanika Antiochiamün, nahürrüküdakuttaje Jesus kansissiannu nabbukoawa, nadiâka namün tumaqua Wamallitakoanti ipîrrutu anissia nabbu ukunnamün, hallika la baddia lóaja atulludun Heidinu ullua, nassikânti läme—Na namün.

28. Ni rubu kurru Apostelnu jumünti namallikuttassiannu amünnikoakuban.

CAP. XV.

ABBANU anditi Judeawaria, amallikuttâka hidiamuttu ukunnaje Jesus kansissiannu: mállükittunnua hü paruka hissîn üdda ibenna huuria, Gott assikissiáru Statuta Moses abbu ullukkudi (Judunnu dissiän ullukkudi ba) mammallipa hüüssadikittunnua—na namün.

2. Gidia nanika adîadîadün narabuddikkikoawa tukunnamün, aimahâhittin baddia kia ukunnaria, Paulus Barnabas mutti tattatu adiâhü nanibenna assikinnije: hürküré na adiân: wassika, wakuñukuttupa Jerusalem muniru Apostelnu tujukûti mutti ibitije Paulus Barnabas ku, abbanu webenti baddia tuhu ahadakuttakoana uduma—na namünnikoawa.

3. Jumünti assikati assikanibenna nama, naussa juwaria, Phoenicia ubandi, Samaria ubandi baddia, nadiâka namün: heidinu assipudân hiña Wüüssadakoanti ibiti ukunnamün, nahallikebbeda tabbu je nallua umân.

4. Jerusalemmün andin nanika, Jesus ükkurküa, Apostelnu mutti, tujukûti baddia anneka (hallikebbehü abbu) nama: ikka namaijanattoa hidda namün, hallika diamuttu juhurru üssattu Gott anissiakuba nabbu.

5. Kañ abbanu Phariseernu ibenti assikatikubánu baddia araijattoa wannakannirukku, ahakâti hiddin: Moses assikissia Judunnu umün Statuta ullukkudi ré hâli anîn, allükittunnua hissîn üdda ibenna huuria—na—la Paulus.

6. Kiahanna Apostelnu tujukûti mutti ahürküdâka nabbukoawa, nadittinti namonnua tukunnamün.

7. Mammallinnibenna hürkünnije nabbukoawa tuduma, aimahâhittinanika ba, Petrus aküñekoa, adiâka namün hiddiamañ: Wadilinu, Dabukeinutti, haditta hinna, wakillikebé Gott ikissidâka hanakannirukkuwaria de, heidinu akannabüñibia kia semettu Evangelium dallérukkuwaria, täme nassikânti ba.

8. Gott adittiti wallua uînamüntu adittikitta kia baddia je, lissika üssatti üjahü namün ba wai dîn.

9. Lui kurru apukuda wauria je, lanibenna amaribendünnije nallua, mahittinnije lumün nallua ullukkua abbu.

10. Hama bia kiahanna hikissidün i Wamallitakoanti, assikin diarru küddükumuttu wamallikuttassiannu unnuraddün, Wattinutti wai baddia mámmallissia annikinnîn?

11. Kidduaheinin hüa wamün, Adaijahü Jesus Christus ügnaden umün üüssadükittunnua rubu mappa wai, nai namaqua baddia—mo rubu la Petrus.

12. Ikka naijuhu amôndadoa, nakannaba Paulus Barnabas mutti adiân hallikakebemuttu ipîrrutu manswattu, nadittikoanabiattu, Gott anissiakubá heidinu ukuburukku nabbu.

13. Narraha aübunnuabeña adiân, Jacobus aonnabaka, hiddia ré la namün: Wadilinu, Dabukeinutti, hakannabaté:

14. Simon adittikittibi wamün, hallika la kubá Wamallitakoanti addikanije heidinu, annikin abbanu nannakannirukkuwaria lumonnua ba je, lükkürküa nanibia assåkuttunnua.

15. Kiahañ tukkuda Prophetenu wakill tuburamün aijumudåssia abulitin hürrüküka kia tumaqua tabbukoawa, hiddia na:

16. Kiänibenna dandipa ba, aijalukkududün dappa kia akkurrurussuttu David akujabuakoanattu üssiqua, tukuña aboahüddáru düüssadüpa, amudîkittin tittîkidaru ba.

17. Namaqua aübutti lukkuhu nanibia awahüddün dibiti, gidiakebé namaqua heidinu, kakunnumün assimakittahün dai îri—la Wamallitakoanti anitikill tumaquakebé, lóaja ahakakutta wamün — maru Prophetenu — ma Jacobus.

18. Ikka ladiåsabuka hiddîn: Wunabu aussünwaria ré Gott adittissiahüan tumaqua lanissiakubá.

19. Kiahanna üssama, heidinu ukuburukkuwariättikunnu akuîkittan Wamallitakoanti ibiti, mammallîn ukuburukku manibiau.

20. Wamorrua abullitinwappa namün, aübunnua nanibia makidduaheinti namallitakoananutti äme assikan uria, Wurehü uria ba, mákuttunmånti toaja ahuduttu illikin abbu ku, tütteñahü abbu baddia (Judunnu dissiän ullukkudi.)

21. Wakil uwaria Moses kamünnikaje tumaqua Stadtmün ahakati lükunnamün, lükårtan baddia alesedahükan Judunnu ahürküdakoana ullukku Saterdaka ukunnamån —da damonnua—la Jacobus namün.

22. Ikka üssa ti dia ta kubá Apostelnu umün, tujukûti mutti umün, assikati ükkürkua umån, umün baddia; nikissidanti nannakannirukkuwaria je Wadîlinu nimekudünnibia ba Antiochiamuniruje Paulus Barnabas mutti

uma hiddiamutti: Juda, nassâkilli Barsabas, Silas ba; nai ké Ebébenu diäli kubá assikati añakannirukku hinna.

23. Nai umün nassikitta hiddiamuttu abulitissia karta (namün): Hui Wahukijutti heidinu ukuburukkuwariätti umîn, Antiochiamün, Sÿria, Ciliciamün baddia; tumaqua üssahü hamünnipa!

24. Wai Apostelnu tujukûti mutti, hubukeinutti ku umün: kamaijananibenna abbanu webennaria akunti namallikuttân ukunna assinakitta hittinnihü, ámahallikebbedün tabbu ba hullua, ahakañanika humün, allükittunnua hanibia hüssîn üdda ibenna huuria, anîn tukkuda wamün assikahüssia Statuta diamaru ullukkudi ba; wai máhakânnimahüa je.

25. Wahürküdünbenna wamünnikoawa, üssahuabu adiân wabbukoawa tukunnamün, üssa ti dîn kubá wamün, ikissidanije Wadilinu, akuntibia Wansissiannu Barnabas Paulus mutti uma hibiti.

26. Assikitti kubánu nakaküwa naurua Wadaijahün Jesus Christus îri udumña kewai narraha.

27. Wimekudussia kiahannaje Judas, Silas mutti humamün, nawaja nadianiwa abbu amaijanattoakebé nappa hiddiamuttu ukunnamünnihü.

28. Üssatti üjahü kansin ulukkudi wai baddia kansikuma, abbâkan kurru küddütu — tattatu — adiâhü abbu waijulattükü hansi, tikinnikan üssakebémuttu adiâhü wassikipa humün: aübunnuakebéhuppa mákidduaheinti (heidinu.)

29. Umallitakoananutti äme assikân uria, Wurehü uria ku, mákuttun hâli tóaja ahudáru illikin abbu, tüttennahü uria baddia. Kia uria hutiboaparuka, ikka üssapa hanîn. Ussakebéhali humaqua!—Na Jerusalemmünti Apostelnu kubá abulittin namün.

30. Narraha üüssadünbeña naddikoa, nakujua juwaria

hidda, nanda Antiochiamün, ahürküdakuttunnanibena je assikâti uijuhu nabbukoawa, nassika nabbuküssia ükârta namün.

31. Kia karta naleṡidinbeña, hallikebbé kû na tullukku nauttikissia ahaikadahü nakuburukkuwa ukunnamün.

32. Judás Silas mutti, Prophetinuwâbu nai baddia, aijumudâka juhurru nadianiwa abbuje nahukijutti, natattadün nansiwa ku.

33. Mattebiattu kassakkabbuhü nanibenna ebentân namün, jumünti nahukijutti üsseikahü abbu akujúkutta Apostelmuniru baje.

34. Lumorrua Silas lóaja lansin ullukkudi majaudoa jumünnikoa.

35. Kañ Barnabas Paulus mutti Antiochiamünnikakoa, namallikuttâka Adaijhü adiân ukunnaje, namaijanattoakan juhulli abbanu uma namün kiakewai ladiâniwa.

36. Mattebiattu kassakkabbuhü adikki, Paulus adiâka Barnabas umün: wassika, wakunnali ba, waddikântije wahukijutti tumaqua Stadt ukunnamân, kallukkumünnikubá wahakahakadün Adaijahü adiâhü ukunnamün, hallikakebé na dannuhukoa—la Paulus Barnabas umün.

37. Ikka Barnabas adiâka: üssama annikin wamawai Johannes, nassâkilli Marcus—la.

38. Lumorrua Paulus aonnabaka ladiân: wama kurru, aussi rubuün lui akujoa hinna wa uria, Pamphÿliamün wanika, aübün diarru wüwüssia, mákunnunnimahüa i wama tukkuda wanissiabiattu ibiti—la Paulus mansin udumai Barnabas umün Johannes ukunnamün.

39. Kiahaña naimahittika naijalukkukoawa, nañebettoa hidda naurikoawa; Barnabas annika lumawai Marcus, newéladoa meju ullukku Cÿprus muniru. Ikka Paulus ikissidâkai Silas, lumattibiai;

40. Nahukijutti akujabunnuabeña Wamallitakoanti

umün—lüwüsseika namünninibiáma—ukunnamün naddikoa, naussa hidda juwaria.

41. Lakunnakunnada kiahañ Sÿria Cilicia muttu uhurruru ubandi, lütattada ka jumünti Gott ükkürküahüñu ansiwa.

CAP. XVI.

KIÄNIBENNA Paulus anda Derbenmün Lÿstramün baddia, jumünnikubai abbalüwai namallikuttassia—liri Timotheus, abba assikâti Judu hiaru aditti.

2. Lumorrua litti Gräecu ükkürküa ibentikubá: kamaijanakûmuttikubái lihi, (Timotheus) lui üssahü uduña, Iconiakunnana, Lÿstrakunnana mutti Gott kansissiannu umün.

3. Paulus akunnukuttahittin lumawai, lan uduña aonnaka libitiwai, lallüka—Judunnu dissiän ullukkudi—lissîn üdda ibenna luuria, namaqua jumünti Judunnu adittissia i litti Gräecenunîn ukunnamün udumma.

4. Gidia nanika aijahaddün Stadtnu âdi, namaijanattoáka tukkuda Jerusalem münti Apostelnu tujukûti mutti assîkittissiáru nadiâniwa namün baddia, üssanti nanîn tullukkudi.

5. Ikka Gott ükkürküa tattasabbuka mahittin Wamallitakoanti umün nallua ullukkua, hittekebé ta kaijuhun ba.

6. Phrÿgia Galatia uhurruru muttu ubandi nanibenna akunnakunnadün, üssatti üjahü ikiahaddoa Asiamün üssattu adiâhü nahakanti uriaje.

7. Mÿsiamün andin nanika, naussahittika Bithÿniamunîru: lumorrua üjahü aübukitta tuuriaje.

8. Apaküttân nanibenna Mÿsia âdi, nanda Troasmün hidda.

9. Kassakkuda ukuña Paulus umün araijattoabu abba (issîbu) üraija; Macedoniawariätti — Wadîli—adinama

lamün, akujabutti hiddiamuttu ladiân abbu i: bûssa, bakúte Macedoniamunîru, buburuwattate u—la.

10. Gidiamuttu lanibenna addikin, nikebéka juran wansi akunnun Macedoniamunîru, kidduaheinîn hinna wamün lóaja Wamallitakoanti assimakin nibiti u, wahakânti semettu Evangelium ukunnamünnije.

11. Wakujunnuabenna Troas uria (meju ullukku,) missiré wai akunna Samothraciamunîru, abba kianibenna Neapolis mün ba.

12. Juwaria wanda Macedonia uhurruru ukunnattu attenennuattu Stadtmün, tumallitissiakuba — jumünnikoamutti—Romakunnana abbu, tîri Philippi. Tullukkumünnikoakubá wai mattebiattu kassakkabbuhü ukunnamân.

13. Saterdaka ukuña waussabute Stadt issîbumün, wuin umamunîru, jumüntukubá je dissiän akujabuan nabbukoawa; jumünnikéwai wanibenna abaltin, wahakâka ahürrükidati hiarunu umün (Wüüssadakoanti ukunnamün.)

14. Abba Wamallitakoanti (Wamallitakoanti äme assikâtu hiaru, tîri Lÿdia, purpura aijukarrâhü âlinkurru, Thÿatirakundu, akannaba wadiâniba: kia ullua Adaijahü atulludoabute, üssahuabu tannikinti Paulus adiassiabu tumonnua.

15. Tussukussukuttunnuabenna tüssiquamünti umakebé, tukujabaka wauria hiddin: assikatu Wamallitakoanti äme kéwai tuhu hiaru—kidduaheinînparuka hukuburukkuamonnua damün, ika hakúte dassiqua ullukkumün, damünnikoarubuhâli—ta wamün. Wai mammallikebéka ma uttunnua baddian.

16. Ikka anihünninü akunnun wanika akujaboahü ibiti, abba üssantu assakkadâka wama, kamüntu abba üjahü, tuijumujumudáru manikikoamuttu tuburamün, kabbutu kia hiaru manswan amamonaikadaje tadainassiannu.

17. [illegible] [illegible] [illegible] Paulus ukuña, wa-kuia [illegible] [illegible] [illegible] ba [illegible]: Gott, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], a[illegible]-tu [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] u—ta.

18. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: Paulus maŭal-lika [illegible] [illegible] [illegible] bañaka kia ajahū [illegible]: [illegible] Jesus Christus [illegible] [illegible] bunūn, [illegible] [illegible]—ia Paulus. Ikka uwaria ren akujoa [illegible] hiddan [illegible] [illegible].

19. Tadaijanassianu [illegible] [illegible] kia [illegible] akujun [illegible] [illegible] aduña [illegible] badiña [illegible] nánika abbu na uria hiddan nabaikuttaje Paulus Silas mutti, naijaruka aparrakā adiákoanattu bahū issibu, ipīhi Adai-janassianu [illegible]baje.

20. Nakunnakuttunbenna Capitainu ibiruje, nadiáka hiddin naijalukku: narraba aboahūddukuttaje Stadt ulluk-kumūnti, Judunnu hiña je.

21. Namaijanattoaka Statuta diamaru adiáhū wamūn, kallukkudikurru wai mañallikebéka wanin, annikin diarru wamonnuan, Romakunnana wàn uduña—na Apostelnu ūjalukku.

22. Ikka ahūrkūdati uijuhu aūmattoabu hinna hurkūrén namūn: Capitainu nanibenna attūrkūdūkittin naka pútin nauruan, namakoalitedikittaje.

23. Manswakebé namakoalitedūnnije adikki, nabulleda Siba ullukkumūnnije, nassika likittakoanti umūn tattatu adiáhū, ūssakebe lanti ikittân tullukkumūnnije.

24. Naha lumūn assikissia adiân ullukkudi ré, lubulleda kia katattadūkoanattu bahū tumaqua abbumūntu ūtta-karra ullukkumūnnije, lūtattada ipîrrutu adda ukunna nakuttiwa ba.

25. Kassakkuda annakūddibu ukunna, Paulus Silas

mutti akujabuaka, üssanüwai na aijintoa baddia Gott umün; Siba ullukkumünti akannaba kia tumaqua ba.

26. Ikka abbakaren manswattu merukaima aussabute, katattadükoanattu bahü addikiballi ba akkurrukussâka tuduñña, nikebé tumaqua bahüssibu atulludoa, kallena apussidoaka namaqua uria baddia.

27. Arunnahadünbennai nikittakoanti, addikin lanika tumaqua bahüssibu atulludutu, lui arubutta lükassiparra täke ullukkuwaria, luparrünti lóaja tabbuwa,—namaqua dikittassiannu attüdda dauria hidda—la lukkuburukkuamonnua.

28. Lumorrua Paulus assimakaka kakannaküku muttu adiân abbu hiddin: Máparrunnuabâli bóaja! Wamaqua jahakoa u—la.

29. Nikittakoanti lanibenna auttikin aruleti, lakudoa adallidün namün lukurrukussâ lukunna, aturrudun Paulus Silas mutti ukutti umün.

30. Luputtîkidin benna tullukkuariaje, ladiâka namün: dansissiannu Adainassiannu! hallika dappa düüssadükittunnuáma?—la.

31. Naonnabaka ladiân: mahittinkebébupa Adaijahü Jesus Christus umün bullua ullukküwa, ikka üssakebébupa bussiquamünti uma ré—na.

32. Gidia na ahakâka lumün, namaqua lüssiquamünti umün ba, Adaijahü ukunnamüntu adiâhü ukunnamün.

33. Ikkaké wulllkahü ukunna loonaaka lumamünnije, lussukussa niwihittahünnije, nikebén lui baddia assukussahüka lumatti uma ba.

34. Kianibenna lakudûkutta lüssiquamünnije, lukuttukutta baddiaje, hallikebbékû la namaqua lüssiqua ullukkumünti uma Wamallitakoanti äme nassikân hiddanu ukunnamün.

35. Harrunnahamanika, Capitainu iññekudaje nassana-

nutti katattadükoanattu bahü ikittakoanti ibiti hiddiamuttu adiahü abbu: bakujukuttate Siba ullukkuariaje nai biamannu—mâ lumün Paulus Silas mutti ukunnamün.

36. Kiahanna ladittikittan nassikittissiäbiru adiahü Paulus umün: bakujukuttate Siba ullukkuariaje—hâli lumün —na Capitainu nassananutti abbu damün hukunnamün. Huussa, hakunte kiahanna, üsseikahü hamünnipa—la namün.

37. Lumorrua Paulus adiâka lumün: wappa kurru sé, balliti Romakunnana wai, kihia máhadakuttunnimahüa namakoalitedabuna u namaqua umükanna, abulledün Siba ullukkumünniba u, dannuhu naputtîkidâhittikuma aijakattoahü 'lukku tullukkuaria bahá u? Ta kurru, nawajakebé andin nappa, naonnakinti jaharia ba u—la Paulus.

38. Ikka nassananutti ahakâka Capitainu umünniba Paulus adiassiäbiru hidda; gidia namükille akannabün Romakunnana wâbu nai kéwai ukunnamün, manswa kû na amarrundunnua.

39. Andin nanika Apostelnu amün, nakujabakaje; naputtîkidin benna Siba ullukkuariaje, nassika üssattu adiâhü namün ba, nakujunnuama Stadt ullukkuaria na urua.

40. Katattadükoanattu bahü ullukkuaria nanibenna aputtîkidin, nakunna Lÿdia üssiquamün, naddikânibennaje nahukijutti, natattada nansiwa baddia, kianibenna nakujoa hidda kia Stadt ullukkuaria.

CAP. XVII.

AMPHIPOLIS Apollonia muttu ubandi nanibenna aijahaddün, nanda Thessalonicamuniru; jumünnikuban abba Judunnu ahürküdakoana.

2. Tibêndîn Paulus akudoa tullukkumün nibiti, ladiâka abullitahüssiáru (Gott) ükârtan ubannaria kabbuin Saterdaka ukunnamân namamünnikoawa.

3. Luussa imissidinîn, adittikittinnibajè kia adiâhü, kallukkudittubia Christus amonaikadunnua, karrîkebén ba, akünnekunnua ahudahü ullukkuaria hiddaba. Lihi daijumudassiabukill Jesus Christus kewai ba—la Paulus.

4. Ikka abbanu nebeña assikâka ladiân äme hidda, naijuwedoa Paulus Silas mutti umün, gidia na assikahittiti Graecenu ukuburukkuaria manswattu uijuhu; namonaikati hiarunu ni rubu kurru assikaka hidda nu.

5. Kañ massikakoaremutti Judunnu simikahü ullukkuku aonnaka nibitiwaje abbanu makuburukkuatti primannu ukuburukkuaria, nahurrudukuttakaje kia Stadtkunnana — aimahâkuttahíttinnije — namün: gidia nanika andin Jason üssiqua amün, nawahüdda nibiti, nandikittinti ahurrudutti ukuburukkumünnije.

6. Má uttikin nanibenna tullukkumünnije, naijurukai Jason abbanu Gott kansissiañu uma ré Stadt Adaijanassiannu issîbumün hiddiamuttu nadian abbu: naha aboahüddutikunnu wunabu ubannatti umün, anditibu jahamuteru ba, adumkittahüka Jason umün lüssiquamün;

7. Naikéwai namaqua amassikantoa hiña Kaiser assikissia Statuta äme, ahakananika: âbba Koning wâbukai Jesus rubuün—na nadin Gott kansissiannu üjalukku.

8. Ikka naijulatta hidda lukkunnu ansi, Stadt Adainassiannu ansi ku tabbu, akannabün nanibeña nadiân.

9. Kañ Jason abbanu lumatti üssaré nanibeña adian nawa, nakujukutta hidda naurua ba je.

10. Ikka Gott kansissiannu akuñukutta nikebén kassakkuda ukunna naurua Bereen munîruje Paulus Silas mutti. Jumünniké nanibenna andin nakudoabute Judunnu kerki ullukkumün.

11. Thessalonikakunnana âdikubâje naikewai imén üssattu ibiti, kiahañ hallikebbehü abbu nannikan üssattu adiâhü namonnua, nalesida tubannamün kassakkabbuhü mâ, adittunnua diarru kidduaheinîn ukunnamün.

12. Juhulli nebennatti assikaka hiddan, dia na üssa ré mutti hiarunu Graecenu ükkürküa ukuburukkuaria, mattebiatti Wadîlinu kurru baddia.

13. Thessalonicamünti Judunnu umün manibenna kamaijanan Paulus amaijanattoan Gott ukunnamüntu adiâhü Bereenmün ba, nandabuté jumuniru, nattikidânti (Apostelnu uria je) naijuhuwa baddia.

14. Namorrua Gott kansissiannu nikebén akunnukutta na uria i Paulus, lakunnunti baramün: Silas Timotheus mütti järraha koa ibarân.

15. Akunnannu Paulus uma assikaka luma Athen munîru: Paulus assikittinbènna namün hiddiamuttu adiahü Silas Timotheus ku ibiti, waurikukûn nânti—nai biamânandin luinabbu lumamün—assikatikunnu luma akujoabute luuria hidda.

16. Gidia koa lanika Paulus awâbaddün nabbura Athenmün luîmattoa lukuburukkuamonnua, addikin lanikaje jumünti assikân mâkidduaheinti namallitakoananutti äme ukunnaria.

17. Küddüküssîn nirubu la adian Judunnu kerki ullukkumünti umün, assikahittiti Gott äme umün ba; andanu aijukarrâhükoanattu waburukku amün tibiti umün ba kassakkabbuhü umân tukunnamün.

18. Abbanu Epicurus Stoicus mutti kaînikûti annakannirukkuaria tatta ré adiâka lumamünnikoawa: abbanu ahakaka hiddaba: hallikakebé lupa baha lihi aussirubumutti adiân? mañ; Abbanu hiddaba: lahakahakadün Jesus ukunnamün, wakünnekunnuapa ahudahü ullukkuaria ukunnamüñiba uduñia hiddin: aijumudati dia la

emeliätti umallitakoananutti ukunnamün bahá u—mâ lamün.

19. Nabukutta kiahanna i, akunnukutta kia aparrahü bia adiakoanattu bahü tiri Areopagus ibiti i, nadiâka lumün: mammallikuma bahá wadittinnîn tukkuda badiassiabiru emeliattu amallikuttahü ukunnamün wamonnua? mâ.

20. Bumaijanattoabuté wamün hañatalli madittinkoawassia; kiahaña hittékuma wadittinnîn tuhukéwai—mo rubu na lumün.

21. (Athenkunnana namaquakebé, abbawaria jumünti kassikoanba nakassakkabbudoa koaré akannabün adiadiadün baddia hammatalli madittinkoamâssia ukunnamün abbu).

22. Paulus adínama kia báhü Areopagus annákümün, ladiâka: Hui Wadîlinu Athenkunnana, Wamallitakoanti äme assikahittiti dîa, ballinihü—da damonnua hamün.

23. Aijahaddün danika hü Stadt ubandi, daddika baddia Humallitakoananutti äme assikahükoana, ika da uttika abba Altar—akujaboahü ibiti amallitahüssia wadikebémuttu (Tafel abbutu)—aijumüntukoanahü, hiddiamuttu tabullitükü tukunnawa: máditinkoamassia Gott umün —maru. Kiahanna dadittikittabute lihi mádittinmahüa äme hissikâtikill Gott ukunnamünnihü.

24. Lui Gott amallititikubáli wunabu, tumaqua tubannamámuttu ba, kassakku wunabu ku Adaijahün kewai lihi, ukkabbuhü abbu amallitahüssiáru ipirrutu üssiqua mün kassikoa kurru lihi hinna:

25. Likittakutta lukkuñu umün kurru ba, hañna kurru lamünhittika wauriahüa; lóaja assikakubâ hinna je namâmutti umün nakaküwa, tumaquakebé tabbu ba, lahakubükutta je namaqua baddia.

26. Lui ké uduña abba Wadîli uria karaijakubá je

namaqua Wunabu ubannamámutti, nassikoattoanti tuhu Wunabu ubañamün. Lui kéwai assikissia namün ikissihü, pattahü na kakünti, hallidi na kassikoanibia ba ukunnamün:

27. Adaijahü ibiti awahüddün nama, libébedünti nalluamonnua, nauttikinti ba i. Lui baddia mawaikille hiña wamamutti uria tumaquadikebé.

28. Luduñña jahabu koa u, kakünniba ü, ahákubün koawa baddia. Gidia na kubá wakill abbanu hahakahü âlininu adiân: Gott ükkürküa wâbu wai ké—mâ.

29. Lui ükkürküätti parukau, ika mikissidunnuawanibia, tukkuda karrukulli üwüssabéru, platta, Siba küssa ukunnaria lukkuhu ükkabbu abbu mallikuikattu amallitahüssiáru üjahü ti dia la kubama Gott Wamallitakoanti.

30. Lumorrua Gott ahaikâssia hidda kia mádittinmahüa anissia umakkuburukkuahü, lumaijanattoakan namaqua Wunabu ubannatti umün, nakuîkittanti namassikân uria libitiwa ba.

31. Kiaké uduñña abba lóaja likissitu kassakkabbuhü ukunna, lüjaontikittipaje namaqua Wunabu ubannamámutti üssaremahü abbu, abbalüwai lóaja likissidassiakubákill umün, kakunnamünnila kuba ikidduaheindünnije namaqua umün, lissimakin ahudahü ullukkuaria ábbu i —mo rubu la Paulus.

32. Gidia na mükille akannabün ahudutti akünnekoahü umaina, imita rubu na abbanu tukunnamün; abbanu: abbâhün hitté ma wakannabün tukunnamünnibu—mâ.

33. Gidia la Paulus akujoabu nannakannirukkuaria.

34. Kihia abbânu Wadilinu aijuwedoa lumün, nassikâka Wamallitakoanti äme baddia, nai ibennattikuba i abbalüwai ipilti Adainassiañu ukuburukkuwariätti, liri Dionÿsius, abba hiaru tiri Damaris ba, abbanu namatti baddia.

CAP. XVIII.

KIANIBENA Paulus akujoa Athen uria, landa Corinthmün hidda.

2. Jumünniké luuttikai abbalüwai Judu lîri Aquilla Pontuskundi, andiliättikubâli Italiawaria, lireitu Priscilla uma, (Kaiser Claudius tattatu adiâhü assikinbenna, namaqua Judunnu akujunnuanti Roma uria ukunnamün udumma) hui ké amün Paulus akunna.

3. Lihi baddia kimissa akkudâhü âlinin, lan uduña Paulus majauwakoan lamün limekebbuka ba.

4. Saterdaka ukunnamân Paulus ahakahakada Judunnu kerki ullukkumün üssattu adiahü ukunnamün, littikidâkaba je Judunnu Graecenu mutti, nassikânti Wüüssadakoanti äme.

5. Silas Timotheus nanibenna andin Macedonia uria, Paulus imenikuttahüka üssatti üjahü umün, lumaijanattoama Judunnu umün Jesus Christusini ké ba ukunnamün.

6. Kan Judunnu amassikandunnua ladiân üjalukku, imitan baddiai, lan uduña appadukuttun ükattullihü läke ukunnaria hiddiamuttu ladiân abbu: hüttennawa andinkebé mappa hissi âdi, hüjaunawa hóaja hudummawa, daduña kurru, maribenika kiahanna de! Dannuhuwaria akunnunrubu dappa heidinu ibiti—mo rubu la Paulus.

7. Akujunnua lanika juwaria, lakudoa kia Judunnu kerki ibititu bahü ullukkumün Gott äme assikatikill Justus amün.

8. Judunnu kerki ipillibetti ikittahü âlin—lîri Crispus, assikâka Adaijahü äme namaqua lüssiquamünti uma ré, gidia na juhulli Corinthkunnana akannabuttikunnu Paulus adiân, assikaka hidda, nassukussahüka baddia.

9. Kassakkuda ukuña Adaijahü ahakaka abba issîbu—

üraija ullukku Paulus umün hiddîn: mámmarunnirébâli, ahakahakadünrububupa mámondadunnuabâli.

10. Bumatti dai kewai dáwaja, hallikaikurru aijulattün mappa bansiwa, tuhu Stadt ullukkumünnikaje dassanutti uijuhu hüa—la üraija ullukku Paulus umün.

11. Jumünniwakoare la kubá Paulus abba Wijua abbatimañ katti tupaküttân, lumallikuttâka Gott adiâhü ukunnaje.

12. Gallio Gouverneur manika Achaja âdi, abbalüwai dia na Juduñu aimattoa Paulus umün, (nabukuttai) nakunnukutta kia adiâkoanattu bahü ullukkumün i—ipilti Adainassiannu issîbumün—ahakati hiddiamañ lüjalukku:

13. Lihi attikidâkaje lukunnu, nikittamai Gott tukkuda wamün assikahüssia Statuta üjalukku—na ihittaran i.

14. Paulus aussünmanika atulludun lüllérukku, Gallio ahakaka Judunnu umün: aboâttu lanissia, makuburukkuahü küssa ukunnaria hüllepeikattoaninika lüjalukku, ika üssakubama dakannabün hadiân;

15. Kañ ahadakuttahün manika adiadiadün ukunnamün, abba îri küssa, dissiahü hamün diarru ukunnamün, hui hóaja adittunnua rubuhupa humonnua: Gidiamuttü dai dáwaja imissidipa kurru—mâ.

16. Ikka lakküdda kia bahü ullukkuaria je.

17. Kañ Graecenu abukuttai ipillibetti nai kerki Adainassia, lîri Sostenes, naburüka baddia kia adiakoanattu bahü ullukkumüñî, Gallio mádittissia ti dia lanika.

18. Paulus kebennakû lanibenna adumkin jumün, lakakaka lîriwa Gott kansissiannu umün, lakunna juwaria meju-ullukku Sÿriamunîru Aquilla Priscillamutti umaré:

19. Kenchreamün lissî aijeretikittinbenna, abba Wamallitakoanti umün lissikissiáru tattatu adiâhü hamatalli ukunnaria uduñne (dissiänikuba je ullukkudi) Ephesus-

mün andin lanika, luüboa järrahaje, lakuña Juduñu kerki ullukkumün, lahakâka Judunnu umünnikoawa üssattu adiâhü ukunnamün.

20. Akujabün nanika kebennassabbunlânti majaudunnua namün ukunnamün lumün, luuttoa kurru;

21. Kiahanna lahakâka lîriwa namün hiddîn: Jurakû dansi, dandinti waburamüntu kurru wafest ukuña Jerusalemmunîru, damorrua wahaddiapa dandin hibitiba Gott kansissia ullukkudiparukan—la Paulus. Ikka lakujoabute Ephesus uria hidda.

22. Cesariamün lanibenna andin, luussa Jerusalemmuniru, lahakubanibennan Gott ükkürküa, lakunna Antiochiamuniru.

23. Mattebiattu kassakkabbuhü lebentânibenna jumün, lakujoa juwaria ba, lüjahadda Gallilea uhurrura ubandi, Phrygia uhurruru ubandi ba, lütattadâka Gott üssanutti ansi.

24. Abbalüwai Judu, liri Apollos—anda Ephesusmün, Alexandriakundi, kaînikukûmutti adiân, kakkuburukkuatti Gott ukunnamüntu abullitissiâru ükârtan ukuña baddia i luikewai.

25. Wamallitakoanti ibititu waburukku ukunna amallikuttassiakuba i lihi, belétu ibittunnua ti dia muttu ulluahü abbu lui adiâka, imekuhu abbu ba lumallikuttâka Adaijahü ukunnaje, adittiti Johannes assukussâhü ukunnamün rubuün.

26. Lihi ké aussa maññarrunnihüa adiadiadün Judunnu kerki ullukkumün; Aquilla Priscilla mutti nanibenna akannabün ladiân, naonnaka namawai, hitte rubu na imissidin Gott umariattu waburukku ukunnamünî.

27. Akuñunhitti lanika Achaijamuniru, lubukeinutti aijumudanibenna i, nabullita jumünti namallikuttassiannu umün, üssanti nannikin namonnua i. Jumüntu lanibenna

andin, üssahuabu la aburuwattünnije assikâti Wamallitakoanti äme lügnaden abbu.

28. Küddüküssînrubula adittikittaje Judunnu umün namaqua umükanna tattatu adiâhü abbu, likidduaheinda namün ba Jesus, aijumudassia Christusini Gott abullitikittissiâru kârta ubannaria abbu ba.

CAP. XIX.

APÖLLOS Corinthmün lanika, ika Paulus aijahaijahaddünbenna tissirukumüntu uhurruru ubandi, landa Ephesusmün, luuttika jumünni baddia je abbanu amallikuttassiannu:

2. Nai umün lahakâka hiddîn: kabbukünnikuba hü üssatti üjahü baddia humonnua assika hânika Wamallitakoanti äme?—la ahadakuttunnije. Naonnabaka ladiân, abbâkankurru adiahü üssatti üjahünîn kamaijanakoa wamün hinna—mâ.

3. Ikka lui aussün ba namün: hallikai udumma assukussukuttuti kiahanna hü? la. Naonnabaka lumün: Johannes assukussáhü ullukkudi—na. Paulus adiâka hiddaba:

4. Johannes assukussakubá kia Namallitakoanti ibiti nakuîkittakoanabiattu assukussáhü abbu ballinije, ahakalanika lukkunnu umün: mahittinkebé hâli daünabbu andittipali Jesus Christus kéwai umün hullua ullukkua—mâru Johannes—la Paulus.

5. Ikka hiddaba: Akannabutti ladiâniwa, assukussahüka baddia Adaijahü Jesus îri ullukkumün—mâ.

6. Paulus manibeña assikin lükkabbu nassîbu adiáku, üssatti üjahü anda hidda nâdi, naussa baddia ahakân abbawariätti adian ullukku, aijumudân mánikükoamuttu tuburamün.

7. Narraha uijuhu biamakuttihibenna nabbukoawakubá.

8. Ika Paulus akudoa Judunnu kerki ullukkumün, ladiàka üssattu adiàhü ukunnamünnije kabbuin katti ukunnamân mámmarrunnihüa, lumallikuttâka tukunnaje, aijumudân Gott Adaijahükoana ukunnamünnibaje.

9. Abbanu tattatu ulluahü abbu amassikandunnua nanika aballidânibán kia Gott umariáttu waburukku abaltiti uijuhu umükanna, lakujoa hiddá nauria, lapukudaje lumallikuttassiannu naurekoawa, lahakâka Tŷrannus üsûlumün üssattu Gott umariattu ukunnamün namün.

10. Gidiámuttu anihüssiakubá biama wijua mân kiahanna namaqua Asiakunnana, Judunnu Graecenu mutti akannaba hidda Adaijahü Jesus ukunnamüntu adiahü.

11. Ikka Gott ânissiakubá madissiattu mansuakebemuttu Paulus ükkabbu abbu:

12. Lahadubutti araudükoana, lükimissan ba añikittahüka hiña luuria, assikahün karrîti á adiaku, ika karrihü aüboa hidda na uria, aboatti üjahünnu akujoa baddia karrîti uria.

13. Abbanu kaijahaddaraké rubumutti Juduñu, semetti dia mutti kéwai ba, aussa baddia assânini Adaijahü Jesus îri kaijawantinu âdi, nadiâkatattatu adiâhü abbu wa humün, Paulus aijumudassia Jesus uduma akujunnuakebéhupa lukkuhu uria—mâ.

14. Gidiamuttu anihüssia kubá Judunnu ipilti ahakahü âlin—lîri Sceva—biamattimañu aditti-utti abbu;

15. Tumorrua aboâttu üjahü aoñabaka nadân: dadittissiai Jesus, Paulus mutti humorrua hallikai dia mutti hui baba?—ta.

16. Ika kaijawatikill adallida nibiti, tadaijahükittinbenna nalinua, tubulleda wunapuddije, kiahañ mäken hüà, kattennan kassekûn ba nattüdda kia üssiqua ullukkuaria.

17. Kia kamaijana hiddan namaqua Ephesuskunnar-

Judunnu Graecenu mutti umün, kiahanna mansuaku na hammarun namaqua, hitte ta kubá adaijahükittunnua Adaijahü Jesus îri tabbu ba.

18. Juhulli assikâtikunnu anda, missiré na ädiân, amaijanattoan tumaqua nanissia ukunnamüu.

19. Semehiu dia mutti uijuhu ahurrudâka nakartaniwa nabbukoawa, nibittabute namaqua umükanna hikkihi akulukkumüñîn harran; ikissidahünbenna ibittahüssiaru nakârtan üjauna, abbamaria kutti hibenna tausend gulden kaijaunanikubán tabbukoawa.

20. Gidia mansuakebé tittabâka Adaijahü adiâhü, kauaküñan tumaqua abba âdin ba.

21. Kia anihün benna, Paulus hiddia la lukuburukkuamonnua: Macedonia Achaja muttu ubandi danibeña aijahaddün, aussün dappa Jerusalemmunîru; jumüntu daddikân adikki, daddikipa Romamün baddia—la Paulus lukuamonnua.

22. Limekudunbenna Macedoniamuniraje biamân lumatti, Timotheus Erastus mutti, kebennasabbün majauakoala Asiamün.

23. Ikkaké gidiamuttu Wamallitakoanti likissitu anissia ukunnaria ni rubu kurru naussa abbanu aboahüddunnua namonnua.

24. Abbaluwai Platta âlin—lîri Demetrius—amallita juhurru platta ukunnattu báhükan, Diana—heidinu umallitakoantukubáru kerki diamaru bian; lumamonaikadaje abbânu lui diamutti âlininu tabbu ba.

25. Ahürkedün lanibenna libitiwaje abbanu platta âlininu, ladiâka namün: Wadilinu, haditta hinna, tukkuda wamallitissiaru abbu, abbâbadün tabbu ba, hitte rubu wa mamonaikan.

26. Hui hóaja addika, hakannaba baddian hiddaba, hallikakebé la lihi Paulus aübûkutta wa uria je Ephesus-

kunnana rubuün kurru, kañ Asiakunnana umân ba littikidân abbu, hiddiamuttu ladiân abbu ba: lukkuhu ükkabbu abbu amallitissiannu umallitakoananutti kurru järraha—mâ.

27. Kia uduñha wai abbâhü rubuün kurru aübukuttunnuakubáma wauria, amutahünin diarru, tumorrua ipiltu Wamallitakoantu Diana kerki ké amuttáhükebépa tabbu ba, keben toaja ütattahü ukunna amassunnuamà, kia akujabûkuttunnua hinna namaqua Asiakunnana umün, wunabu ubannatti umün ba—la.

28. Gidiana mükille akannabün, mansua kû na aimattuñua, assimakân, adiân baddia hiddîn: ipilti wâbu Ephesuskunnana umallitakoantu Diana !—na.

29. Namaqua Stadt kunnana mallukkun ti dia na kubá nabbukoawa: nabukuttunbennaje Paulus umatti, Gajus Aristarchus mutti, Macedonia wariätti ké nai, naijuruka adallidün ibirahübiattu ipirrutu bahü ullukkumünniruje.

30. Paulus akunnunhitti lanika allamalukkudahü ukkuburukkumün, lumallikuttassiannu ikiahaddoabute tuuria i.

31. Abbanu kansitti i Paulus Asiawariätti tujukûti nassikitta nadiân lumün, akujaban abbu i, makunnun lânti ahurrudutti ibiti ukunnamün.

32. Jumünniké abbanu assimassimada tuhu, abbanu turraha ukunnamün. Ajauditti á dia na kubá namaqua ahürkedati, juhulli nebenti madittinnimahüa, hallikakebé ukunnaria nadallidün nabbukoawa ukunnamün.

33. Naputtîkida naijuhu annakannirukkuaria i Alexander, Judunnu attürküdün nanika na uria i. Alexander awadinbenna lükkabbu abbu, ladiâhittika namaqua umükanna lâ.

34. Akannabün nanika Judu hinna i (ukunnamün), ab-

balüwai dia na assimaka biama kampanna akulattunnua (Stundu) ukunnamân hiddîn: Ipiltiwâbu Ephesuskunnana umallitakoantu Diana!—mâ.

35. Fiscal aübukuttunlanibenna tuuria je, ladiâka na mün hallikai diäli madittinimáma bahá Ephesus münti assikânwabunîn kia ipilti umallitakoantu Diana äme ukunnamün, kassakkuwaria attîkidakubáru tüja äme ukunnamünniba.

36. Makidduaheinihü kurru hüa turraha, kiahanna üssakebehâli majauquan, madittunnuakoamahüssia anîn diarru ba.

37. Huijurukubi jahamuteru ballinije narraha Wadîlinu, kattikebbeti manina hinna, amassikandutti humallitakoantu äme kurru hüa ba je.

38. Demetrius, abbanu platta alininu allepeikattoanika abbalüwai üjalukku hamatalli ukunnaria, nallepeikattoama kiahanna Adaijahünnu umükanna ikissidahüssiattu kassakkabbuhü ukunnamân naijalukkukoawa.

39. Abba hammatalli anihittiparukahü, üssama imissidahün gidiamuttu tibititu ahürkedati Adaijanassiannu issibumünnirén habbukoawa.

40. Ihittarrâhünnika kia dannuhu anihüssia uduma u, ika máuttikinnikebéwappa hammatalli, kabbutukubama wahakân wabburamün allammulukkudahü ukunnaria.—Mo rubu la gidia lanibeña adiân, lakujukuttaje ahürkedati na urekoawa.

CAP. XX.

KIA allammulukkudahü aübukuttahünbenna, Paulus manibenna assimakinnije lumallikuttassiannu libitiwa, ahakubánibaje, luputtîkida na uria, lakunnunti Macedonia muniru uduma.

2. Lüjahaddün benna kia uhurruru ubandi, juhukûn

ladiân abbu aijumudanibaje jumünti umün, landabute Graecia uhurruramün hidda.

3. Jumünniké lanibeña adumkin kabbuin katti ukunnamân, Jüdunnu awahüdda kaimahû abbu libiti, aussünlanika Syriamuniru: kiahanna la: dassipuddapa akujunnuanti Macedonia ubandi—la lukkuburukkuamonnuattu ullukkudi lanika hidda,

4. Luma ré baddia naussa Asiamuniru mân hiddiamutti: Sopater Bereenkundi, Aristarchus Secundus mutti Thessalonicakunnana kéwai, Gajus Derbenwariätti ku, Timotheus ba: Tychicus Trophimus baddia Asiakunnanaké.

5. Naiké akunna Troas muniru waburamün.

6. Osterdaka adikki weweladoa Philippis uria, wanda hidda abbadakkabbu adikki Troas mün, jumüntu wadumka biamattimannihü.

7. Sondaka ukunna, Gott kansissiannu ahürkedün nanika nabbukoawa mehli akarridabünti ibiti, Paulus adiadiadaka namamünnikoawa laddikoa, mauti diarru lakujoahittin juwaria ba uduma: ikka kaînikukukû ladiâka kassakkuda annakän muniru rén;

8. Juhurru lampu abbu akallimettahüssiakubá sulabandittukurru nahürkedakoana, kallukkumünnika nabaltin nabbukoawa.

9. Abbalüwai ibikiddulliätti, liri Eutychius, abaltiti fenster ullukku, Paulus kebennakûn adiân uduma, mansuaku la tabbussiaen, littîkida adumkahü ullukku lüjaboamuniru aijumünneria wunapuddi, annikahübute hidda ahudahüa.

10. Paulus attûkudunbenna libiti littîkida ladiaku, lannekaka hiddiamuttu ladiân abbu luma: mabukunnuaré hali üja, lüja lullukkumünnikakoahüan—mâ.

11. Amüdun lanibenna ba, akarridabün mehli ba, akuttun hammatalli abbu baddia, küddüküssîn ba ladiadiadün namün wulissebéju ibiti, lakujoabute nauria hidda.

12. Nai baddia anda ibikiddulliätti kakütti hiddaba uma, mansuakû na hallikebbén.

13. Paulus assikissia adiahü wamün ullukkudi, waussabute meju umamün, weweladoa lullukku Asson muniru luburuamonnua hidda, lumorrua Paulus akunna hurruradi wainabbu.

14. Gidia lanibeña andin Assonmün wibiti, luika meju ullukku wai uma, wanda tullukku Mitÿlenen mün hidda.

15. Juwaria wanibenna eweladunnua, abba kianibenna wanda Chios rallaboamün, kia adikki wallebüttaka Samos amün, wamajaudoa Trogÿllionmün, tuhu adikki wanda Miletenmün hidda.

16. Paulus ikissidaka, aballînibia Ephesus âdi, mebennadünnilanti Asiamün ukunnamün; Jurahü 'lukku ansi landahittika Pinkst daka ukunna Jerusalem muniru hiña.

17. Miletenwaria lui assimakittaje Ephesuskunnana, Gott kansissiannu tujukûti, libitiwa limekudassiannu umün.

18. Narraha andin nanika Paulus ibiti, ladiâka namün hiddîn: haditta hinna, daijuhunnu, hallikakebé dai, dandin Asiamün uwaria ré, hamünniwakoadakubá:

19. Jahakanduttu ullua abbu, dikîra abbu ba Adaijahü äme rubuün dassikaka, aijulattahü ullukku, andissiakubáru dakunnamün Judunnu kaimahü abbu awahüddün nanika dibiti uduma baddia.

20. Kia hadittissia hüa, hiddiamuttu ku: hallikakebéka mammallin daijakattoan hamatálli humün üssabiattupa huuria, tumaquakebé gidiamuttu daijumujudákahüahü, amallikuttan tukunna namaqua umükanna, humonnuattu hüssiquamün baddia hü:

21. Ahakahakadün danika Judunnu Graecenu mutti umün, nakuîkittanti Gott ibiti ba, nassikánibia Wadaijahün Jesus Christus äme ukunnamün.

22. Üssatti üijahü umün imenikuttussia hiña de, dakun-

nupa Jerusalem müniru ballîn, madittinnima hüade, hañahü küddüttu diarru baha andinnipa dakunnamün.

23. Lumorrua üssatti üjahü adittîkittin jahamaria tahamaria Stadtnu ullukkumün: kallena, aijulattahü ansiku awâbaddakoa bubura—lan dakunnamün—tikiñ dadittissia de.

24. Damorrua mámmarrunnikebé tuburade, dáwaja dakakü máijumüntina ti dia ta damün, kidduaheintu hallikebbehü abbu daübunnuama dakassakkabbun, tukkuda ipîrrukurru ahakahü âlinihü baddia, kibititu lóaja Adaijahü Jesus assimakakubá de, damaijanattoama Gott üwüsseikahü ukunnamüntu Evangelium (namün).

25. Humaqua daddikahüssiannu — dadiamanika Gott adaijahükoana ukuñamün udumma hü — haddittoali, maddikinrubuhupa dassîbu hiddaba, kidduaheinîn hinna damün.

26. Kiahanna dabute dannuhu koá humün, kidduaheinikebé hallikai kurru hibenna abulledupa Wamallitakoanti uria dadumma.

27. Abbâkankurru Gott kansissia wamün ukunnamüntu adiahü daijakattün huuria de, tumaquakebé damaijanattaka humün harran.

28. Üssa ré hali kiahañ ikittunnua hóaja, ikittanije Gott ükkürküa umân ba, kibititu kubá üssatti üjahü aonnakinnihü, tujukûti, tikittakoananutti ba hanibia hü, akunnukuttun, imenikuttun diarru tumaqua üssattu ibiti Gott loaja lüttennawa abbu aijaontissia ükkürküa.

29. Kidduaheinîn hinna da mün, aruwa dia mutti kaiman andinnipa ballîn dadikkimün hannakannirukkumün, manirubunappa kurru Gott üssanutti umün.

30. Kebén hannakannirukkuaria Wadîlinu baddia karaiapa, ahakati amullîkadittu adiâhü, namassikandükittunti tumünnije üssakoamutti, nai dia nânti ba.

31. Habannubaté kiahanna, akuburukkuattoan baddia, hallikakebé da kubá küddüküssinin aijnmudân kassakkuda kassakkabbuhü ba kabbuin wijua ukunnamân humâmutti umün ukunnamün.

32. Tikiñ dabute humün dahukijutti! dannuhukoan Gott rubuün ukunnamünnipahü, lügnaden ukunnamüntu adiahü ukunnamünniba: Lui tattatiwâbu ukunna baddia mallikuka assikin humün, hitte hânti kaijuhun, kabbukün baddia humonnuan tuhu namaqua lüssanutti uburamün lüüssadüssia üssakebemuttu.

33. Mansirubudakubán platta, karrukulli üssahuabu küssa, äkehü diarru huuria.

34. Hadittissia hinna, tuhu dakkabbuwa abbu demekebbuka, damattikubánu aburuwattaba de, damünhittissia dauttikinti.

35. Kia tumaqua abbu dadukuttakubáhü, dai dia hânti baddia kemekebbün, aburuwattüntije matattati ukuña; akkuburukkuattoaniba Adaijahü Jesus lóaja adiassiakubáru hiddiamuttu adiâhü ukunnamün: assikinnije abbanu umün, annikin na uria âdikan üssan—mara Adaijahü Jesus—la Paulus.

36. Gidia lanibenna adiân, lakullussibattoaka, akujabunnua namaqua uma (Namallitakoanti umün) ba.

37. Ika namaquakebé aussa mansuan aijin, nannekáka Paulus uma, assurtuni lüllérukku, mansuatti nukané, ladiassiabiru:

38. Maddikinnanibia lissibu ba abbâhü ukunnamün udumma. Kianibenna nassikáká meju ullukkumuniru luma.

CAP. XXI.

WAHAKINNIBENNA wariwa namün, wakujoabute hidda juwaria, weweladoa missirén, wanda Coös-

mün, abba kianibenna wanda Rhodosmün, juwaria Pataramün hiddaba.

2. Jumünniké wanibeña auttikinîn abba Phoenicia muniru akunnussiabiapa meju, waîka tullukkumün, wakujoa juwaria ba.

3. Cÿpern üllebu karaijanibenna wamün, tüüssamaria waballika hinna tâdi, weweladoa Sÿria uhurrumuniru, wanda Tÿrusmün hidda, jumüntupa attukudûkuttahünîn waméju annakarra.

4. Auttikinwanibeñaje Gott kansissiannu jumün, biamattimanniré wadumka namün: Nai adiâka üjahü abbu Paulus umün; mákunnunlanibia Jerusalem muniru ukunñamün.

5. Kia mâ muttu kassakkabbuhü warradün beña namün, waputtîkida, wakuña hidda nauria, jumünti assikaka wama, hiarunu nassanutti mutti uma ré kia Stadt issibümüniru, bara üllebumün wakullussibattoaka, akujaboan abbu ba.

6. Wahakubanibeña wamünnikoawa, wai aîka meju ullukku, ika assikatikunnu assipuddaka, akujoa nassiquamuniru hiddaba.

7. Waübunnuabenna Tÿrus waria eweladunnua baradi, wanda Ptolemais mün hidda, wahakubaka kiahanna jumünti Wabukijutti, wadumka abbaruai namün.

8. Abba kianibenna wai, Paulus umatti, aussabute juwaria luma, wanda Cesareamün hiddaba; abbatimannikunnu Evangelistinu ibennatti Philippus üssiquamün wanibeña akudunnua, majauquarubuwa lamün.

9. Lihi kamünnika bibiti méretikoamutti uttunuttihü nai aijumujumudaka mánikikoamuttu tuburamün.

10. Jumünniwanibenná amajaudunnua juhurru kassakkabbuhü, abba Prophet—lîri Agabus, anda Judeawaria jumuniru baddia:

11. Lihi addikaka wamünniba, lañika Paulus adepus-

suhü luuria, lakkürrünnibenna loaja lükkabbuwa luhutti ku tabbu, ladiâka: hiddia la üssatti üjahü: gidiakebé nappa Judunnu akkürrüni kadepussutikill, abukuttuni, assikin heidinu ükkabburukkumünnibai—ma—la Prophet Paulus amün.

12. Gidiawamükille akannabün, wai, jumünditti baddia akujabakai, mákunnun laniba Jerusalemmuniru ukunnamün.

13. Lumorrua Paulus aonnabaka nadiân: hamña bia hüijan abbu amammallidün dakuburukku? akkürrükittoahü ibiti imékukahüade rubuün kurru, kañ dâhudunhittika Jerusalemmün Dadaijahün. Jesus Christus îri uduña baddia—la.

14. Ballika wiki ahaddoahittin tuuriai, mondarubuwakuba hiddiamuttu wadian abbu: Adaijahü kansissia ullugkudi rubu tanibia anihün! wa.

15. Kiake adigki wüüssadoa waddikoa hidda, kianibenna wakunna Jerusalemmuniru.

16. Abbanu wamallikuttassiannu aussa badja wama Cesaria waria, nakunnukutta jumuniru bai hebbeti Gott kansissianu ibenti, liri Mnason, Cyprus kundikil, wadumkinti lamün lüssiquamün.

17. Jerusalem mün andin wanika, wabukeinutti annika hallikebbehü abbu namonnua u.

18. Abba kia adigki Paulus akudoa Jacobus üssiquamün wama, jumünnikubaje namaqua tujukuti badja.

19. Paulus ahakubanibennaje, kainaban luussa ahakan namün tumaqua Gott anissiakubaru Heidinu ukuburugkumün labbu ukunnamün.

20. Gidiamuttu nanibenna akannabün, üssanüwai na Adaijahü umün; nadiaka lumün: badittissia, wahukeinti! hallikakebemutti juhun tausend assikati Judunnu järraha, anitiwabu Gott assikissia Statuta diamaru tattatu adiahü namün ullugkudi kewai nai namaqua.

21. Naha umün abbanu adiaka büjalugku hiddin: Lihi amallikuttaka naübunnuanti Moses uria ukunnaje Heidinu ukuburugkumünti Judunnu, hiddia la namünniba: mallikinnirubuhâli hüssanutti issîn üdda ibenna nauria, manin badja Judunnu üstatuta ullugkudi. La namün maru Judunnu büjalugku. Na ahürküdati tujukûti Paulus umün.

22. Hallika wappa baka kiahanna? Naijuhu ahürkedupa nabbukoawa se, kamaijana hinnapa namün bandinnibu jahamuteru.

23. Hiddiamuttu wadiassiapa ullugkudi baniti kiahanna, wannakannirugkumünnikaje bibiti wadilînu, assikittikunnu Wamallitakoanti umün tattatu adiahü hammatalli ukunnaria;

24. Bussa boonnakalite bibitiwaje, üüssadunnua bumonnua nama rén, büjaonta badjaje,, naijeritikittinnibia nassi ubarra ba. (Judunnu dissiän ullugkudi;) namaquakebe üssahuabünti adittin, tumaqua abbanu adiassiakubaru büjalugku namün mullikahü rubuün, bui kewai aijahaddün, anin badja na Statuta ullugkudirén udumma. Mo rubu na lumün.

25. Kan Heidinu ukuburug kuwariätti assikati kunnu umün wai wikissitu wawaja abullitakuba, manin rubu nanibia tullugkudi, tikin aübunnuakebe nanibia mullikaditti umallitakoananutti äme assikan uria, wurehü uria ku, makuttan mânti toaja ahuduttu illikin abbu, tüttennahü abbu badja. Wai kuba hinna namün. Na namünnikoawa Paulus umün.

26. Ikka Paulus aonnaka libitiwaje narraha wadilinu, abba kiänibenna lumaribendünnibenna nama ré, lakudoa kerki ullugkumün, ladittikittintije, hallikakebe la dissiänije ullugkudi badja, üüssadunnua ikissidahüssiaru âmaribendakoanattu kassakkabu ukunnamân, offer abbu nüwüsseikadikittin benna i Gott namâmutti umün ubura rén.

27. Tukuda biamattiman kassakkabbu aballin manika ibitikan, Asiawariätti Judunnu addika kerki ullugkumün i Paulus, nattikidaka namaqua lugkunnu lüjalugku nabbukutta hiddai, hiddia nanika assimakan:

28. Hui wadilinu Israelinu huburuwattateu: Lihi-kewai amassikantoa lumallikuttan ukunnaje abbu, namaqua lugkunnu, amallikuttan lanika naha lugkuhu üjalugku, wa Statuta erabuddigki ba; tuhu-kebé Gott üssiqua üjalugku badja; loonnaka kerki ullugkumüniruje Graecenu, liribenda tabbu tuhu üssakebémuttu bahü ku. na.

29. Naddikinbenna Stadt ullugkumünni Paulus, abbaliwai Ephesus kundi, liri Trophimus, uma, nan udumma ikissidunnua Paulus aonnakin kerki ullugkumün badja i ukunnamün.

30. Namaqua jumünti addallida ahurrudun nibiti, manswakuta allammulugkudahü bute hidda, nabbukatta kiahanna i Paulus naijuruka kerki ullugkuwaria ba i: nikebe kerki bahüssibu atattadahükan badja.

31. Aparrahitti nanika i Paulus, ipilti Soldarunu adainassia umün kamaijana hiddan Jerusalemkunnana akurrukudunnua aboahuddünnua ba.

32. Nikeben lui aonnaka libitiwaje (juhulli) Soldarunu, abbanu Capitainu mutti, lüddallida nai uma nibiti. Addikin nanikaje Soldarunu nadainassia badja, naüboa aburükünni Paulus uria.

33. Ikka ipilti Soldarunu adainassia andabute hidda, lubbukuttúkuttai, biama kallena abbu lütattadükitta badja i; kiänibenna lahadákutta hiddin: halluwariätti lihi, hammahü lanissia kuba? La Paulus amün.

34. Naijuhu ukuburugkuwaria assimakaka, abba hiddiama, abbâba hiddiama naurikoawa; manswattu assimassimadahü udumma madittin rubu lanika kidduaheinihü ukunnamün, lakunnukutta Fort ullugkumünniru i.

35. Paulus andinnibenna kia Fort amüntu Treppa ibiti, manswattu allammulugkudahü udumma lannikittoa kuba Soldarunu umün.

36. Lugkuhu uijuhu akkodaka nakunna hiddiamutti assimassimadin: hubullidate i lihi.

37. Paulus akudukuttahün lanika Fort ullugkumün, lahakaka ipilti Soldarunu adainassia umün: bahakakuttunnika damün, dahakanika bumün! la. Lui aonnabaka ladian; badittissia Graecenu adian?

38. Egypten kundikil kurru bui ba kiahan, mebennan kurru amassikandikittutije lugkunnu, akunnukuttutije bibiti tausend kapparkattikunnu mallugkunniaukilli muniru kurru ba bui baha? la ahadakuttunni.

39. Lumorrua Paulus aonnabaka lumün hidda ba, Judu kewai dai keise, kia Cilicia ukunnattu ipirrutu Stadt, tiri Tarsen, kassikoatti dai, dakujaba kiahanna bumün, bussa, bahakakuttalite lugkunnu umün de. ma Paulus.

40. Ipilti Soldarunu adainassia lanibenna auttunnua, Paulus amuda kia Treppa adiaku, awada lükkabbu abbuje lugkunnu: manswaku nanibenna amondôan, luussa hebreiça adian ullugku namün hiddiaman:

CAP. XXII.

HUI wadilinu, Dabukeinutti, Dattinutti mutti, hakannabate dadiassiassa humün dawa ukunnamün.

2. Akannabün nanika lahakan hebreica adian ullugkuhitte rubu na amondoan. Kiahanna hiddia ré la namün:

3. Judu kewai dai daise, Ciliciakundutu Stadt Tarsen mün daputtikidakuba, Gamaliel ukutti amün ibikidduti ba de; amallikuttahüssia waburatti kabbuküssia üstatuta ukunna hinna de üssakebén, jurahü lugku ansi Go-

adiân ullugkudi hui anihittin dannuhukoa, dia da kuba dai badja:

4. Kaimahü abbu dawahüddakuba wakil badja dai diamutti assikan—ibiti haikan ubura, akkürrün danikaje, aijurukun Siba ullugkumüniraje wadilinu hiarunu mutti.

5. Ipillibetti Priester, namaqua ahakahü alininu tujukûti mutti adittissia hüa danissiakurru, nai ké uria dannika waijauhunnu ibititu kârta, dakunna Damascusmuniru, dandikittintije nai diamutti juwaria akkürrahüa Jerusalem muniru, naijulaijulattükittinnibia nansi udumma.

6. Gidia danika aijahaddün Damascus ibiti, haddalli wamün tanika abba ipîrrutu aruleti ükkallimé ikiradda de dai kassakkuwaria abbakarén.

7. Nikeben dattikida wunapuddi, akannabutti hiddiamuttu adiahü ahakan damün: Saul, Saul, hamma bia kaimahü abbu awahüddan dibiti bu? ta.

8. Daonnabaka kia adianiba: Hallikai baha bui Adaijahü? ma. Ikka ladiaka damün: Jesus Nazarethkundi ké dai, kibititikil awahüddün kaimahü abbu bu, daise. La.

9. Damatti addika ballîn kia aruleti ükkallimé, naija badja manswakû abukoaka, namorrua ahakati halin damün adiassia makannabünnirubuna.

10. Kiahanna da aussün ba: Adaijahü! hammahü danipa? da. Loonnabaka dadiân; bakünnekoate, bakunte Damascus muniru; jumüntuppa ahakahünnibu tumaqua banissiabiapa ukunnamün. La.

11. Kia aruleti manswattu ükallimé udumma makussin danika, damatti abbukutta dakkabbu ukunna, dakunnukuttuti nai umün, danda gidiakebén Damascus mün hidda.

12. Ikka abbaliwai Wamallitakoanti adiahü äme assikati, liri Ananias, namaqua jumünkunnana Judunnu umün kamaijanakûmuttiwabu tukunnamün, anda dibiti, ladiaka damün:

13. Dahukiti, Saul! baddikalte ba! la. Ikka uwaria rén daddika hidda lukunna.

14. Lihi ahakaka damün ba: Waburatti Umallitakoanti ikissidakabu, badittinnibia lui kansissia wamün ukunnamün, baddikinti i üssakebémutti umün, akannabünbanti loaja ladianiwa lüllerugkuwaria ba.

15. Bui ke ahakatibiapa namaquakebé lugkuhu umün boaja baddikissia, bakannabussia ukunnamün badja.

16. Hamma bia ebendoanibu kiahanna? bakunnekoate, bussukussukuttoate bumassikan uria, akujubuan bâli Adaijahü iri umün. La Ananias damün.

17. Gidia danibenna akujunnua Jerusalem muniru ba, akujabuadanika kerki ullugku, abuttadutti dia da kuba;

18. Daddika hiddai, lui ke adiaka damün badja: meherabate, wabudikebepa buputtikidin Jerusalem uria; dakunnamüntu badiassiapa namün mannikin rubu nappa namonnua sé. La.

19. Daonnabaka ladianiwa; Adaijahü, naditta hüa hallikakebe dabulledakuba Siba ullugkumünnje bäme assikati, amakoalitedin Judunnu kerki ullugkumünnibaje;

20. Üssatti bussanti Stephanus üttenna assonnukahün tanika, dadinamün lamün, hallikebbekûn haikanî udumma, aparti i ükkapputtin dai dawaja düüssadün (naburamün,) kia nadittissia dakunnamünniba. da.

21. Lui adiaka damün hidda ba: bakunte, tahawai Heidinu umamüniru dai immekudundappa bu. Mo rubu la Adaijahü damün. La Paulus namün.

22. Kia mâ muttu ladianiwa akannabahittirubuna, kia kei udumma nassimassimada hiddin: abulledutipa wunabu ubannaria i lihi, mamallikebepa kakünnî. Na.

23. Gidia nanibenna assimakan, abulleheddün ükkap-

putti nauria, apaddukuttun tükattullehü aijumuniru ba;

24. Ipillibetti Soldarunu adainassia akudukutta Fort ullugkumünni Paulus, lissika lüssananutti umün hiddiamuttu adiahü: hannikatei, humakoalitedin abbui hahadakuttate lumün üssanti dadittin, hammakebe ukunnaria gidia na lüjalugku. la namün.

25. Mibilugkutu bâka üdda abbu nanika attimettinnî, Paulus adiaka abbaliwai nakunnimadi adinamutti Capitain umün: üssa ti dia ta baha hamün, amakoalitedünni abbaliwai Romakundi, keben madianimahüa bânja lamün humünnikoawa? La.

26. Gidialumükille akannabün, lakunna ipilti Soldarunu adainassia ibiti, amaijanattoan lumün, ladiaka hiddin: hammahü banihittibu? badittoalî, Romakundi lirraha daise. Ma.

27. Lui (Soldarunu adainassia) anda kiahanna ba, lahadakutta lumün: bahakaltede Romakundi bui? La. Paulus aonnabaka ladiàn: Ehê. ma.

28. Lihi adiaka hidda ba Romakundi ti dia danti udumma daijaonta-arradün diarru-juhurru platta abbu dai badja. La. Paulus ahakaka hidda ba: gidiamutti daputtikidinnikuba hinna de. La.

29. Ikka uwaria rén ahadakuttutikunnu lumün aüboa kuuria hiddan. Ipilti Soldarunu adainassia akannabalanika Paulus Romakundinin ukunnamün, lumarruntoa lakkürrükittinni ukunnaria.

30. Adittoahitti lanika, hamma kebé udumma Judunnu adissakan lüjalugku ukunnamün, kia kassakkabbuhü adigki lupussida kallena uria i Paulus, lahürkedükittaje ipillekunnu Priesternu lumatti ku nabbukoawa; luputtikidinbenna (Fort ullugkuwaria) i Paulus, ladinamukitta nassibumünni ba i.

CAP XXIII.

PAULUS addikin lanika ahürkidatikunnu ukunna, ladiaka hiddin: Wadilinu, dabukeinutti mutti, üssaré daijahaddakuba Gott umükanna dannuhu muniru mân. La.

2. Ikka ipilti ahakahü âlin, liri Ananias, adiaka lukunnimadi adinamutti kunnu umün napattadünnibia i lüllerugku.

3. Paulus ahakaka lumün: Gott aburüküpabu, haule ti dia kebé mutti ullua bui! bubaltabute, tukuda hui Statuta díamaru tattatu adiahü ullugkudi bânti, aijaondinnibaha de, kia buburükitta kia kewai Statuta erabuddigki de? ma Paulus.

4. Adinamutti lamün adiaka lumün: Gott ipillibetti Priester umün wakaijattu adiahü baha bussikuma? man.

5. Paulus aonnabaka nadian: Dabukeinutti, madittissiakebékade ipillibetti Priestunî ukunnamün. Abullitahüssiakuba hüa: massikin huppa wakaijättu adiahü hadainassia umün. maru. La Paulus.

6. Adittinlanika, ahürruküdati üijuhu karrananibu Phariseernu, Sadduceernu umamünnikoawa, lan udumma assimakan nannakannirugkumün hiddin: Wadîlinu, dabukeinutti! Phariseer kewai de dai, Phariseer aditti hinna de, ihittarrattoa kebé mutti dai, akünnekoahü ahudahü ullugkuwaria ukunnaria, awâbadün tubura udumma ba.

7. Gidia lanibenna adian, Phariseernu Sadduoeernu mutti aimahahittika naijalugkukoawa, naijuhu apukuda naurekoawa hidda, (hürrüküka kurru nabbukoawa).

8. Sadduceernu ikissidoa namonnua hinna, ahudutti mammallipa akünnekunnua ba, abbâkurru Engel, üjahü küssa järraha badja (ukunnamün), namorrua Phariseernu mani rubu na gidin, nahittin tumaqua umân umün udumma.

9. Ikka manswakumuttu assimassimadahü aussabute

kiahanna Phariseernu ibennatti ahakahü alininu akünnekoa, tatta ré nadiaka naijalugkukoawa hiddin: hamma kan kurru aboattu lanissia wauttika lamün; abba-üjahü, Engel küssa ahakakubanika lumün, wai mammallika atattadunnua Gott üjalugku tukunnaria.

10. Hitte nanibenna akurrukudunnua, naparramai Paulus, lan udumma ipillibetti Soldarunu adainassia akunnukuttunnije Soldarunu jumuniru, naijurukunnibia nannakannirugkuwariai, andikittin Fort muniru ba i.

11. Ikka kassakkuda ukunna Adaijahü adinama lamün, lahakaka lumün hiddiaman: butattadoali bansiwa Paulus! Jerusalemmün bui ahakahakadün, dakunnamüm dia kebe buppa badja Romamün. La Wamallitakoanti lumün.

12. Harrunnaha tanika, abbanu Judunnu ibennatti ahürrküdaka nabbukoawa, immiritahü abbu nassika hiddiamuttu tattatu adiahü namünnikoawa hürküren: makuttunwappa, mattinnikebepau ba, waparrüni Paulus ubura. mâ.

13. Biama lugkubumutti tupaküttan badja naijuhu nabbukoawa Paulus üjalugku.

14. Nai ke akunna ipillibetti Priester, tujukûti mutti ibiti, nadiaka namün: imiritahü abbu wassikabunna hiddiamuttu tattatu adiahü wamunnikoawa waparrüpa banja i Paulus, ikka waussupa abujunnua.

15. Kiahanna hadittikittate i (abbanu hadainassiannu adittissiahüa) ipillikil Soldarunu adainassia, landikittinnibia hibiti i Paulus, üssassabbünti hahadakuttunni lanissia ukunnaria, ukunnamün. Wamorrua aparrünkebéwappai waburugku lugku huburadi. Na Paulus ukunnamün namün.

16. Gidiamuttu nanihittissia kamaijananibenna i Paulus uuhünti umün, luussa, lakunna Fort muniru, lumaijanattoaka Paulus umün tumaquakebe.

17. Ikka Paulus assimakaka libitiwai abbaliwai Capitain,

ladiaka lumün: lihi ibikiddulliätti ahakahittikuma ipilti Soldarunu adainassia umün hammatalli ukunnamün, kiahanna bussa, bakudukuttate lumamünni. la Paulus.

18. Lui aonnaka hiddai, lakudukutta ipilti nadainassia ibiti bai, hiddia la lumün: abbukuttukuttutikil Paulus, assimakabi lamünnide, akujabün badja de, dakunnukuttunti bibiti i lihi ibikiddulliätti, ladiahittin bumün hammatalli ukunnamün, udumma.

19. Ipilti Soldarunu adainassia abbukutta i lükkabbu ukunna, lakudoa abba tumonnuattu üttakarra ullugku luma, luussa ahadakuttunni hiddin: hammahü bahakahittikumade kiahanna? ma.

20. Loonnabaka ladian: Judunnu hürkürenappa akujabünnibu, bimekudünnibia mauti ahürküdati-adainassiannu issibumuniru i Paulus, üssarénanti ahadakuttunni lanissia ukunnaria, udumma.

21. Bumorrua massikan bali näme. Biama lugku âditi juhun wadîlinu attikahanhittika i Paulus, hiddiamuttu tattatu adiahü nassika namünnikoawa: waparrüpa banja i Paulus, ikka waussupa abujunnua; na hürrükika nabbukoawa lüjalugku, nüüssadoa hidda kia ibiti, awâbadünnirubuna boonnabassiapa ubura koa. la.

22. Kia adigki ipilti adainassia akujukutta hidda luuria i, hiddiamuttu adiahü abbu: madian kebe bali bahakassiabukurru damün abba umün ba. ma.

23. Lissimakin bennaje biaman Capitainu libitiwa, ladiaka namün: hüüssadateje biama hondert Soldarunu, kabbuin lugku biamadakkabbu tupaküttân kawaiju adiakuti akunnun ba, biama hondert Jagernu—parrassa abbuti—mutti, bakküllama ukunna, neun uhr diarru, naussama Cesaria muniru.

24. Üüssadünkebé nappa badja naddikoa kawaju, kadiaku biáma akunnunni Paulus uma, kiahanna nikit-

tapa bai, üssaré landinti Gouverneur Felix ibiti. Ia namün.

25. Kiahanna lubullita hiddiamuttu kârta:

26. Katauti Gouverneur Felix umün hallikebbehü banja!

27. Judunnu abbukuttunbenna i lihi wadili—Paulus—haikanibiakubamai; ikka dassoldarunu uma danda, daijuruka nauriai, keben adittin danika Romakundinni ukunnamün.

28. Dakannabahittika badja, hanmahü nadissakan lüjalugku, dakunnukutta ahürküdati adainassiannu issibumünn i.

29. Judunnu ihittarraka ballin nai üstatuta ukunnamüntu ahadakuttakoanahü udumma lüjalugku, kan abbâkan kurru dauttika, kadummattünnibia kallena ullugkumünni, haikan küssa bai.

30. Damün kamaijananibenna Judunnu kattikahan hittinnî, ikka uwaria ré dimmekuda bibiti i, dahakakuba ihittirattikunnu lüjalugku umün badja, ussahuabünti nadian, nallepeikattoahittissia i ukunnamünnibu. Üssaré bâli, Da—Claudius Lysias bumün. maru.

31. Ladian ullugkudi Soldarunu aonnaka namawai Paulus, nandikitta kassakkuda ukunna Antipatris muniru i.

32. Abba kianibenna naijuhu akujoa Fort mün hidda ba, kan kawaiju adiakuti akunnun Soldarunu aussa Paulus uma ba.

33. Cesariamün nanibenna andin, assikin nabbuküssia kârta Gouverneur umün, nadinamakitta lissibumünni Paulus.

34. Gouverneur alesidinbennan kia kârta, lahadakuttai, halluwariättin ukunnamünni. Akannabünlanika, Ciliciakundinni Paulus;

35. Ladiaka lumün: ihittarratikunnu bu andin benna jahamuteru, dakannabupa badianiwa badja. La: Kiänibenna likittakutta tukuda Herodes bahü ullugkumünni.

CAP. XXIV.

ABBADAKKABBU kia adigki, ipilti Priester Ananias anda tujukûti uma, abbaliwai kakannabukoanti, liri Tertullus, uma ba jumüniru, naraijattoabute Gouverneur issibumün hidda Paulus üjalugku.

2. Nassimakittinbenna nibitiwai Paulus, Tertullus aussa ihittarrani, ladiaka hiddin:

3. Bui katauti wabu Felix, udumma ipirrutu üsseikahü wamünnin ukunnamün, buîniku abbu tuhu hurruru ubunnatti umün, üssattu anihüssia ukannamün ba, üssantiwai wa bumün, tumaquakebé wannikin wamonnua hinnan.

4. Damorrua debendama kurru bu, dakujaba kiahanna bu, üssahü abbu bakannabünti hiddiamuttu mawadittu wadianiwa.

5. Wauttikai lihi wakaijättiwabu, aboahüddün lanikaje namaqua Judunnu Wunabu ubannamün, Nazarenu ibbennatti Adainassia lui kewai.

6. Lui iribenda wakerki badja; kiahanna wabukutta hiddai, wai Üstatuta ullugkudi wanibia aijaondinni.

7. Ikka ipilti Soldarunu adainassia Lysias anda wamün, manswattu üttattahü abbu lujuruka wakabburugkuwariai,

8. Ahaka lanika ihittarrati umün, nakunnunnibia bibitiwa; üssaré banibenna ahadákuttunnije, badittin hinnapa tumaqua wallepeikattoa biru lüjalugku nai kewai ukunnamün. Mo rubu la.

9. Gidia na Judunnu badja hürküren adiaka lumün: kidduaheiniketai tumaqua ladiassia lukunnamün. MA.

10. Gouverneur awadinbennai Paulus, lahakanibia bad-

ja, loonnabaka nadian hiddin: dadittissia hinna, juhurru wijua ukunnamânibu adaijahünnin tuhu hurrurukunnana âdi, dan udumma hittekebepa adian dawa mammarrunnihüa.

11. Bakannabama kiahan, Jerusalem mün akujabuahü ibiti dandin uwaria biamakuttihibenna kassakkabbuhü aballika rubuün.

12. Mauttikinnikebe na kuba de ahakahakadün danika kerki ullugku hallikai umün, amassikandunnua diarru nahürkidakoana ullugku, Stadt ullugkumün küssaje lugkunnu.

13. Tumaqua nadiassiabiru daijalugku, mammallikebekaje ikidduaheindin ba.

14. Damorrua hiddia da bute missiren bumün: dai—Nazarenu ibenti—nassia umün, dissjânije ullugkudika dassikan waburatti Umallitakoanti äme, mahittin tumaqua wastatuta ubannamün abullitissia, Prophetenu abullitissia kewai badja dallua ullugkua.

15. Nai uma rén dawâbada badja Gott ubura, namaqua assikatikubanu, massikantikubakunnu mutti, akünnekunnua mappa abbâhün ahudahü ullugkuwaria.

16. Kiänibenna juraku dansi, hitterubudanti üssan Gott umükanna, lugkuhu umükanna ba ibiti.

17. Juhurru wijua adigki dandakuba dassikinnibiaje kamonaikatti dakürküätti umün namünhittissia, offern danikuma ba udumma.

18. Gidia amaribendükittindanika kerkimün, abbanu Asiakunnana Judunnu auttikakuba tullugkumünnide, aboattu mân danika, amassikandunnua diarruje abbanu lugkunnu, hallikai kurru damünnikuba hüa.

19. Jumünti auttikinnide andinnika bakussi umükanna jahamuteru, ussattuma, nahakanika hammatalli daijalugku nahakakuma.

20. Bahadakuttaliteje jahakebémutti umün, nahakantibu hallikakebemuttu aboattu nauttikissiakuba dakunna, tahawai Adaijanassiannu issibumün danika.

21. Tikinnikewai, dadian manika nannakannirugkumün hiddin: ahudutti akünnekunnua ahudahü ullugkuwaria ba ukunnaria hüllepeikattoahüssiätti dai dannuhu. man. La Paulus.

22. Felix akannabün lanika gidiamuttu, ladiaka namün hiddin: ipilti adaijanassia Lysias andiparuka damün, üssakebepa dahadakuttun lumün tukunnamün, Nazarenu dissiänije ukunnamünniba, adittunnua diarru. La namün.

23. Ikka lissika Capitain, umün hiddiamuttu adiahü: bikittakuttalitei Paulus maijulattün mahüa lansi, mikiahadunnua bali lujuhunnu addikati lamün, aburuwattahittiti hammatalli abbui luuria. La Gouverneur Felix lumün.

24. Mattibiattu kassakkabbuhü adigki Felix andin manika lireitu uma, tiri Drusilla, Juda ke turraha, loonnakittai Paulus, lakannaba Paulus adian mahittin Christus umün ukunnamün.

25. Gidia lumükille adiadiadün üssarémahü, mammollehü ku ukunnamün andiparu kaijaontikoanattu kassakkabbuhü ukunnamün ba, Felix abukoa üja, loonnabaka: bakujoate ba, wahaddia dakannabahittiparukan, dassimakittipa dibitiwa bu. ma.

26. Luwâbadün Paulus assikinnikubama platta lumün ubura, apussidahünnibiai lumün, lan udumjuhussâbbün aonnakittin libitiwai, adian lumünnikoawa.

27. Biama wijua adigki Portius Festus anda Felix adigki lugku, Gouverneur biai, ikka Felix ahallikebbéda hittika Judunnu umün, luiboa i Paulus akkürrahühüakoan.

CAP XXV.

FESTUS lanibenna andin kia uhurruru muniru, kabbuin kassakkabbuhü adigki luussa Cesariawaria Jerusalem muniru.

2. Jumünti ipillibetti Priesternu Judunnu adainassiännu mutti addikaka lamün, nadiaka lumün Paulus üjalugku.

3. Nakujaba kewai ba i, limmekudünnibia Jerusalem mün i Paulus ukunnamün, naparrahittin hinna waburuglu lugku udumma i.

4. Festus aonnabaka nadian, Paulus ikittakuttahüka Cesariamün hinna, oapa kurru dai dawaja dakujupa jumüniru ba.

5. Akunnahittiti dama, akunnama allepeikattoan diarru lüjalugku, hammatalli aboattu lanissia lukumnaparuka. La.

6. Biamadakkabbu lanibenna adumkin Jerusalem mün, lakujoa juwaria Cesariamuniru hidda ba, abba kiänibenna abaltin lanika kia adaijahünnu adiakoana alantina ullugku loonnakitta badja jumuniru i Paulus.

7. Landinnibenna namün, Jerusalem wariätti Judunnu adinama likiraddi, akaussani, naussa mauswakebé ihittarran i, namorrua mammallikuka ikidduaheindin nadiassia lüjalugku.

8. Ikka ke Paulus badja adiaka la hiddin: daikurru amassikandoakuba Judunnu üstatuta üjalugku, nahürkidakoana umün küssa, Kaiser üjalugku ba. mo rubu la Paulus.

9. Festus anihittin Judunnu kansissia ullugkudi, lan udumma aonnaban, adian Paulus umün: bakunnahittika Jerusalem muniru baha, tumaqua gidiamuttu ukunnamün aijaontahün damün jumünni bu? ma.

10. Paulus adiaka hidda ba: dadinamabu Kaiser adaijahü adiakoana ahabula amün, danîn ullugkudünnibia dannikin daijaunawa; badittissia hüa üssaré, hammakan kurru aboattu danissiakuba Judunnu umün.

11. Makuburugkuatti kewai danikakubama, daninnika hallikai umün aboattu, kakunnariattuma haikande, dikiahaddoama tuuria kurru de; tumorrua mullîkahü rubu parukan nadiassiabiru daijalugku, hallikai kurru assikinnikubama namün de. Assikunnua kebé dappa Kaiser issibumünnide. La Paulus.

12. Festus adianibenna ahürküdati adainassiannu umamünnikoawa, loonnabaka Paulus adian: Kaiser ibiti akunnahittikabu, lamünnikebépa bandin badja. ma.

13. Mattibiattu kassakkabbuhü adigki, ipilti Adaijahu —koning—liri Agrippa, Bernice mutti anda Cesaria müniru, nahakubanti i Festus.

14. Kebenna ku nanibenna adumkin lamün, Festus ahakaka koning Agrippa umün Paulus ukunnamüntu haddiaman: Felix Gouverneur manika uwaria ré Siba lugkumünnikai abbaliwai;

15. Lui kewai udumma Jerusalem münti ipilti Priesternu, Judunnu tujukûti-ku araijattoa damün, jumün addikan danika, nakujabaka daparrükittoamai ukunnamünnide;

16. Damorrua daonnabaka nadian: dissia hinna kurruje Romakunnana, assikinni abbaliwai diarru haikanibiai aussü rubuün, ihittarrassia maraijakoamanika, ihittarrati issibumün, mammallikunnika mallepeikattoaru lüjalugku adian lawa ubura. man.

17. Hürküre nanibenna andin jahamuteru, debendaka kurru, dabaltakuba abba kiânibenna Adaijahü adiakoana Stuhl adiaku namükanna, dakudukuttate kiahanna wannakannirugkumün badja i;

18. Namorrua jahakebe adinamuttikunnu ihittarran i,

mabamuttu kurru rubu nadiassia lüjalugku dawaja dikissidunnua damonnuan erabuddigki.

19. Ahadakuttun rubu na lukunnamün, adian diarru lüjalugku, dissia kurru Gott äme assikahü ukunnaria, ikka hidda ba ahuduttikubali Jesus ukunnamün, kakunnamünkil Paulus adiaka baha kaküka hidda ba i. mo rubu na lüjalugku.

20. Madittinnikebe danika, hallika dama tamün, dadiaka Paulus umün hiddin: bakunna hittikuma Jerusalem muniru, jumünnike nanibia ahadakuttun bukunnamün, imissidin diarru nadiassiakurru büjalugku ba? ma.

21. Lumorrua luwâbadahittika loaja Kaiser adian lamün ubura, kiahanna üssare dikittakuttakuba jaha dimekudun Kaiser ibiti kewai ubura i. La—la din Agrippas umün.

22. Agrippas aonnabaka lumünni ba: dai dawaja dakannabama lihi lugkuhu adiân. ma. Festus adiaka lumünni ba: Mauti rén bakannabupa i se. la.

23. Abba kia adigki Agrippas Bernice mutti nanibenna andin manswattu mamonaikahü lugku jumuniru, akudunnu ba ipiltikil Soldarunu adainassia uma, abbanu Stadt münti adainassiannu uma kukia adiakoanattu bahü mün, Festus assikissia adiahü ullugkudi kuba Paulus adinamükittin nassibumün.

24. Ikka Festus adiaka: Koning Agrippa, humaqua jahakoamutti wadîlinu, haddikate i lihi, kakunnamünkil namaqua jahakkinnana, Jerusalem kunnana Judunnu mutti uijuhu akujabaka de, assimakan badja, kakunnibiapa kurru sabbunni.

25. Damorrua mauttikin dan hammatalli aboattu lanissia lukunna, kakunnariattuma haikani, loaja lissikunnua hittin Kaiser issibumün, dan udumma, dimmekudupa libiti badja i, dakuburugkuamonnua.

26. Madittinnirubuda dannuhu, hallikakebe dama abul-

litin Kaiser ibiti lukunnamün, kia kei udumma dandikitta humükanna jahamuterui, keben bui koning Agrippa issibumünni, tumaqua udumma üssan dahadakuttunbenna lukunnamün, da uttikintin hammatalli abullitikü lamün.

27. Dimmekudunnika abba akkürrahüssia jumuniru madittikittin mahüa tabbu wakaijättu lanissia ba ukunnamün, ikka makuburugkuan ti dia ta gidiamuttu damün.

CAP XXVI.

AGRIPPA adiaka kiahanna Paulus umün: dikiahadda kurru bu, bussa, bahakalite bawa. La. Ikka Paulus aküllekaka lükkabbuwa, ladiaka hiddin lawa:

2. Manswakebé da hallikebbén, koning Agrippa, dahakanibu bussibumün tumaqua Judunnu adiassiakubaru daijalugku ukunnamün daburamün udumma.

3. Keben dadittin hinna, badittissia tumaqua Judunnu dissiatu ukunnamün, nahadakuttun namünnikoawa ukunnamünni ba. Kiahanna dakujaba bumün, mimihitté banti akannabün dadiân.

4. Namaqua Judunnu aditta hinna tumaqua danin daijahaddün ba delonîn uwaria rén, Jerusalem umün kewai daijuhunnu ukuburugku ibikiddunnuakuba hüa de.

5. Ikka wakil uwaria adittitikubanu de ahakannika, üssahüabu nahakakuma bumün Phariseernu ibentinninde ukunnamün, dissiänije tattaré nassikan Gott äme, dia dai kuba badja de—nama damün bumün.

6. Dannuhu jahakoade, allepeikattoahüssia de, dawâbadün kia Gott wakil assikahittissia wattinatti umün ubura.

7. Kibititu andahittikaje naha biamakuttihibennakunnu ügkürküatti Gott äme assikananika kassakkuda kassakkabbuhü rén ku; kia kewai dawâbadan udumma Judunnu ihittarranide koning Agrippa,

8. Hallika ta baha? makidduahejnika kiahanna humün Gott akünnekukuttunnuaje ahuduttikubanu ahudahü ullugkuwaria ba?

9. Wakil dai badja ikissidoakuba ballîn damonnua, danissiabiapa manswattu karritu Jesus Nazarethkundi iri üjalugku ukunnamün.

10. Kía ké danissiakuba dai badja Jerusalem mün; dabbukünbenna ipillibetti Priesternu uria ütattahü ukunna, dassikakuba Siba ullugkumünnije juhulli üssakebemutti ibennatti, dai dawaja adiassiakuba naijalugku, haikanibiaje.

11. Tumaqua nahürküdakoana lugku daijulattünnikuba nansi juhuhukûn, damassikandikittin Gott adiahü ämeje, nimitanti tüjalugku; aijauditti dia da kuba naijalugku ba, kaimahü abbu awahüddün nibiti tahawai abbawariätti Stadtnu ullugkumuniru rén.

12. Ipillikumutti Priesternu adian ullugkudi, nassikissiaru ütattahü damün abbu ba, dakunnukulle Damascus muniru, gidiamuttu kewai ibiti,

13. Daddika, koning! haddalli wamün manika, abba aruleti haddalli âditu kallimén, kassakkuwaria aköndün dai damatti ku ikiraddi waburugku lugku.

14. Wamaquatti wai wanibenna attikidin wunapuddi, dakannaba abba adiahü ahakatu hebräika adian ullugku damün hiddin: Saul, Saul, hamma bia kaimahü abbu awahüddün dibiti bu? manswakebépa bumün küddün, butaftadunnua darabuddigki. mâ.

15. Dahakaka ba: hallikai baha bui, Adaijahu? da. Loonnabaka dadianiwa: Jesus kewai dai, kibititi kaimahü abbu bawahüddabute.

16. Bakünnekoate, adinamün ké buppa (bukuttiwa), tuhu daraijattunnua abbu dassimakabute ba bu, dassanti bia bu, ahakati kewai bia ma bui ku tumaqua baddikissi-

âbiru ukunnamün, kia wahadja wai daraijattikittissiaparu bumün ukunnamünniba.

17. Dapussidüpa naha lugkunnu uria, Heidinu uria badja bu, kibititti dimmekudabute dannuhu kebé bu;

18. Butulludanibian nakussiwa, adittikittin diarruje, nassipudanti wulirugkuhu uria aruleti ibitiwa, manswattu Jawahü ütattahü uria Namallitakoanti ibiti ba, kabbukünnikebénama kia ahaikassiakoanawa namassikan uria namonnuan, düüssadüssiannu ukuburugkumüntu kidduaheintu üssattu ba, nawaja nânibiau, nassikan däme udumma muttu.

19. Kiahanna damassikandoa kurru kassakkuwariattu araijattoakurru umün, koning Agrippa;

20. Damorrua dadittikittakuba bânjaje Damascus kunnana umün, Jerusalemkunnana mutti umün, Judaea uhurrura ukunnamân ba Heidinu umün badja, mammallihü ukuburugku abbu nanibia assipuddan Namallitakoanti ibiti namassikan uria, anin Gott umariattu ba ukunnamün.

21. Tikin udumma Judunnu abbukuttakuba kerki lugkumunnide, napurrahittika badja de.

22. Kibia Gott aburuwattünde udumma dannuhu jahakoade, ahakati binna de ipillibetti Adaijahünnu umün, bassabanikebemutti umün badja, tikin Prophetenu Moses mutti adiassiakubaru tukuda anihüssiabiapakurru ukunnamün wakil tuburamün ullugkudikade dai badja;

23. Hallikakebe lanibiapa Christus amonaikadunnua, karrîn ba, atteninnuwaria akünnekunnua ahudahü ullugkuwaria badja, aruleti dia lânti akündün, amaijanattoan, lugkunnu, Heidinu mutti umün. Mo rubu la Paulus.

24. Gidialumükille adian lawa, kakannaküküka Festus ahakan: aijauditti a bui Paulus; manswattu kakuburugkuahü udumma gidia kebé baha bui. Ma.

25. Paulus aonnabaka: aijauditti a kurru dai, katautiwabu Festus; kidduaheintu kakuburugkuattu adiahü ahakarubu hüa de.

26. Koning adittissia hinna tumaqua, dan udumma mammarrunnihüa dahakabi lumünnin, aijakattoahü lugku turraha tumaqua manihüssiahüan, kiahanna mammallikebeka madittinnimanin lui, kidduaheinikebe damün damonnuan.

27. Bui koning Agrippa, mahittika Prophetenu abullitissia umün baha? Kidduahein bahittika namün bullua ullugku, dadittissia hinna daise. La.

28. Agrippa aonnabaka Paulus adian: buttikidama kebén baha de, Christianus bia de badja. Ma.

29. Paulus adiaka hidda ba: hallikebbekudama, Gott assikinnika bumün, bui rubuün kurru ballîn, namaqua akannabuttibi dadian badja, dai dia kebe nanti, makürrahü koa danika. La Paulus.

30. Gidia lanibenna adian, koning Agrippa akünnekoa, Gouverneur badja, Bernice ba, namaqua jumünti abaltin mutti.

31. Nakunnunnibenna abbamuniru, nadiaka namünnikoawa hiddiaman: lihi wadili mani rubu la hammatalli, kakunnariattuma akkürrahün, haikan ba i. Na namünnikoawa.

32. Agrippa adiaka Festus umün ba: makunnunhittinnikubamai Kaiser umamuniru, apussidahünnika lui, üssama. La koning Agrippa Paulus ukunnamün.

CAP. XXVII.

GIDEA tanibenna ikissidahün, weweledunnua manibia Italia muniru ukunnamün, nassikai Paulus abbanu akkürrahüssiannu uma Capitain—liri Julius—umün,

2. Kaiser üsoldarunu uijuhu ibennatti kewai lui. Aîkinwanibenna Adramijtenkundu meju ullukku, weweledunnuanti Asia üllebumaria, waussa juwaria hidda: Aristarchus Thessalonica wariätti, Macedoniakundikil ba akuña baddia wama.

3. Abba kiänibenna wanda Sidon mün hidda. Julius biakikakuba Paulus umün, lakunnukutta jumunti luijuhunnu ibiti baddia i, lütattadünti lansiwa namün.

4. Juwaria wanibenna akujunnua, weweladoa Cÿprus maria awadulli warabuddikkinin uduña.

5. Wâkunnakunnadünbenna Cilicia ukunnattu, Pamphilia ukunnattu bara ba ubandi, wanda Lÿcia ubannattu Stadt—tiri Mÿra—mün hidda.

6. Capitain auttikin lanika jumünniké abba Alexandriakundu meju akunnussiabiattu Italiamuniru, luîkittaka kia ullukkumünniu.

7. Mawabudikebén wanibenna eweladunnua juhurru kassakkabbuhü báradi, andin Cnidus ibiti ba, awadulli tahamutén warabuddikki, wân uduña akuña Creta tahamaria, Salmone oallaboamaria.

8. Wapaküttanibennakan tâdi, wai anda tukkuda Stadt Lasea ibitittu Gutfurth—üssakebé adelledoahü—maru lukku adiân ullukku.

9. Juhurru kassakkabbuhü wanibenna arradün, Judunnu Festdäka aballîn baddia, ikkatukubá bara kaiman, aboâkan akunnun tubandi ba, lán uduña Paulus aijumudâkaje ladiâka namün:

10. Wadîlinu, wakunnunnika dannuhu baradi, ika kattikahanikubama bahán wânnakarra, meju ba, kañ wáwaja wakakü kebén baddia, kia daditta damonnua hiddan. mo rubu la Paulus.

11. Lumorrua Capitain assikaka meju Adainassia, abukuduttikil mutti äme Paulus adiassiabiru âdin.

12. Jumüntu amudäkillehü müüssa tanika mimilika ukunnamâ nin meju abbu, naijuhu umün üssa ti dia ta kubá akujunnua juwaria, andinnikoananti Phenix muniru, majauqua nanibia jumün mimilika ukunnamân, üssakebétu amudükillehü hinnan kia Creta ubannattu Phenix kewai.

13. Awadulli üssa tanika—meherapate jumün bahá u—nân uduña aussa juwaria hidda nu, neweladoa Creta ibiti kebé;

14. Tumorrua oâkurru Seribokkilliu—Euroclydon—nassia umün, aussa narabuddikki.

15. Waméju abulledahün manika tabbu, mammallikebéka u eweladunnua awadulli erabuddikki, wattündupa ne—wa wamonnua hidda, amalladünnnirubuwa.

16. Gidia wamükille andin abba kairi—tiri Clauda—üjaboamün hidda, mansuattu kemekebbuhü abbu wabukutta bootu.

17. Namudükittin bennan bootu meju adiakumün, tumaquakebé nadittissia nanika ballîn, tau abbu nattimetta meju ahabu ukunna: muttuku adiaku nahattadoama, nân uduña addûkkudun Wela, wamallada gidin baradi.

18. Kaimattu awadulli, mansuattu sibassibaru ba uduña meju alammalamadün tanika, nabulleda abba kiänibenna meju ullukkuaria tannakarra ukunnattu bara irakkumün.

19. Tekabbuintedunnua wáwaja wakkabbuwa abbu wabulleheda meju ullukkuaria talinua.

20. Juhurru kassakkabbuhü ukunnamân haddalli wijua ku máraijakebé manika, awadulli bara mutti mansuaku tanika kaiman koan, wattekahapa wamaqua ne—wa wamonnua hiddan.

21. Kebennakû nanibenna mábujunnua, Paulus akünnekoa nannakannirukkuwaria, ladiâka hiddîn: Wadilinu, kissikanika wakill dadian äme, makujunnuahanika tulluk-

kudi Creta waria ba, üssattuma ballin, ika mauttikinnikubámau tuhu diamaru manswattu kamonaikahü jaha.

22. Kañ dannuhu daijumudabute hü, hütattadoali hansiwa, hallikai kurru webennatti haikapa, amassunnua diarru meju uria.

23. Tuhukebé kassakkuda ukuña adinama abbalüwai Wamallitakoanti Engel damün, lüssanti kewai dai, lui äme dassikâka dai baddia.

24. Lihi Engel adiâka damün: mammarunré bupa Paulus, adinamukittunnua kebemappa Kaiser issibumünnibu; badittoali, Gott ké assikakubá namaqua bumatti meju ullukkumün bumün, (haikama kurru je)—ma Engel damün.

25. Hahaikadate kiahanna hukuburukkuwa, Wadîlinu! tumaqua Gott ahakakuttussia de ullukkudipan anihün baddia, kia ké kidduaheinika damün.

26. Kihia wabulledahüpan abba kairi amün. la Paulus.

27. Tuhu bára—tiri adriatica—ubandi jahamaria tahamaria wanibenna aijuladdunnua bibitikuttihibenna wulikahü umân, tannaküddü rén Matrosenu—Meju alininu—ikissidoa wandinnikubama hurrurumüniru sabbun.

28. Nikissidinbenna tuttullá, attubaddün bâlla bara irakkumün abbu, abba lukku fadem Adinamahü uma ta abba fadem tullakubán: humünnikan juwaria nakunnunbenna nikissidaka ba, ika abbamaria kuttihibenna fadem tullán.

29. Muttuku, Siba küssa adiâku nahattadoama, nân uduña attubaddan bibiti Anker meju uinaria, jurahü 'lukku ansi haddalli aputtîkidin ibiti.

30. Matrosenu attukudukuttun nanikan boot meju adiakuwaria—tissirukkuwaria wattubaddüpan Anker—na mullîkahü abbu, nattüddahittin tullukku nauria hinna;

31. Lân uduma Paulus adiâka Capitain umün, Soldarunu umün baddia: majauqua na paruka naha kurru meju ullukku, mañallikebépa hü mamassunnua—ma.

32. Nikebén Soldarunu assukâ boot ukunnattu tau, nattîkidikittin bara irakkumünnîn.

33. Wullissebbeju tanika, Paulus aijumudâkaje namaqua nabujunnuânti, adiâ lanika hiddin: bibitikuttihibennali kassakkabbuhü dannuhu hinnan awâbaddün wanika mäkini mahüa, mabujunnuakebé hinna u.

34. Kiahanna dabute humün: üssahuabupa hukuttun, atattadunnua hansiwa, üssakû hânti; abbâkan kurru ubarra attîkidipa hissî adiakuwaria—ma.

35. Gidia lanibenna adiân, annikin Mehli ba, üssanüwai la namaqua umükanna Gott umün, lükarridâbün bennan, luussa akuttun tabbu.

36. Namaqua nanibenna ahaikadün nakuburukkuwa, nabuja baddian.

37. Meju ullukkumünti uijuhu biama hondert kabbuin lukku biamattiman kuttihibenna tupaküttân kubá wabbukoawa.

38. Hurrussün benna je, nabulleda meju ullukkuwarian aîkaru mehli iwi bara irakkumün, maküddün tanti uduña.

39. Harrunnaha tanika, madittinnirubu na naburamün, karaijaru uhurrura, kañ taddebu tüllebu abbu ba araijattoa namün, kibitittu nakunnukuttahittikan meju.

40. Tumaqua Anker nanibenna aijurukun, addúkkudun ipirrubettu Riem ba, naijuladdoa baradi, kiänibenna naijurukan abba Wela, nakunna tüllebumaria.

41. Gidia andin wanika mansuattu bara ukuburukku, meju aijukoan, tissiri hatta kebé hiddan, mañallikebéka tuijuladdükü, tuina akarridahükan mansuattu Sibassibaru abbu.

42. Soldarunu ahakanibenna nabbukoawa—waparrüpàje akkürrahüssiannu, máttüddünkebénânti nattimün abbu—na nabbukoawa ballîn.

43. Lumorrua Capitain ikittahittikai Paulus, kiahanna luübukutta gidiamuttu nanihittissià uria je Soldarunu, ladiâka namün: üssakümutti, attimün huttûkudate bara irrakkumün bânja, attimün tüllebumuniru naburamün, abbanu howahüddate planka adiáku,

44. Awallassaru meju ukunnattu adda adiáku diarru handinti nainabbu jumuniru ba—la namün. Gidia namaqua kebe üssa ré anda hurrurumün hidda.

CAP XXVIII.

BARA irragkumün attikahan uria nanibenna attiddün hurrurumüniru, kia kairi Melite man—na adittissia hidda.

2. Ni rubu kurru üsseikakuba biakikan diarruje jumünkunnana pallettiju wamün. Ipirrutu hikkihü namallitin benna, nakuddukutta nassiqua ullugkumüniru wamaquakebe nanswattu wuin udumma, mimili udumma ba.

3. Paulus ahurrudukuttun benna ihimewa, assikin hikkihü aku badjan, abba karritu wuri anda takulugkuwaria Paulus ükkabbu ukunna.

4. Pallettiju addikin manikan wuri juhuakoatanika lükkabbu ukunna, nadiaka namünnikoawa hiddiaman: kapparkati lihi né, bara attikahanika kurru ballini, kihia lanissia baha ukunnaria mammallikebbépa kakünnissabbünni. na Paulus ukunnamün.

5. Kan Paulus attullebeda lükkabbu uria hikkihü akulugkumünnin wuri manimahüan.

6. Manswakebepai ahakunnua, abbákarén luübunnua ahakubün, na awábadakoaré; gidia namü kille awábadün

kebennakun, addikin badja i makarri hinna lanika,—umallitakoanti lihi bahá né—na hidda ba nakuburugkuamonnua lamün.

7. Mawaikillen jaharian kairi adainassia—liri Publius kamünnikan abba Plantasi, lihi annika lumonnua u, hallikebbehü abbu ladumkitta lüssiquamün badja u kabbuinnihü ré.

8. Ikka ke ahudahüssia i Publius itti, kulé—uttü—assurredün udumma dorroakoala lugkurra 'lugku: Lihi amün Paulus akudoa, akujabuan lanibenna lukunnamün, lui assika lükkabbu lissi adiaku, lüüssada lügkarri uria badja i.

9. Gidia tanibenna anihün abbanu karriti kia kairi ubannaria anda lamünniba, nüüssadükittoa nakarrin uria badja.

10. Adaijahünnu umün dia nanibenna wäme assikan, adaijahükittunnua diarru, nassika juhurru abujoahü waddikoa wamün, waburugku aliniwa.

11. Kabbuin katti adigki waussa jaharia abba mimilika ukunnamán tuhu kairi münnikubaru Alexandriakundu meju ullugku, Castor Pollux mutti—nassia umün.

12. Syracussa mün wanibenna andin, kabbuinihü jumünniwakoa u.

13. Juwaria eweledunnua wanika tüllebumaria, wanda Rhegium mün hidda, abba kianibenna awadulli a ussa wallebuwaria, kiahanna wanda tibiamattedunnua Puteoli mün.

14. Jumünnike wauttikaje Wahukijutti—Gott kansissiannu kewai, nai akujabaka u, biamattimannihü wanti adumkin namün: kianibenna wakunna Roma muniru hidda.

15. Jumünkunnana Wahukijutti umün kamaijananibenna wandinnin, nanda warabuddigki Appii forum mün,

Tres tabernas muniru má—nannekanti wama. Paulus addikin manikaje, üssanüwai la Gott umün, lütattadoabu lansiwa ba.

16. Romamün andin wanibenna, Capitain assikaje akkürrahussiannu Fort amünti Soldarunu adainassia umün: kan Paulus nadumkitta loaja likissitu abbaliwai Soldaru ikittati bia i uma ré.

17. Kabbuin kassakkabbuhü kia adigki Paulus ahürküdakuttaje Judunnu adainassiannu. Gidia nanibenna ahürküdün, Paulus adiaka namün hiddiaman: Wadilinu Dabukeinutti mutti!—manimahüa hammatalli aboattu wakürküätti umün, dissiänije waburatti üjalugku küssa assikahüssiätti de dai Jerusalemkunnana umün Romakunnana ükkabburugkumün.

18. Naha üssa huabünni benna ahadakuttun tumaqua ukunnamünnide, abbakan kurru danissia nauttikin dakunna; kakunnariattuma haikanide, nan udumma apussidahittikaba de.

19. Namorrua Judunnu adia nanika manswakebé terabuddigki, dai mammallika hallika mán, dandikittoa Kaiser ibiti de, dallepeikattoanti, dakürküa üjalugku udumma kurru ballin, kia mán dappa.

20. Tudumma ré dahürküdakuttabute dibitiwahü, daddikinnibiahü, adian humünnikoawa ba: tukuda Israelinu awábadahü udumma, kallena abbu akkürrahüssia hinna de. mo rubu la Paulus namün.

21. Naonnabaka ladián: abba kurru bukunnamüntu karta anda Judea waria wamün buburamün, dia na juwaria addikatikubanu jaha mamaijanattoa kebé ka hammatalli aboattu banissia wamün, ahakan diarru ba u.

22. Wamorrua wakannabupa badiassiabiattu wamün ukunnamün: Nazarenu üjalugku adiahüpa ballin tuma-

quadikebé, kia ke waditta hinna bumattikunnu ukunnamün. Na.

23. Nawaja lumün assikissia ikissihü ullugkudi, juhullikebé anda lussiquamün, nai umün Paulus ahakahakada—amaijanattoan—Gott adaijahükoana ukunnamün, luussa Moses üstatuta diamaru adiahü ullugkudi, Prophetenu ükartaniwa ubannaria badja adittikittin namünni Jesus, assikakuttun lämeje mauttika uwaria ma bakküllama muniru rén.

24. Abbanu nebenna assikaka hidda ladiassiabiru äme, kan abbanu manirubu na.

25. Mammallikebé manika hürkükü nakuburugku, nakujoa naurekoawa Paulus adiani benna hiddia muttu adiahü: Kidduahein üssatti üjahü ahakakutta kuba Prophet Esaias umün wattinutti umün hiddin:

26. Bakunte nai lugkunnu ibiti, bahakate: hukkujugkuwa abbu akannabupa ballinnihü, kihia mabbukuttunkebepa humonnuan: hakussiwa abbu haddikipa ballin, tumorrua palle ti dia tuppa humünnin, madittipan.

27. Tuhu ükürküahü ullua manswakuta tattan, maika rubuna, nakkujugku aboáka hinnan, nattaka hüan nakussiwa, abba hüré manikebé bia addikin nakussiwa abbu, akannabün nakujugku abbu ba, annikin diarru nalluamonnuan, adittinnin, assipuddün aboattu uria dibitiwa, düüssadünti badja je.—Maru üssatti üjahü Prophet Esaias abbu namün. La Paulus.

28. Ikka aussünnüwai ba: tuhu Gott üwüsseikahü ukunnamüntu adiahü immekudahüssia Heidinu ibiti hiddanu, nakannabünti tukunnamün, hadittoali kiahanma Paulus.

29. Gidia lanibenna adian, Judunnu akujoa juwaria hidda, aimaimadünrubuna namünnekoawa.

30. Biama wijua rén jumünniwakoa la Paulus kia bahü

mün, platta üjauna abbu lannikakubaru kabbujälti uria lumonnuan, hallikebbehü abbu lui annika lumonnua baje 'addikati lamün.

31. Lahakahakada Gott adaijahükoana ukunnamünnije, amallikuttan Adaijahü Jesus Christus ukunnaje mammarrunnihüa, namaqua umükanna ba.

1852

